

Müller Rolf

Az ellenőrzött tér

– titkos figyelések a politikai rendőrségen –

A Hamvas Béla Kultúrakutató Intézet kiadványa

Budapest, 2014

ISBN 978-615-5364-08-2

Amikor a mögöttünk hagyott diktatúra erőszak típusai kerülnek szóba, a „megfigyelés” rendszerint a represzió egyik alappillére, a politikai rendőrség működésének szinonimájaként hangzik el. Tág fogalom, amelybe a közbeszéd, de néha még a tudományos diskurzus is beolvaszt mindent, ami titkosszolgálati tevékenység: a telefonok, a lakások lehallgatását, a levelek felbontását, az operatív tisztek vagy az ügynökök jelentéseit. Ebben a kiadványban azonban a fogalmat kizárólag eredeti értelmében használom, s azt kísérlem meg bemutatni, hogy a magyar államvédelem/állambiztonság milyen szervezeti háttérrel és miként alkalmazta a vizuális felderítést a látókörébe került célszemélyek mozgásának ellenőrzésekor; mindehhez pedig segítségül hívom a rendszerváltás éveinek sajátos iratait, azokat a dokumentumokat, amelyek az 1988–1989-ben radikálisan megváltozott térről, annak képi emlékezetéről, de főképp a megfigyelőről szólnak.¹

A szervezet

A második világháborút követően pillanatok alatt kommunista befolyás alá került politikai rendőrségeken, vagyis a Péter Gábor irányította budapesti és a Tömpe András-féle vidéki politikai rendészeti osztályokon², valamint a Pálffy György által vezetett katonapolitikai nyomozóalakulatnál³ eleinte nem volt az operatív eszközökért és módszerekért felelős külön szervezeti egység. Igaz, egy 1981-ben készült belügyi tanulmány szerint bizonyos technikákat szinte kezdetektől fogva alkalmaztak: 1945 februárjától a fővárosban már működött egy 8-10 fős figyelőcsoport, amely kizárólag Péter rendelkezésére állt.⁴

A politikai rendőrség területi megosztottságának felszámolása után az Államvédelmi Osztály (ÁVO) VII. alosztálya 31 – a korabeli szakzsargonon élve – „lefigyelővel” rendelkezett⁵, valójában azonban még jó ideig a nyomozóapparátus tagjai végezték a nagyobb ügyek célszemélyeinek titkos követését („aki ráért, ment figyelni” alapon), illetőleg – e tevékenységhez kapcsolódóan – a személyes adatokra, a családi, munkahelyi körülményekre, politikai beállítottságra vonatkozó adatgyűjtést, azaz a környezettanulmányozást, rendőri szlengben „kátézást”.⁶ A figyelősök parancsnoka Princz Gyula volt, aki ellátta az alosztály vezetőjének, az életútját tekintve ismeretlenségbe burkolódzó Kockás Ferencnek a helyettesítését, majd az utódja lett. Princz négy

- 1 A tanulmány és a dokumentumválogatás a Magyar Tudományos Akadémia Bolyai János Kutatási Ösztöndíjának támogatásával készült.
- 2 A Magyar Államrendőrség Budapesti Főkapitányságának Politikai Rendészeti Osztálya és a Vidéki Főkapitányság Politikai Rendészeti Osztálya történetéhez: Krahulcsán Zsolt–Müller Rolf: A magyar politikai rendőrség, 1944. december–1946. október. In: Krahulcsán Zsolt–Müller Rolf (szerk.): *Dokumentumok a politikai rendőrség történetéből 1. A politikai rendészeti osztályok 1945–1946.* Budapest: Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára–L'Harmattan Kiadó, 2009. 9–62.
- 3 A Honvédelmi Minisztérium Katonapolitikai Osztály szervezeti kérdéseiről: Okváth Imre: „Sziget egy reakciós tenger közepén”. Adalékok a Katpol történetéhez, 1945–1949. In: Gyarmati György (szerk.): *Államvédelem a Rákosi-korszakban. Tanulmányok és dokumentumok a politikai rendőrség második világháború utáni tevékenységéről.* Budapest: Történeti Hivatal, 2000. 57–96.
- 4 Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára (ÁBTL) 4.1. A-1363/4. (Az állam biztonsága ellen kifejtett ellenséges tevékenység és az ellene folytatott harc, 1945–1949. IV. kötet, Budapest, 1981.) Az államvédelmi szervek operatív eszközeinek és módszereinek alkalmazása az ellenséges tevékenység megelőzése, megakadályozása és leleplezése érdekében. 16. A titkos figyelések 1945 és 1956 közötti történetéről bővebben: Müller Rolf: *Politikai rendőrség a Rákosi-korszakban.* Budapest: Jaffa Kiadó, 2012. 180–185.
- 5 Lásd bővebben Müller Rolf: A Magyar Államrendőrség Államvédelmi Osztályának szervezettörténete (1946. október–1948. szeptember). *Betekintő.* 2013. 3. sz. <http://betekinto.hu/2013_3_muller> (Utolsó letöltés: 2014. január 27.).
- 6 ÁBTL 4.1. A-1363/4. 16–22. Lásd még Müller, i. m. 2012. 180–181.

polgári iskola után az illegális mozgalomban, illetve fényképész szakmunkásként dolgozott⁷, előbbi jó ajánlólevélnek bizonyult a politikai rendőrség 1945 utáni „toborzói” előtt, fotográfiai szakképesítése pedig minden bizonnyal előnyére szolgált a „lefigyelések” dokumentálása során. Ez idő tájt a Katpolon is megerősítették az ilyen ügyekben érintett apparátust, 1947-től a III/1. alosztály tagjai végezték a volt királyi honvédség tagjainak szemmel tartását.⁸

1948 szeptemberétől a Belügyminisztérium alá tartozó Államvédelmi Hatóságon (BM ÁVH) a személykövetésekkel járó feladatok a Szücs Ernő irányította „B” ügyosztály VI. (lefigyelő és akció) alosztályához kerültek, amelynek vezetésével Réh Alajost bízták meg. Princzhez hasonlóan ő is az elsők között csatlakozott a politikai rendőrséghez, ahol hamar nyomozócsoportvezető-helyettes lett. A BM ÁVH-n az általa irányított alosztály profilja – mint elnevezése is utalt rá – kibővült, ugyanis nemcsak a politikai ügyekben szereplő személyek észrevétlen követését, tanulmányozását, hanem letartóztatását is végrehajtották (ezt történt például a Rajk-ügy során, sőt a monstre nyomozásban Réh vizsgálóként ugyancsak kivette a részét⁹). A figyelős állomány másik bevetési területe 1949-től – a koncepciók peres későbbi felülvizsgálati iratai szerint – a fizikai erőszak alkalmazása volt. Belőlük szervezték a falusi kiszállásokat végző úgynevezett „kulákvérő” csoportot, élén Réh Alajossal, míg elődje, Princz és csapata az őrizeteket „vette kezelésbe”, továbbá rájuk bízták a kivégzettek elhantolását.¹⁰

1950 januárjától a politikai rendőrség önálló főhatóságként, a Belügyminisztériumtól függetlenül tevékenykedett. A titkos technikákkal kapcsolatos teendők az Államvédelmi Hatóság (ÁVH) III. Főosztályához kerültek, vezetőjévé Farkas Vladimirt nevezték ki. A szervezeten belül a Réh Alajos egységéből felállított III/1. Osztály hajtotta végre a külső figyeléseket, környezettanulmányozásokat, illetve a házkutatásokat, sőt rendkívüli esetben elsőfokú nyomozást is végzett. Első parancsnoka Jávör Miklós volt, aki karrierjét 1946-ban Tömpe vidéki politikai rendészeti osztályán kezdte¹¹, utódja 1950. november 1-jén a megalakulástól fogva Péter szervezeténél szolgáló Köteles Henrik lett – róla később többen vallották, hogy a Princz-féle verőcsoportban is tevékenykedett.¹² Ugyanakkor az önálló ÁVH esetében mindenképpen meg kell említeni a Honvé-

7 Princz Gyula 1948. január 13-ával átkerült a vizsgálati részlegre, majd az ÁVH Börtönügyi Osztályát bízták rá. 1951 januárjától pályáját a büntetés-végrehajtásnál folytatta, egészen 1953. január 8-i letartóztatásáig. A Péter Gábor és társai ügyében többek között a halált okozó testi sértést is a fejére olvasták, mielőtt jogerősen nyolc év börtönre ítélték. A forradalom után két napig élvezhette a szabadságot, majd ismét őrizetbe került. Az 1957-es perújítás során a Legfelsőbb Bíróság büntetését helybenhagyta, egyúttal azt az 1953-as közkegyelem folytán felére csökkentette. Szabadulása után a vendéglátásban dolgozott. Lásd Kimutatás a Magyar Rendőrség Budapesti Főkapitánysága Politikai Rendészeti Osztályának végleges szolgálatában álló alkalmazottakról a folyó évi június 23-án kelt 114/1945. számú Főkapitányi napiparancs 12. pontjában foglalt rendelkezések szerint, 1945. július 3. Közli: Krahulcsán–Müller (szerk.), i. m. 2009. 353–366. ÁBTL 2.1. VI/1-d (Péter Gábor társai) 1–12. Kimutatás a „Péter Gábor és társai” ügyében elítélt személyek perújrafelvételek során történt rehabilitálásáról, büntetések csökkentéséről, büntetések meghagyásáról, 1979. július 9. Uo. VI/14. (Princz Gyula). ÁBTL 3.1.9. V-150019/1. (Farkas Mihály és társai) 122–131. Princz Gyula tanúkihallgatási jegyzőkönyvei, 1957. január 29–30. ÁBTL 2.1. XI/1. (Az 1947. évi csoportvezetői értekezletek anyagai) Az első operatív csoportvezetői értekezlet, 1947. április 11–12. (lásd benne Princz Gyula felszólalását). Cserényi-Zsitnyáni Ildikó: Az Államvédelmi Hatóság szervezeti változásai (1950–1953). *Betekintő*. 2009/2. sz. <http://www.betekinto.hu/2009_2_cserenyi_zsitnyanyi> (Utolsó letöltés: 2014. január 29.).

8 Okváth, i. m. 68–71.

9 Réh Alajost 1953 januárjában a Péter-ügyben vették őrizetbe, a vizsgálati fogságból szeptember 1-jén szabadult. Ezt követően a Pest Megyei Begyűjtő Vállalathoz helyezték, a hatvanas években robbantómesterként dolgozott. Lásd Kimutatás a Magyar Rendőrség Budapesti Főkapitánysága Politikai Rendészeti Osztályának végleges szolgálatában álló alkalmazottakról a folyó évi június 23-án kelt 114/1945. számú Főkapitányi napiparancs 12. pontjában foglalt rendelkezések szerint, 1945. július 3. Közli: Krahulcsán–Müller (szerk.), i. m. 2009. 353–366. ÁBTL 2.1. XI/4. (Javaslatok a BM és az ÁVH szervezeti felépítésére) Javaslat a hatóság szervezeti formájának lerögzítésére, 1948. október 20. ÁBTL 2.1. VI/53. (Réh Alajos). ÁBTL 2.1. X/21. (Szücs Ernő) Jegyzőkönyv Réh Alajos kihallgatásáról, 1964. március 11.

10 ÁBTL 2.1. IX/2. (Összefoglalók a koncepciók ügyekben) Összefoglaló a „koncepciók ügyek”-ről, 1962. február 23.

11 Jávör Miklóst 1952-ben leszerelték, a Népművelési Minisztériumba került, majd az Állami Hirdető Vállalat igazgatójaként dolgozott. 1955 és 1962 között újra a Belügyminisztériumban szolgált vezető beosztásokban. ÁBTL 2.8.1. 2349 (Jávör Miklós).

12 Köteles Henrik 1956 júliusáig a figyelősök osztályvezetőjeként szolgált, majd elbocsátották a szolgálatból. A politikai perekben játszott szerepe ellenére 1957 májusában visszahelyezték a Belügyminisztériumba, ahol a közlekedésszabotázs-elhárítás vezetésével bízták meg. 1958. február 1-jén nyugdíjazták. Életrajzát lásd Gyarmati György–Palasik Mária (szerk.):

delmi Minisztérium katonai elhárításának beolvasztását, amely magával hozta technikai személyzetét (vagy legalábbis annak egy részét). Minden bizonnyal ők adták az újonnan létrehozott II. (Katonai Elhárító) Főosztály 3. Osztályának figyelő és környezettanulmányozó apparátusát, előbb Majoros Sándor, majd Sárlos Ferenc parancsnoksága alatt.¹³

A Belügyminisztérium és az ÁVH 1953. júliusi egyesülését követően a környezettanulmányozást és a figyelmet a BM VIII. Osztályának feladatává tették, irányítására kezdetben a komoly államvédelmi múlttal rendelkező Dobróka János kapott megbízást, de – mivel tapasztalatra a hírszerzés területén is szükség volt – novemberben Köteles Henrik lépett a helyére. Az osztályt 1956. október 3-ával főosztállyá szervezték, vezetője újra Dobróka lett. A személykövetési feladatokat ekkor három osztályra testálták: a VIII/1. a nyugati követségeket, a VIII/2. a kapitalista országokból érkező személyeket, a VIII/3. az ellenséges tevékenységgel gyanúsított magyar állampolgárokat figyelte. A környezettanulmányozást a VIII/4. Osztály állománya végezte. Ezen kívül a főosztályhoz tartozott még egy operatív technikai alosztály és három – gazdasági, garázs-műhely- és káder feladatokat ellátó – csoport. Honvédségi vonalon a figyelések és kt-zások a BM III. (Katonai Elhárítási) Osztályának Hevesi István vezette III/B (katonai köröző-kutató) alosztályához tartoztak, amelyet – az osztály főosztállyá alakítása után – 1955. november 21-től III/5. Osztályként szerveztek meg.¹⁴

Az 1956 októberében feloszlott államvédelem újjászervezését a harcok elcsendesedése után azonnal megkezdtek. A bizonytalan politikai helyzet közepette a politikai rendőri szerveket először az Országos Rendőr-főkapitányság keretében állították fel, Politikai Nyomozó Főosztály elnevezéssel. A figyelés (és az előállítás) az 5. Osztályhoz került, és annak ellenére, hogy fedett objektumaik lelepleződtek, vagy felszámolták azokat, hamar megkezdtek a fontosabb nyugati követségek munkatársainak, hírszerző tisztjeinek követését.¹⁵ 1957-ben a belügyi szervezet megszilárdulásával egyidejűleg a politikai nyomozó szervek a BM II. Főosztályaként nyertek besorolást, amelyen belül a külső figyelésért és a környezettanulmányozásért a II/9. Osztály volt a felelős. Élére Dobróka került, aki a forradalom előtti létszámmal szinte megegyező, közel félezer fős állomány felett diszponált. A beosztottakat öt alosztály és négy csoport között osztották szét. Minden valószínűség szerint az a-, b-, c- és d-alosztályok a korábbi VIII-asok alegységi profiljait vitték tovább, az e-alosztály pedig kapitalista követségek előtti őrszolgálatot látta el. A kiegészítő feladatok a nyilvántartó, technikai és gazdasági csoportra hárultak, ám az f-csoport munkaköre máig tisztázatlan, egyes források szerint úgynevezett különleges figyelmet és hozzá tartozó kt-zást folytattak.¹⁶ Az osztályvezetői poszton 1961. január 1-jén változás történt, Dobrókát ideiglenesen addigi helyettese, Beszédes Károly váltotta fel, majd októberben a BM Pártbizottságának másodtitkárát, Jámbor Józsefet nevezték ki a részleg élére.¹⁷

1962-ben a szovjet minták alapján alakították át a magyar állambiztonság szervezetét. Az új struktúrában

Trójai faló a Belügyminisztériumban. Az ÁVH szervezete és vezérkara 1953–1956. Budapest: Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára–L'Harmattan Kiadó, 2013. 309–310.

13 Cserényi-Zsitnyányi, i. m. 2009.

14 Cserényi-Zsitnyányi Ildikó: A Belügyminisztérium szervezeti változásai, 1953–1956. In: Gyarmati–Palasik (szerk.), i. m. 2013. 63–127.

15 ÁBTL 1.11.1. 115. d. (Az 1982-ben megrendezett 1956-os tudományos emlékgyűlés háttéranyaga) Jelentés a Politikai Nyomozó Főosztály elmúlt 20 napos operatív tevékenységéről, 1956. december 17.

16 Papp István: A BM II/9. (Környezettanulmányozó és Figyelő) Osztály. In: Cseh Gergő Bendegúz–Okváth Imre (szerk.): *A megtorlás szervezete. A politikai rendőrség újjászervezése és működése 1956–1962. (Intézménytörténeti tanulmányok)*. Budapest: Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára–L'Harmattan Kiadó, 2013. 237–259.

17 A forradalom utáni figyelő munka újjászervezésében fáradozó Dobróka 1961-ben a Szovjetunióban került hároméves pártfőiskolára. Hazatérése után előbb a hírszerzés, majd a kémelhárítás vezető beosztású tisztje lett, és az utóbbi területen működött 1984-es nyugdíjazásáig. Lásd Gyarmati–Palasik (szerk.), i. m. 2013. 187–188. Beszédes Károly 1946-ban kezdte államvédelmi pályafutását, 1962. július 1-jén leszerelték, miután a külkereskedelemben, majd a Külügyminisztériumban dolgozott. 1974-ben visszakerült az állambiztonsághoz hírszerzési területre, három év múlva a kémelhárításhoz vezényelték. Osztályvezetőként ment nyugdíjba 1986. december 31-én. Lásd uo. 163–164. Jámbor József 1962. augusztus 15-én leszerelt a Belügyminisztérium kötelékéből. Lásd ÁBTL 2.8.1. 2328 (Jámbor József).

a Belügyminisztérium III. (Állambiztonsági) Főcsoportfőnökségének Markó Imre vezette III/V. Csoportfőnöksége lett megbízva az operatív technikai teendőkkel¹⁸, amelyen belül a III/V-1. Osztály foglalkoztatta a figyelő és környezettanulmányozó állományt, a részleg élére friss pártfőiskolai diplomával a zsebében, az 1950-tól (akkor még államvédelmi) határőrségnél szolgálatot teljesítő Földesi Jenő került.¹⁹ 1964-ben a titkos információszerzés e területét kiszervezték a csoportfőnökségről, felállították az önálló III/6. Osztályt, amelyet közvetlenül a főcsoportfőnök (ekkor Galambos József) felügyelete alá helyeztek. 1972-től újabb átalakítás eredményeképpen a figyelősök a III/2. Osztályként végezték munkájukat, vezetésükkel 1974-ben a forradalom utáni megtorlásban és a kémelhárításban már tapasztalatokat szerzett Kovács Andrást bízták meg²⁰, öt három évvel később Baranyai Béla követte, aki 1961-ben lépett belügyi kötelékbe és 1963 óta a figyelési területen dolgozott különböző beosztásokban, osztályvezetői székét egészen a rendszerváltásig megőrizte.²¹ Az egyes állambiztonsági reszortterületeket tekintve a figyelősök adták főcsoportfőnökség legnagyobb alegységét. A nyolcvanas években a központban dolgozó 3250-3350 beosztottból 591 és 629 fő között mozgott a hivatásos III/2-esek állománya, őket egészítették ki a polgári alkalmazottak 119-128 fővel, valamint az SZT-tisztek, róluk tudható, hogy 1989-ben 30-an voltak.²²

A fővároson kívüli figyelésekkel a politikai rendőrség helyi szervei voltak megbízva. Az ötvenes években a titkos technikákkal kapcsolatos teendőket, így a követéseket a megyei 4-es alosztályok végezték.²³ 1956 után lassan indult meg a vidéki segédoperatív munka, a helyzetet jól érzékelteti, hogy 1957-ben csak Bács-Kiskun, Győr, Hajdú-Bihar és Vas megyében voltak rendszeresítve figyelőtisztek.²⁴ Az 1962-es átalakítás után egyre több helyen foglalkoztattak külső figyelőket a III/V-1. csoportokba szervezve²⁵, ám legtöbb esetben a központi osztály folytatta le a vidéki akciókat. 1964 után a III/6-os figyelők Baranyában, Borsodban és Győr-Sopron megyében képviseltették magukat alosztályi szinten²⁶, majd később az utóbbi kivételével ezeket megszüntették (az egyes megyei kapitányságokon csak a környezettanulmányozásért felelős operatív tiszteket rendszeresítettek). A talpon maradt Győr-Sopron megyei III/2. alosztály azonban nemcsak saját területén, hanem más megyékben is végrehajtott megfigyeléseket, az ottani főkapitányok és állambiztonsági helyettesek kérésére.²⁷

18 Az operatív technikai csoportfőnökségről részletesebben Urbán Attila: A Belügyminisztérium III. (Állambiztonsági) Főcsoportfőnöksége operatív-technikai tevékenységének szervezeti háttere és működési rendje (1962–1990). In: Csóka Ferenc et al (szerk.): *Szakszolgálat Magyarországon, avagy tanulmányok a hírszerzés és titkos adatgyűjtés világából (1785–2011)*. Budapest: Nemzetbiztonsági Szakszolgálat, 2012. 261–290.

19 Földesi Jenő útja 1974-ben visszavezetett a határőrséghez, két év múlva pedig a belügyminiszter személyügyi helyettese lett. 1982 és 1985 között az állambiztonság első számú vezetőjének, III. főcsoportfőnöknek nevezték ki, ezt követően 1989. november 30-i nyugdíjazásáig a BM államtitkára volt. Pályaképét lásd az ÁBTL honlapján található archontológiában (www.abtl.hu/archontologia).

20 Kovács András 1976. november 9-én meghalt. Pályaképét lásd az ÁBTL honlapján található archontológiában (www.abtl.hu/archontologia).

21 Baranyai Bélát 1990. január 5-én helyezték nyugállományba. Pályaképét lásd az ÁBTL honlapján található archontológiában (www.abtl.hu/archontologia).

22 MNL OL XIX-B-1au. A III. Főcsoportfőnökség statisztikai táblái, 1980–1989.

23 ÁBTL 4.2. Az ÁVH vezetőjének 033/1953. sz. parancsa, 1953. június 15.

24 ÁBTL Dokumentum Gyűjtemény (D. Gy.) MNL OL XIX-B-1-au 26. d. 1. cs. 16-5/1965. Jelentés a BM III. Főcsoportfőnökség létszámhelyzetének értékeléséről, 1963. április 9.

25 ÁBTL D. Gy. MNL OL XIX-B-1-au. 26. d. 1. cs. Jelentés a BM III. Főcsoportfőnökség létszámhelyzetének értékeléséről, 1963. április 9.

26 ÁBTL D. Gy. MNL OL XIX-B-1-au 26. d. 2. cs. A BM Állambiztonsági Szakbizottság javaslata a megyei állambiztonsági szervek feladatai-, működési rendje- és struktúrájának kialakítására, 1971. február 11.

27 ÁBTL 4.2. 59-678/1972. A Belügyminisztérium III/2. Osztály ügyrendje, 1972. április 5. Uo. sz. n. A Belügyminisztérium III/2. Osztály ügyrend tervezete, 1985. június 19. A korábbi dokumentum még csak Baranya, Borsod, Csongrád és Hajdú-Bihar megyei kt-zó tiszteket említ, az 1985-ös szerint viszont már minden megyei rendőr-főkapitányságban állományában volt ilyen beosztott.

A módszer

A személykövetés módszertanára vonatkozó legkorábbi ismereteink az ÁVO időszakából származnak, Princz Gyula ugyanis egy 1947. áprilisi értekezleten részletes útbaigazítást adott az operatív csoportvezetőknek, hogy mire is kell figyelemmel lenni e tevékenység során. A környezettanulmányozást minden nyílt és titkos nyomozás előfeltételeként jelölte meg, amelyet a feladat összetettsége folytán „gyors észjárású” államvédelmisekre kell bízni. A helységekben gyalogosan és járművel történő figyeléshez pedig olyan „nyugodt és magabiztos” nyomozók kirendelését javasolta, akik fejlettebb politikai és társadalomtudományi képzettséggel, illetve megfelelő emberismerettel rendelkeznek, ennek köszönhetően képesek a megfigyelt egyén társadalmi helyzetének pontos felmérésére és személyiségének feltérképezésére. Az államvédelmi százados kiemelte továbbá a házfelügyelők, házmegbízottak, valamint a célszemélyek mellé beépített b-egyének alkalmazásának előnyeit, és kifejtette a terepen való viselkedés kódexét: a több nyomozós figyelést, a huzamos követések esetében az (egyen)ruha cserét, a célszemély hátranézésekor, visszafordulásakor a pánikszerű menekülés helyett kirakatok bámulását, vagy újságolvasás színlelését, a járművek feltűnésmentes használatát, a rendszámok gyakori váltogatását.²⁸

Persze hiába fogadták meg az autós figyelésre vonatkozó tanácsokat, ha a szükséges eszközrendszer minimuma sem állt rendelkezésre. A vidéki szerveknél ráadásul mindez hatványozottan jelentkezett. A helyzetet jól illusztrálják a szegedi kirendeltség vezetőjének a fentebb említett tanácskozáson elhangzott szavai: *„Az operatív csoport munkájához több segédeszközre van szükség. Így pl. esetenként levelek megszerzése és telefonlehallgatás, sőt fényképezőgép. Szegeden nincs központi telefon, csak automata. Tehát a konspiráció már megdőlt. Ha lenne egy városi készülékünk, akkor a b-ember, ha valami igen fontos és sürgős információt szerzett, akkor bemegy a postára, ott kéri az 568-as számot, már nem annyira feltűnő, mintha azt mondja, hogy kérem az Államvédelmi Osztályt kapcsolni. Harmadsorban pedig fényképezőgépre van szükség, Sok esetben egyes személyek megfigyelése igen fontos. Ha mindig ugyanaz a nyomozó figyel, az igen feltűnő. Azonban, ha fénykép áll rendelkezésünkre, akkor sokkal könnyebb a helyzet, mert több nyomozó is figyelheti a személyt.”*²⁹

Az 1950 utáni időszakról Farkas Vladimir 1990-ben megjelent memoárjából kaphatunk információkat, amiben az egykori államvédelmi ezredes megjegyezte, hogy az önálló államvédelem irányításában meghatározó szerepet töltöttek be a szovjet tanácsadók, közöttük volt, aki a titkos követések terén igyekezett kamatoztatni moszkvai tapasztalatait, de azok mechanikus alkalmazása hamar kivívta a hazai állomány ellenszenvét. A főosztályvezető inkább a saját eredményei közé sorolta e szakterület rendbetételét. Amikor ugyanis felfedezte a figyelések gyakori lelepleződésének okait, vagyis a Pobjeda gépkocsik használatát és a megfelelő rádiós összeköttetés hiányát, maga gondoskodott gyors, URH rádióval felszerelt, angol Vauxhall típusú személyautók beszerzéséről.³⁰

Időközben az ÁVH-n megkezdték a szakirányú képzéseket is, amelyek keretében például fényképésztanfolyamot indítottak. Péter minden igyekezete ellenére azonban Rákosinak az 1952. május végi személyes látogatásán előadott hibalistájáról az operatív technika e területe sem maradt le: *„A következő a figyelés kérdése. Itt is nagyon gyengén állunk. Már nem merek adni ilyen feladatokat, mert tudom úgy is, hogy észreveszik a figyelést. Sürgősen meg kell javítani a figyelési munkát. Komolyan meg kellene javítani a regisztrációt, a nyilvántartást is. Maguknak minden olyan személyt nyilvántartásba kellene venni, aki gyanús és összegyűjteni rá az anyagot.*

28 ÁBTL 2.1. XI/1. (1947. évi operatív csoportvezetői értekezletek anyagai) Jegyzőkönyv az operatív csoportvezetők értekezletéről, 1947. április 11–12. Lásd bővebben Müller, i. m. 2012. 181–182.

29 ÁBTL 2.1. XI/1. (1947. évi operatív csoportvezetői értekezletek anyagai) Jegyzőkönyv az operatív csoportvezetők értekezletéről, 1947. április 11–12. Lásd Müller, i. m. 2012.182–183.

30 Farkas Vladimir: *Nincs mentség. Az ÁVH alezredese voltam.* Budapest: Interart Stúdió, 1990. 253–255.

A Horthy-rendszer politikai rendőrsége jól értette ezt is. Az általuk gyanúsaknak talált személyekre minden felfedezhető anyagot összegyűjtött, és amikor felmerült ez a személy, mindent tudtak róla. Nagyon gyengék a környezet-tanulmányok is. Kaptam olyan környezettanulmányt, amin a papír többet ért, mint a szöveg, ami rajta van. Elmennek az egyes házmesterekhez, fűszereshez, szomszédokhoz, és amit hallanak rá [sic!], azt leírják.”³¹

A pártvezér korholó mondatainak egy évvel később lett fogantatója. Az 1953 elején letartóztatott Péter Gábor utódja, Piros László március 24-én megparancsolta a követések tervszerű végrehajtását, és a titkos-készítés ügynöki-információs bázisának kiépítését. A gyakori lebukások indokolták azt is, hogy a megyei figyelősöket titkos állományba helyezték, azaz civilben, fedőokmányokkal dolgozhattak, parancsnokaikkal szemben pedig elvárásként fogalmazódott meg, hogy: „Növeljék a titkos állományban lévő beosztottak politikai, erkölcsi és szakmai színvonalát. Erősítsék meg a csekista fegyelmet, fokozzák az éberséget és a konspirációt a szolgálatban és a magánéletben egyaránt.”³² A rejtett figyelések fő célcsoportjai a nyugati követségek, a kapitalista országokból érkező személyek és természetesen az ellenséges tevékenységgel gyanúsított magyar állampolgárok voltak. Az akciók egyre többször jártak a megfigyelt mozgásának képi dokumentálásával, azonban a használt technika kezdetlegességét elég jól mutatja, hogy a fotográfiák sokszor elmosódottak lettek, ezért pont elsődleges céljukra, az azonosításra (bizonyításra) váltak alkalmatlanná. A kereskedelmi forgalomban kapható átalakított fotóberendezések zajosak és nagyméretűek voltak, azok álcázott elhelyezését (tárgyakba építését) pedig nem tudták megoldani. Sürgető feladat volt tehát a rejtett technika tökéletesítése, az eszközök „miniatürizálása”, amiben számítottak a hazai kutatásokra és a kommunista táboron belüli társszervek szakmai segítségére.³³

1956-ban már részletes segédlet került az állomány kezébe. Az eredetileg szovjet állambiztonsági figyelőknek készített tananyag magyar fordítása tisztázta az alapfogalmakat és aprólékosan ecsetelte a gyakorlati tudnivalókat.³⁴ Ezt követték a megtorlásban aktív szerepet játszó politikai nyomozók részére kiadott, a magyar sajátosságok figyelembevételével megszüvegezett jegyzetek. A BM Tanulmányi és Módszertani Osztálya az ideiglenes oktatási anyagokkal a forradalom utáni újjászervezés járulékos nehézségein (új fedőobjektumok felállítása, nem kielégítő technikai ellátottság) kívánta mihamarabb átsegíteni az érintett állományt. Felsorolták a titkos figyelést végző operatív tisztekkel szemben támasztott követelményeket, és azt, hogy a nyomozó osztályok milyen esetekben kérhetik tőlük a módszer bevezetését, valamint rögzítették a terepmunka megtervezésének és lefolytatásának egyes mozzanatait, a felhasználható álcázási és műszaki eszközrendszerrel.³⁵

A hetvenes évektől a figyelősök több szabályzatra támaszkodhattak. 1970. április 14-én került a kezükbe a belügyminiszter 0010. számú parancsa, amely a III/6. Osztály T-állományú beosztottai mellett „az operatív érdeknek megfelelően” az SZT-tisztek bevonását is lehetővé tette. A civil foglalkozást űző fedett belügyeseket az idegenforgalom szempontjából különösen jelentős objektumok, valamint diplomata kolóniák biztosításhoz használhatták, az osztályvezetőnek pedig törekednie kellett arra, hogy ebbe a válogatott társaságba

31 MNL OL M-KS 276. f. 65. cs. 399. ő. e. Feljegyzés Rákosi Mátyásnak az ÁVH-n tartott beszédéről, 1952. május 30. Lásd Müller, i. m. 2012. 183.

32 ÁBTL 4.2. 10-566/1953. ÁVH. T. Az Államvédelmi Hatóság vezetőjének 015. sz. parancsa, 1953. március 24.

33 Jelentés az operatív eszközök felhasználásáról, fejlesztéséről az államvédelmi operatív munkában, 1956. január 31. Közlte: Gyarmati György–S. Varga Katalin (szerk.): *A Belügyminisztérium Kollégiumának ülései 1953–1956. Harmadik kötet. Az 1956. január 18. és 1956. október 15. közötti ülések.* Budapest: Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára, 2006. 195–202. Lásd még a BM Államvédelmi Kollégium 1953. február 2-i ülésén a jelentéssel kapcsolatos hozzászólásokat. Uo. 203–206. Bővebben: Müller, i. m. 2012. 184.

34 ÁBTL 4.1. A-3047. E. E. Csugujevc: *A külső lefigyelés (tananyag).* Budapest: Belügyminisztérium Kiképzési és Tanulmányi Osztálya, 1956.

35 ÁBTL 4.1. A-3048/a Bangó Ferenc: *A külső figyelés szerepe az állambiztonsági szervek munkájában.* Budapest: BM Tanulmányi és Módszertani Osztály, 1958. Uo. A-3049. Budai József: *A külső figyelés módszerei.* BM Tanulmányi és Módszertani Osztály, dátum nélkül.

„a nagy tapasztalattal rendelkező, a figyelő munkában hosszabb időt eltöltött, arra érdemes és alkalmas operatív tisztek kerüljenek” – állt a parancs végrehajtási utasításában.³⁶ A belügyi normákban meghatározott kereteket 1972-ben a III/2. Osztály munkaközösségének tagjai töltötték ki, méghozzá egy több mint félezer oldalas útmutatóval. A három kötetbe szerkesztett anyagból az első kétszáz oldal foglalkozott a szigorú értelemben vett figyelemmel, amelyet következőképpen definiáltak: „Olyan, az állambiztonsági szervek által alkalmazott operatív eszköz, amely jellegénél fogva alkalmas az ellenséges tevékenységet folytató, vagy ilyen tevékenységgel gyanúsított személyek konspirált követése, mozgásuk, tevékenységük dokumentálására, kapcsolataik megállapítására, útvonalak, területek, objektumok megfigyelésére, biztosítására, az ellenséges tevékenység megakadályozására, a hálózat tagjainak vagy jelöltjeinek ellenőrzésére, tanulmányozására.”³⁷ A figyelmet ugyan alkalmasnak tartották az ügynöki vagy más titkos eszközzel megoldhatatlan információszerzésre, ám azzal is tisztában voltak, hogy sokoldalúsága ellenére csak részeredményeket hozhat. Nem képes mélységében behatolni az „ellenesség” soraiba, és így előtte az érdekek, célok is rejtve maradnak.³⁸

A módszer alkalmazói, vagyis a T-állományú „kukkosok” szabatos megfogalmazása így hangzott: „A BM-hoz tartozó olyan hivatásos beosztottak, akik a figyelmét egyes szakaszaiban, a magánéletben, egyes BM szervek előtt valamely vállalat, intézmény dolgozójaként szerepelnek, s ennek megfelelően személyi okmányokkal vannak ellátva.”³⁹ Az ilyen titkos tiszteket elsődlegesen a polgári életből, önkéntes jelentkezéssel, vagy a BM káderkutató munkája során a kerületi, munkahelyi párt- és KISZ-szervezetek javaslatai alapján vették fel, illetve házon belülről érkeztek, a belügy más területeiről való áthelyezéssel. Előbbiek a legszűkebb családi körtől eltekintve nem közölhették senkivel, hogy a BM-hez kerültek, az átvezényelteknek pedig a lehetőségeikhez képest a legközelebbi hozzátartozóik kivételével rokonságukban, baráti és lakókörnyezetükben olyan magatartást kellett tanúsítani, ami a BM-től való leszerelésük és a civil életben történt elhelyezkedésük látszatát keltette. Természetesen velük szemben követelmény volt a politikai és erkölcsi megbízhatóság, a büntetlen előélet, férfiak esetében a katonai szolgálat letöltése, nőknél a 20. életév betöltése, és legalább középiskolai vagy azzal egyenértékű végzettség. A szellemi és fizikai alkalmasság paraméterei közé a jó megfigyelő és a környezethez való alkalmazkodási képességet, az átlagos, nem feltűnő testalkatot és a kiváló egészségi állapotot sorolták.⁴⁰

A T-állomány bázisa nem az ismert belügyi épületekben, hanem az úgynevezett konspirált körletekben volt, amelyeket különböző fiktív vállalati, üzemegegyes neven legalizáltak. A lepleződés elkerülése végett oda hivatásosok nem mehettek, és ugyanezen okból a fedett tiszteket pedig távol tartották a BM hivatalos objektumaitól, sőt egészségügyi és kulturális intézményeitől is (a tilalmak alól csak külön engedéllyel lehetett mentesülni). Magánéletükben a „legenda” igazolását fedő személyi- és munkaadói igazolvány biztosította, akciókban az aktuális szerepet igazoló okmányokat vettek igénybe.⁴¹ Ideiglenes álcázási lehetőségek közé tartozott városi ligetekben, játszótéren a parkőr, az ölelkező szerelmespár, a sportoló, a padon olvasó vagy a pázsiton heverésző fiatal, vízparton a horgász, forgalmasabb helyeken a posztos rendőr, a helyi közlekedési vállalat forgalomszámlálója, a KPM vagy a Honvédség gépjármű ellenőrzője. A huzamosabb ideig,

36 ÁBTL 4.2. 10-21/10/1970. A belügyminiszter 0010. sz. parancsa, 1970. április 14. Uo. 10-24/11/1970. A belügyminiszter-helyettes 0011. sz. utasítása, 1970. július 1. Mindkettőt hatályon kívül helyezte: uo. 10-21/24/1987. A belügyminiszter 24/1987. sz. utasítása, 1987. július 2.

37 ÁBTL 4.1. A-3050/1. *Operatív figyelm.* BM III/2. Osztály, 1972. 1. A sorozat második kötete nem található a Történeti Levéltárban, a harmadik rész a környezettanulmányok készítésével foglalkozik, lásd uo. A-3050/3.

38 ÁBTL 4.1. A-3050/1. 1.

39 Uo. 5.

40 Uo. 10–12.

41 Uo. 15–22. A forradalom után a fedőokmányokkal való ellátást és alkalmazásukat az 1957. november 12-én kiadott 49/1957. sz. belügyminiszter-helyettesi parancs szabályozta (ÁBTL 4.2. 6-20/1957.), majd a következő átfogó rendelkezésre 1981. november 10-én került sor a belügyminiszter 36/1981. sz. parancsával (ÁBTL 4.2. 10-22/36/1981), amely egy módosítással (ÁBTL 4.2. 10-22/5/1985. A belügyminiszter 5/1985. sz. parancsa, 1985. március 4.) 1990-ig hatályban volt.

akár hetekig tartó figyeléseknél hasznos módszerek bizonyult városokban a csatornázási munkálat, külterületen a kutató fúrás „végzése”, ugyancsak vidéken a honvédségi egyenruhával, felszerelésekkel megrendezett katonai gyakorlat, táborozás. Külön kategóriába tartoztak a gépjárművek felhasználásával rapid módon létesíthető, ellenben rövid idejű konspirációt biztosító figyelőhelyek, úgymint a lerobbant, várakozó, parkírozó autók.⁴² A gyalogos követését végezhatték „láncalakban”, azaz a célszemély mögött, vagy az úttest két oldalán haladva, gépkocsival, motorkerékpárral az azonos útvonalon. Használhatták a megfigyelt mozgási irányával párhuzamos utcákat, tágas tereken pedig a „villalakú” taktikát, amikor jobbról és balról, illetve hátulról „közrefogták” a delikvenst. A mozgó személyek állófigyelésekor rögzített helyeken adó-vevő készülékkel felszerelt operatív tisztek várták a kiszemelt elhaladását.⁴³ Speciális magatartási szabályok vonatkoztak a különböző tömegközlekedési eszközökön folytatott figyelésre, ilyenkor alapvető követelmény volt az utazási szokások, menetrendek, leszálló- és átszálló helyek biztos ismerete.⁴⁴

A rejtett ellenőrzés másik tere a belügyi bérleményként fedés alatt működő K-, azaz konspirált- és a természetes, vagy jogi személy tulajdonát, vagy bérleményét képező, de a BM rendelkezésére bocsátott T-, vagyis találkozási lakások voltak. Ezeket ugyanis nemcsak a hálózati személyek fogadására használták, hanem célszemélyek, objektumok időszakos figyelésére is. A III/2. Osztály és elődszervezeteinek K-lakásait az ott dolgozó titkos állományú tiszteknek utalták ki, s ők összekötve a kellemest a haszonnal családjaikkal együtt ellátták a helyiség legalizálását. A titkos ingatlanok közé tartoztak továbbá az állandó megfigyelésekre igénybe vett, vagy létrehozott nem lakás célú konspirált figyelő- és tartózkodási helyek (például faházak, bódék), vagy a szerv gépjármű flottájának elhelyezésére szolgáló garázsok.⁴⁵

A megfigyelések egyre szélesebb körű alkalmazását és professzionalizálódását jelezte, hogy a hetvenes évtized elejére már a hírszerzésért felelős III/I. Csoportfőnökség is előállt a külföldi rezidentúrákba telepített tisztjeinek szánt tanulmányokkal, segítve őket abban, hogy kiszűrjék és lerázzák a rájuk állított nyugati titkosszolgálatok tagjait, ügynökeit, és hogy maguk is képesek legyenek „ellenfigyelésre”.⁴⁶ 1973-ban újabb miniszteri parancs jelent meg az állambiztonsági szervek előzetes ellenőrző és bizalmas nyomozó munkájának szabályozására, amely a felhasználható erők és eszközök közé sorolta a BM titkos állományát és az operatív figyeléseket.⁴⁷ Egy évre rá a Rendőrtiszti Főiskola Állambiztonsági Tanszékének hallgatói gazdagodtak a figyelés metodikájára vonatkozó kézirattal, ebből többek között megismerhették annak „agresszív” változatát. A követésnek e nyílt, demonstratív formájával elsősorban a megfélemlítés volt a cél, az, hogy a célszemély (a legtöbbször külföldi diplomata) kétséget kizáróan meggyőződjön ellenőrzéséről, és ezért felhagyjon „ellenséges tevékenységével”.⁴⁸ Ám ez a munka nemcsak a megfigyeltre, hanem a megfigyelőre is hatással volt. A fokozott szellemi és fizikai igénybevétel okozta lélektani problémákat és a feladat eredményes ellátásához nélkülözhetetlen pszichés követelményeket 1975-ben vette számba a BM Tanulmányi és Propaganda Csoportfőnökségének kiadványa, kifejezetten az operatív tiszteket megcélözva, hogy felismerjék és leküzdjék a napi rutin részévé vált lelki feszültségeket.⁴⁹

42 ÁBTL 4.1. A-3050/1. 60–70.

43 Uo. 87–90.

44 Uo. 99–126.

45 A K- és a T-lakásokról, mint az ügynöki hálózattal történő kapcsolattartás helyszíneiről: Tabajdi Gábor: Kis állambiztonsági topográfia: titkos lakások Budapesten 1956–1978. *Betekintő*. 2010/4. sz. <http://www.betekinto.hu/2010_4_tabajdi> (Utolsó letöltés: 2014. január 29.). A figyelő szervek fedett objektumaihoz: ÁBTL 1.11.18. 13–14. d.

46 ÁBTL 4.1. A-3006/3. Liptai László: *A külső figyelés – operatív eszköz. Az ellenséges figyelés felfedése és lerázása. Az ellenfigyelés alkalmazása a hírszerzésben*. BM III/I. Csoportfőnökség Személyügyi és Képzési Osztálya, 1971. Uo. A-3006/10. *Külső figyelés*. Tanulmány. BM III/I. Csoportfőnökség Személyügyi és Képzési Osztálya, 1974.

47 ÁBTL 4.2. 10-21/10/1973. A belügyminiszter 0010. sz. parancsa, 1973. június 30.

48 ÁBTL 4.1. A-3859. Plézer Győző: *Az operatív figyelés*. Kézirat. Rendőrtiszti Főiskola, 1974. 47–48.

49 ÁBTL 4.1. Rapcsák Mihály: *A külső (operatív) figyelés pszichológiai kérdései*. (Állambiztonsági tanulmány 1975/1.) BM Tanulmányi és Propaganda Csoportfőnökség, 1975.

A követések során látottakról, a mozgás folyamatáról összefoglaló jelentés készült, és elvárás volt a minél jobb minőségű vizuális dokumentáció (fotó, mozgókép). A hetvenes évekre a fényképek állambiztonsági felhasználása ugrásszerűen megnőtt, igaz, ez leginkább a központi szervekre volt jellemző, a megyei rendőr-főkapitányságok még mindig komoly eszköz- és szakemberhiánnyal küszködtek. A vizuális dokumentáció felértékelődése szintén elméleti segédanyagok, gyakorlati útmutatók összeállítását igényelte. Ez alkalommal csak egy ilyet említve: 1972-ben a BM Tanulmányi és Propaganda Csoportfőnökségének kiadásában megjelent *A konspiratív fényképezés (Módszerek, eszközök és alkalmazási lehetőségek)* című tanulmány, amely részletesen ismertette a személyfigyelések képi dokumentálásának két speciális szakágát: a mozgó követéses, valamint a konkrét helyekre beépített fotóeszközzel történő rejtett fényképezést (utóbbit 3/r rendszabálynak nevezték).⁵⁰ Az operatív technika fontosságát az egyre részletesebb belügyi szabályzatok is mutatták. A belügyminiszter 0017/1971. számú parancsában külön foglalkozott a rejtett fotózás kérdéseivel, majd 1982-ben kiadta az Operatív-Technikai Rendszabályok és Módszerek Alkalmazásának Szabályzatát, amely a 3/r rendszabály mellett a 3/f módszerre, a titkos behatolások alkalmával folytatott dokumentáló fényképezésre tartalmazott útmutatást.⁵¹

A rendszerváltás ellenőrzött tere

A nyolcvanas évek végéhez közeledve szükségessé vált a III/2-esek feladatlistájának aktualizálása. Munkájuk főbb csapásirányait egy 1987-es belügyi parancs jelölte ki, ennek értelmében az operatív figyelést vezethettek be a bizalmas nyomozás alatt állók, a terrorcselekmény előkészítésével gyanúsíthatók, találkozási helyek, rejtékhelyek, üzenetátadási pontjaik, hírszerző eszközeik felderítésére, továbbá katonai csapatmozgások, szállítások, rendezvények védelmére, valamint a szocialista társzervek kérésének eleget téve a Magyarországra érkező külföldiekre, beszerzési jelöltek tanulmányozására, hálózati személyek ellenőrzésére. A szolgálatot más belügyi szervek is igénybe vehették konspirált, vagy nyílt akciókhoz, előállításokhoz, őrizetbe vételekhez, de a segítségnyújtás fordított irányban is működhetett, mint például a nyugati határon be- és kilépők mozgásának szemmel tartására hivatott, telepített ellenőrzési pontokkal rendelkező ügynevezett zöldrendszeri figyelésnél, amelyben a BM Határőrség segédkezett, de egyes akcióknál – csakúgy, mint korábban – fordulhattak a rendszerhű állampolgárokhoz, gazdasági, közigazgatási szervek, társadalmi intézmények vezetőihez. A III/2. Osztály második tevékenységi körét továbbra is a környezettanulmányok tették ki, amelyek lehetséges célcsoportja lényegében azonos volt a figyelés alá vont személyi körrel, kiegészülve a K- és T-lakások létesítéséhez, vagy meglévők biztonsági helyzetéhez kapcsolódó információgyűjtéssel. Mind a figyelés, mind a kt-zás esetében szigorú szabályok vonatkoztak az MSZMP KB káderhatáskörébe tartozó párt-, állami- és társadalmi szervek vezetőivel szembeni titkos adatgyűjtésre, amennyiben ilyen személy is bekerült a látókörbe, azonnal meg kellett szakítani az akciót. Végül a harmadik nagyobb reszortot a fővárosban működő, titkosszolgálati szempontból fontos külképviseletek, diplomata lakások védelmében, ellenőrzésében

50 ÁBTL 4.1. A-3017/13. Balogh Árpád–Szacski János: *A konspiratív fényképezés (Módszerek, eszközök és alkalmazási lehetőségek) (Állambiztonsági tanulmány 1972/5.)*. BM Tanulmányi és Propaganda Csoportfőnökség, 1972.

51 ÁBTL 4.2. 10-21/17/1971. A belügyminiszter 0017. sz. parancsa, 1971. december 8. Uo. 10-22/35/1982. A belügyminiszter 35/1982. sz. parancsa, 1982. december 23. A két szabályzatot ismerteti Bikki István: *A titkos operatív technikai rendszabályok és módszerek, valamint a K-ellenőrzés alkalmazására vonatkozó szabályok 1945-1990 között (Rövid áttekintés)*. Betekintő. 2010/1. sz. <http://www.betekinto.hu/2010_1_bikki> (Utolsó letöltés: 2014. január 30.). Az állambiztonsági fényképkészítési szervezeti háttéréről bővebben: Müller Rolf: *A fotótechnika alkalmazása a politikai rendőrségen (Szervezettörténeti vázlat)*. In: Cseh Gergő Bendegúz–Krauhulcsán Zsolt–Müller Rolf–Takács Tibor: *Titkos történetek. Válogatás a Betekintő folyóirat első öt évfolyamából*. Budapest: Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára–L'Harmattan Kiadó, 2013. 83–98.

való közreműködés tette ki.⁵²

Az osztály működésének súlypontja a figyelésen volt, ami a szervezeti tagoltságában is tükröződött. Az ügyeleti, értékelő munkát, titkársági teendőket ellátó és kiképzési feladatokért felelős törzsalosztály mellett öt alegység foglalkozott személykövetéssel: az A-alosztály észak- és latin-amerikai vonalon tevékenykedett, a B-alosztályhoz tartoztak a nyugatnémet és az osztrák állampolgárok, továbbá az idegenforgalommal kapcsolatos figyelések, és itt szervezték az SZT-állomány munkáját, a C-alosztály a belsőreakció-elhárítástól kapta a „megrendeléseket”. Figyelési szempontból a D- és az E-alosztály megosztva foglalkozott a NATO-tag-államokkal, közel- és távol-keleti országokkal, továbbá az előbbi Svájcjal és Albániával, valamint a reptéri ellenőrzéssel, míg utóbbi szükség esetén besegített a belső elhárításnak. E részlegek koordinációját az 1981 végén – 1982 elején felállított Operatív Figyelő Központ (OFK) látta el, amely ezentúl a nyilvános telefonfülkék lehallgatásáról, és a speciális nyomozókutyák bevetéséről is gondoskodott. A környezettanulmányozásért és az objektumbiztosításért egy-egy alosztály felelt F-, illetve G-jelzéssel, ugyanakkor a kisegítő szervek közé tartozott a hír-összekötetési, vizuális dokumentációs és álcázó eszközöket biztosító Technikai alosztály, a figyelős kocsik működtetésével megbízott Gépjármű alosztály, és az anyagi, pénzügyi, épületgondnoki feladatokat ellátó Gazdasági alosztály. A vidéki ellenőrzéseket a már említett Győr-Sopron megyei III/2-esek és az egyes megyei rendőr-főkapitányságok T-állományú környezettanulmányozói vitték, végül itt kell említenünk a káderutánpótlás alapintézményét, a Figyelő Iskolát, hivatalos nevén a Vörös Csillag Érdemrenddel Kitüntetett BM Kun Béla Zászlósképző Iskola Állambiztonsági „B”-szakát.⁵³ A figyelősök a hazai elhárítás talán legfiatalabb csapatának számítottak. 1989-ben az állomány közel fele, 298 fő nem érte el a harmincéves kort. Ez a generáció magával hozta a munkához szükséges mozgékonyt, rugalmasságot, de az életkori sajátosságai révén számos problémát is, így fegyelmi helyzet lazulását, és a nagyobb mértékű pályaelhagyást.⁵⁴ Az állományt az egyes szakalosztályokon munkacsoportokba szervezték, amelyeket úgynevezett kiemelt főoperatív, illetve főoperatív figyelők irányítása alá helyezték.⁵⁵

Rájuk várt az egyre aktívabb, mind nagyobb bázissal rendelkező alternatív szervezetek, mozgalmak nyilvános ténykedésének szemmel tartása. 1989. január 13-án a belsőreakció-elhárítás a mögötte hagyott év történéseinek számbavételekor legjelentősebb változásként az „ellenséges személyek és csoportok” nyílt utcai demonstrációit jelölte meg.⁵⁶ Az éves munkabeszámolót szignáló Horváth József vezérőrnagy, III/III-as csoportfőnök ekkor még teljes magabiztossággal alkalmazhatta az utcát, a teret visszafoglalókra a fenti kategóriát, azonban nem sokkal később, január 24-én kihirdették a gyülekezési jog szabad gyakorlását biztosító törvényt⁵⁷, s ezt követően már nem lehetett a tüntetések résztvevőire egyszerűen csak ellenségként tekinteni.

A jogszabályi változás ellenére az állambiztonsági szervek az év minden tömegrendezvényén képviseltették magukat, és „operatív biztosítási” eszköztárukból nem hiányzott a látottak/hallottak megörökítése. Az igen gyakorivá váló tüntetéseket, megemlékezéseket, sajtótájékoztatókat így az írott sajtó fotóriporterei és

52 ÁBTL 4.2. 10-22/17/1987. A belügyminiszter 17/1987. sz. parancsa, 1987. július 2. A párthatáskörbe tartozó személyekkel kapcsolatos titkos adatgyűjtési megszorításokról a belügyminiszter 22/1985. sz. utasítása rendelkezett (ÁBTL 4.2. 10-21/22/1985).

53 Az osztály szervezetének rekonstruálásához: ÁBTL 4.2. sz. n. A Belügyminisztérium III/2. Osztály ügyrendtervezete, 1985. június 19. ÁBTL 1.11.1. 57. d. Az Operatív Figyelő Központ vezetőjének jelentése az állomány helyzetéről, a főoperatív figyelők munkavégzése javítására irányuló parancsnoki tevékenységről, 1987. szeptember 2. Uo. 32. d. Jegyzőkönyv a III/2. Osztály 1988. február 10-én megtartott osztályértekezletéről.

54 ÁBTL 1.11.1. 32. d. Jelentés a fiatal állomány helyzetéről, a 23/1972. BM számú parancs végrehajtásának tapasztalatairól, 1989. szeptember 11. (Lásd a 15. dokumentumot.) A szervezethez 1987-ben csatlakozó fiatalember 1990-ben írta meg személyes történetét: Zólyomi Tamás: *Árnyékvilág. Egy állambiztonsági figyelő emlékei*. Budapest: Aura Kiadó, 1990.

55 ÁBTL 1.11.1. 32. d. Jelentés a munkacsoport irányító kiemelt főoperatív és főoperatív figyelők szolgálati feladatairól szóló 1/1987. sz. osztályvezetői parancs végrehajtási állapotáról, 1988. szeptember 5. (Lásd a 3. dokumentumot.)

56 ÁBTL 1.11.1. 30. d. Jelentés a BM III/III. Csoportfőnökség 1988. évi munkájáról, 1989. január 13.

57 1989. évi III. törvény a gyülekezési jogról. *Magyar Közlöny*. 5. sz. 1989. január 24. 96–104.

a televíziós forgatócsoportok mellett a rejtett hang- és képrögzítő eszközöket alkalmazó elhárítás emberei is figyelemmel kísérték. A felvett hang- és mozgóképanyagok, azaz a kor csúcstechnikáját jelentő videofelvételek, mind a mai napig nem állnak a kutatók, az érdeklődők rendelkezésére – 1989 utáni sorsuk ismeretlen –, azonban több budapesti megmozdulás fényképanyaga levéltárba került.⁵⁸ Teljes homály fedi a győri figyelősök képdokumentációját is, amiről tudható, hogy 1988-ban 1618 darab fotót, 278 méter filmet és 8 darab videokazettát tett ki.⁵⁹

A rendszerváltó utca sűrűjében mozgó állambiztonsági „forgatócsoportok”, „fotóriporterek” mellett nem merült feledésbe a hagyományos követési metodika sem. A gépkocsi mobil egységek a „Csillag” fedőnevű URH rendszeren, számsífrével kódolt nyelven kommunikáltak, a híráram szálai az OFK-n belüli Irányító Diszpécser Központban futottak össze. A kiértékelt figyelési jelentések adatait (célszemélyek, kapcsolataik, az ellenséges tevékenység formája, objektumok) manuális lyukkártyás és mágnesszalagos tárolókon egyaránt rögzítették. Utóbbiak kiváltását várták a professzionális IBM-számítógépektől, az egyes alosztályok helyi nyilvántartásai a népszerű Commodore-64 konfigurációkon futottak. A követő és az állófigyelés mellett a rendszer harmadik pillérét a területbiztosítás modern eszközei jelentették. A lassan egy évtizede húzódo „Zeusz” elnevezésű belvárosi térfigyelő program első lokális eleme 1988-ban állt rendszerbe, kamerái az Amerikai Egyesült Államok Szabadság téri épületének környékét pásztázták. További vizuális információszéréshez a szállodai videóhálózatok nyújtottak segítséget, amelyeken az osztály SZT-tisztjei kémelhárították a vendégkört.⁶⁰

Míg a központi III/2-c alosztály 1984-ben még 62 potenciális „belső ellenséget” figyelt meg összesen 919 napnyi időráfordítással, addig 1988-ban 44 fővel 521 napot töltött el, a következő év közepéig már csak 23 személlyel foglalkozott 121 követési napon.⁶¹ A III/2. Osztály utolsó munkabeszámolója szerint pedig a belsőreakció-elhárítás személykövetéses megbízásai 1989 végére kikoptak a feladatlistából, az operatív célú kt-kérések ugyancsak jelentősen lecsökkentek. A figyelőmunka főként a kémelhárítás területére koncentráldott: a felételezett CIA rezidentúra tagjainak beazonosítására, egyes nyugati követségek munkatársainak mozgására irányult, de több alkalommal a szovjet társszerv kérésére követték Magyarországra érkező állampolgárait. A másik nagyobb igényterületet a hírszerzési célú határon túli munkák jelentették.⁶²

A figyelősökre – miképpen az állambiztonsági szervek mindegyikére – igaz volt, hogy egy változásban lévő politikai helyzetben kellett végezniük a munkáját. Mindenhol zavart okozott az egyértelmű ellenségkép hiánya, és az abból következő elbizonytalanodás. Arra vonatkozóan, hogy mi is indokolta 1989 szabadabb légkörében a tüntetéseken részt vevők arcának, transzparensének titkos megörökítését, csak feltételezésekbe

58 Lásd a Budapesti Rendőr-főkapitányság Állambiztonsági Szervének az 1989-es tüntetésekkal kapcsolatos dossziéit (ÁBTL 1.12.2.). A képekből válogat: Müller Rolf: *Titkok-képek-nyolcvanas évek/The Secret Pictures of the Eighties*. Budapest: Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára–L'Harmattan Kiadó, 2011. 58–83. A hetvenes évek elejétől rendszeres állambiztonsági figyelem övezte március 15-e nem hivatalos ünnepléseit, az 1989-ben már piros betűs nemzeti ünneppé és munkaszüneti nappá nyilvánított évforduló figyelési helyszíneiről lásd a 9. dokumentumot. Az év csúcseménye Nagy Imre és mártírtársainak újratemetése volt, a június 16-i megemlékezés biztosításával kapcsolatos dokumentumokat közölte: Hankiss Ágnes: *Állambiztonsági játszmák 1988–1989*. Budapest: Hamvas Béla Kulturakutató Intézet–Európai Néppárt Európai Parlamenti Képviselőcsoportja, 2012. 103–167.

59 ÁBTL 1.11.1. 32. d. Jelentés a Győr-Sopron megyei RFK III/2. alosztály szakfelügyeleti ellenőrzéséről, 1988. november 24. (Lásd az 5. dokumentumot.)

60 ÁBTL 1.11.8. 32. d. „Zeusz” a belvárosi televíziós ellenőrző rendszer előzetes tanulmányterve, 1981. Uo. Feljegyzés a „Zeusz” rendszer külső gyűrűjének fejlesztéséről, 1988. március 23. (Lásd a 2. dokumentumot.) ÁBTL 1.11.1. 32. d. Javaslat az operatív figyelési technika korszerűsítésére a szolgálati igények alapján, 1988. január 29. Uo. Jelentés a BM III/2. Osztály URH összeköttetési rendszere („Csillag”) helyzetéről, javaslat a rendszer továbbfejlesztésére, készült az 1988. szeptember 16-i vezetői értekezletre. (Lásd a 4. dokumentumot.)

61 ÁBTL 1.11.1. 32. d. A III/2-c alosztály jelentése a belső elhárítás területén végzett figyelések tapasztalatairól, különös tekintettel a nagyobb volumenű munkák sajátosságaira, 1989. május 17. (Lásd a 11. dokumentumot.)

62 ÁBTL 1.11.1. 32. d. Összefoglaló jelentés a III/2. Osztály 1989. évi munkájáról, 1989. december 15. (Lásd a 19. dokumentumot.) Egy szovjet és egy amerikai állampolgár 1989-es követésének dokumentumait lásd a 10. és 18. dokumentumban.

bocsátkozhatunk. Elképzelhető, hogy a szorgos fotózások mozgatórugója a régi reflexek továbbélése, a tehetetlenségi erő által továbbhajtott működési mechanizmus volt.⁶³ A III/2-esek 1988-ban a „kormány kibontakozási és megújulási programjának” támogatását, 1989-ben a „konceptióváltás” jegyében az alkotmányos rend védelmét, a szélsőségesekkel szembeni küzdelmet tűzték zászlajukra.⁶⁴ 1989 utolsó pillanataiban a leendő Nemzetbiztonsági Hivatal szervezeti rendszerébe illeszkedően vették lajstromban jövőbeli feladataikat⁶⁵, aztán az új év beköszöntével minden megyei állambiztonsági vezető levélben kérte a központi III/2. Osztály vezetőjétől, Baranyai Bélától a helyi vonatkozású figyelési és kt-anyagok megsemmisítését.⁶⁶ Az állomány, a körletek, T- és K-lakások titkosságát a gazdasági változások veszélyeztették, mint például a személyi jövedelemadó bevezetése, vagy a fedővállalatok esetében a cégbírósági bejegyzések hiánya. Mindezekkel párosult a nyilvánosság felerősödése, nem csoda, hogy egyre több titokról lebbent fel a fátyol. A győriek 1989 szeptemberében a konspirált körletük – amelynek bejáratánál az „Országos Üzemgazdasági Felügyelőség Nyugat-Dunántúli Hivatala” volt olvasható – legalizálását egy gazdasági társaság alapításával kívánták biztosítani. A kétmillió forintos törzstőkéjű kft. az SZT-állománynak leginkább profilba vágó idegenforgalmi szolgáltatásokkal, valamint a vizuális felderítés folyamatosságát biztosító videó-, fényképezési és labormunkákkal foglalkozott volna.⁶⁷ Mint nem sokkal később kiderült, a konspirációs helyzetükkel kapcsolatos aggodalmuk nem volt alaptalan, 1990. január 25-én ugyanis a városi hetilap lebuktatta az objektumot.⁶⁸ Igaz, ekkor már kipattant az 1990 utáni korszak első megfigyelési botránya, a Dunagate-ügy, és Horváth István belügyminiszter lemondását megelőzőleg, 1990. január 19-én felfüggesztette az operatív technikai rendszabályok, köztük a rejtett fényképezés alkalmazását.⁶⁹ Március 1-jén a Belügyminisztérium III/2. Osztályától a Nemzetbiztonsági Hivatal Szakszolgálati és Technikai Igazgatóságának Sz-2. Főosztálya vette át a stafétabotot.

63 Lásd Müller, i. m. 2011. 59.

64 ÁBTL 1.11.1. 32. d. Összefoglaló jelentés a BM III/2. Osztály 1988. évi munkájáról, 1989. január 5. Uo. Összefoglaló jelentés a BM III/2. Osztály 1989. évi munkájáról, 1989. december 15. (Lásd a 7. és a 19. dokumentumot.)

65 ÁBTL 1.11.18. 1. d. A BM III/2. Osztály 1990. évi munkatervé, 1989. december 29. (Lásd a 20. dokumentumot.)

66 A leveleket lásd ÁBTL 1.11.18. 15. d.

67 ÁBTL 1.11.1. 111. d. Javaslat a Győr-Sopron megyei III/2. alosztály legalizálásának biztosítására, 1989. szeptember 1. (Lásd a 14. dokumentumot.)

68 Koloszar Tamás: Győri Watergate a József Attila utcában? *Tér-Kép*. 1990. január 25. 5. Az ügyben még aznap Cseszregi József, a főkapitány állambiztonsági helyettese készített tájékoztatót: ÁBTL 1.11.1. 112. d. (Lásd a 22. dokumentumot.)

69 ÁBTL 4.2. 10-22/3/1990. A belügyminiszter 3/1990. sz. parancsa, 1990. január 19. (Lásd a 21. dokumentumot.)

Dokumentumok

Dokumentumok jegyzéke

1. A BM III/2. Osztályának 1988. évi munkaterve, 1987. december 17.
2. Feljegyzés a „Zeusz” rendszer külső gyűrűjének fejlesztéséről, 1988. március 23.
3. Jelentés a munkacsoport irányító figyelőkről, 1988. szeptember 5.
4. Jelentés a „Csillag” rendszer helyzetéről és javaslat a továbbfejlesztésére, 1988. szeptember
5. Jelentés a Győr-Sopron megyei III/2. alosztály munkájáról, 1988. november 24.
6. A BM III/2. Osztályának 1989. évi munkaterve, 1989. január 5.
7. Összefoglaló a BM III/2. Osztályának 1988. évi munkájáról, 1989. január 5.
8. Emlékeztető a BRFK 1989. március 13-i főkapitány-helyettesi értekezletéről, 1989. március 20.
9. Az operatív helyszínbiztosítások során érintett rejtett figyelőhelyek listája, 1989. március 17.
10. Összefoglaló egy Magyarországon tartózkodó szovjet állampolgár figyeléséről, 1989. április 20.
11. Jelentés a belsőreakció-elhárítás területén végzett figyelésekről, 1989. május 17.
12. Jelentés a figyelős SZT-állományról, 1989. május 26.
13. Jelentés a fontosabb utakon és településeken történő figyelések fejlesztéséről, 1989. augusztus 30.
14. Javaslat a győri figyelősök fedett objektumának legalizálására, 1989. szeptember 1.
15. Jelentés a fiatal figyelős állományról, 1989. szeptember 11.
16. Jelentés a Győr-Sopron megyei III/2. alosztály munkájáról, 1989. november 27.
17. Tájékoztatók a fedőokmányokról, 1989. december 7–8.
18. Jelentés egy Magyarországon tartózkodó amerikai állampolgár figyeléséről, 1989. december 14.
19. Összefoglaló a BM III/2. Osztályának 1989. évi munkájáról, 1989. december 15.
20. A BM III/2. Osztályának 1990. évi munkaterve, 1989. december 29.
21. Belügyminiszteri parancs az operatív technikai eszközök alkalmazásának felfüggesztéséről, 1990. január 19.
22. Tájékoztató a győri fedett objektum leleplezéséről, 1990. január 25.

59-...../87.

1718

JÓVÁHAGYOM:

Budapest, 1987.

EGYETÉRTEK:

Budapest, 1987. XII/27.

Harangozó Szilveszter r. altábornagy
belügyminiszterhelyettes

Pallagi Ferenc r. vezérőrnagy
BM III. Főcsoportfőnök I. helyettese

M U N K A T E R V

1988. január 1-től 1988. december 31-ig

Az MSZMP Politikai Bizottság 1986. szeptember 9-i és a Központi Bizottság 1987. július 2-i határozata, valamint a Minisztertanács munkaprogramja helyi végrehajtására készült intézkedési tervünk és munkatapasztalataink alapján 1988. évre a következő konkrét feladatokat tervezzük:

I.

A figyelő, környezettanulmányozó és objektumbiztosító munkával összefüggő feladatok

1. Munkánk titkosságának biztosítása, erőink, eszközeink rejtése érdekében folytatjuk az állandó figyelő- és tartózkodási helyek felülvizsgálatát, az új lehetőségek felkutatását, megszervezését.
 - a./ A "ZEUSZ" program keretében kialakított ITV rendszer gyakorlati tapasztalataira figyelemmel, új figyelési terveze-

tet dolgozunk ki az Amerikai Egyesült Államok Budapesti Nagykövetségének és környezetének ellenőrzésére.

Felelős: Erdei Demeter r. alezredes
osztályvezető I. helyettese

Határidő: 1988. II. 28.

b./ Állandó fedett figyelőhelyet szervezünk és lokális ITV rendszert telepítünk a XII., Óra u. 20. sz. alatti amerikai objektumnál.

Felelős: Erdei Demeter r. alezredes
osztályvezető I. helyettese

Határidő: 1988. V. 31.

c./ Fedett figyelőhelyet alakítunk ki az I., Szentháromság u. 1-3. sz. alatti diplomata kolóniánál. Ennek megfelelően módosítjuk a figyelési tervezetet.

Felelős: Erdei Demeter r. alezredes
osztályvezető I. helyettese

Határidő: 1988. VI. 30.

d./ Mikroszámítógépen feldolgozzuk a Dán, a Szir, a Norvég, a Holland, a Pakisztán, a Portugál, az Indonéz, az Indiai nagykövetség, és a Libiai Népi Iroda ellen irányuló akciók biztosításának tervezeteit.

Felelős: Erdei Demeter r. alezredes
osztályvezető I. helyettese

Határidő: 1988. V. 31.

e./ Rendszerbe állítjuk a Ferihegy II. "Zöldrendszer"-i figyelőhelyet.

Felelős: Erdei Demeter r. alezredes
osztályvezető I. helyettese

Határidő: 1988. I. 31.

2. Felkészülünk az időszakos jellegű figyelési feladatok teljesítésére.

a./ Az illetékes megyei rendőrfőkapitányságok állambiztonsági szerveinek segítségével felülvizsgáljuk a Balaton környéki szervezéseket. A tervezeteket a változásoknak megfelelően módosítjuk.

Felelős: Erdei Demeter r. alezredes
osztályvezető I. helyettese

Határidő: 1988. V. 15.

b./ A BNV-k idejére a vásárváros területén kialakított szervezéseket felújítjuk, a tervezetet a figyelési igényekhez igazodva átdolgozzuk.

Felelős: Erdei Demeter r. alezredes
osztályvezető I. helyettese

Határidő: 1988. V. 15., illetve
1988. VIII. 15.

c./ Az Amerikai Utazási Irodák Szövetsége /ASTA/ világkongresszusa megtartásakor várható figyelési feladatok teljesítésére előre felkészülünk.

Felelős: Erdei Demeter r. alezredes
osztályvezető I. helyettese

Határidő: 1988. X. 10.

3. A környezettanulmányi alapelvek biztosítása, a tartalmi színvonal további javítása, az adatgyűjtést befolyásoló társadalmi hatások ellensúlyozása érdekében az alábbiakat tervezzük:

a./ A társadalmi élet változásainak figyelembe vételével értékeljük a környezettanulmányi alapelvek érvényesítését, a módszerbeni továbbfejlesztés lehetőségét.

Felelős: Huszár Miklós r. alezredes
osztályvezető helyettes

Határidő: 1988. IX. 30.

b./ A mélyégi adatgyűjtés elősegítése, a konspiráció fokozása, a társadalom egyes rétegeinek jobb megközelíthetősége érdekében fedőigazolványainkat eggyel bővítjük.

Felelős: Huszár Miklós r. alezredes
osztályvezető helyettes

Határidő: 1988. XI. 30.

4. A külképviseleti objektumok biztonságos őrzése, külső védelme, az esetleges terrorcselekmények elhárításával kapcsolatos feladatok végrehajtása érdekében az alábbiakat teljesítjük:

a./ Továbbképzést szervezünk a terrorszervezetek tevékenységéről, módszereiről, a terrorelhárítás helyzetéről.

Felelős: Huszár Miklós r. alezredes
osztályvezető helyettes

Határidő: 1988. V. 31.

b./ A 17/1987. sz. belügyminiszteri paranccsal kiadott szabályzat alapján, az általunk biztosított külképviseleti objektumok külső védelmére, a terrorcselekmények elsődleges elhárítására kidolgozott feladatokat oktatjuk és gyakoroltatjuk.

Felelős: Huszár Miklós r. alezredes
osztályvezető helyettes

Határidő: 1988. III. 31.

c./ A Páva utcai körlet kiinduló ponttal kidolgozzuk a járőrutvonalakat, a lehetséges legnagyobb járőrsűrűség, objektumnál eltölthető időtartam követelményét szem előtt tartva.

Felelős: Huszár Miklós r. alezredes
osztályvezető helyettes

Határidő: 1988. I. 31.

II.

A szakmai munka fejlesztésével kapcsolatos
technikai feladatok

1. Az operatív figyelés konkrét szolgálati igényei alapján, kidolgozzuk az URH összeköttetési rendszer továbbfejlesztésének, cseréjének lehetőségét, melyet jóváhagyásra miniszterhelyettesi értekezlet elé terjesztünk.

Felelős: Hollósi János r. őrnagy
osztályvezető helyettes

Határidő: 1988. VI. 30.

2. A számítógépes rendszerfejlesztéshez készített szervezési célkitűzésünk alapján közreműködünk az állambiztonsági információs thesaurus létrehozásában. Ennek keretében kidolgozzuk, osztályunk funkcionális feladataihoz tartozó egvséges fogalomrendszert.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1988. II. 29. és VI. 30.

3. Kialakítjuk a központi számítógép telepítéséhez szükséges helyiséget. Elvégezzük a klimaberendezés, a szünetmentes tápellátás, valamint a biztonságtechnika tervezését, felszerelését.

Felelős: Hollósi János r. őrnagy
osztályvezető helyettes

Határidő: 1988. VI. 30.

4. Az osztály számítógépes operatív információs rendszerének fejlesztésével összefüggésben kidolgozzuk az adatelőkészítési utasítást.

Felelős: Hollósi János r. őrnagy
osztályvezető helyettes

Határidő: 1988. VI. 30.

5. A Commodore 64. típusú mikroszámítógépek üzembehelyezésével kapcsolatban az alábbiakat teljesítjük:

a./ Végrehajtjuk a telepítést és az adatok gépreviteléhez, a folyamatos karbantartáshoz szükséges előkészületi munkálatokat.

Felelős: osztályvezető helyettesek

Határidő: 1988. III. 31.

b./ A számítógép kezelésére és a software használatára, szervezett tanfolyamokon kiképezzük az üzemeltetésre jogosultakat.

Felelős: Hollósi János r. őrnagy

osztályvezető helyettes

Határidő: a beszerzést követően két hónap

6. Álcázott gépkocsiba, távvezérelhető és több irányú felvételt biztosító video dokumentáló rendszert telepítünk.

Felelős: Hollósi János r. őrnagy

osztályvezető helyettes

Határidő: 1988. I. 31.

7. A kialakított szerviz helyiségben felszereljük és beüzemeljük az automatikus gépkocsirádió vizsgáló berendezést.

Felelős: Hollósi János r. őrnagy

osztályvezető helyettes

Határidő: 1988. VI. 30.

III.

A szakirányítással összefüggő feladatok

1. A megyei környezettanulmányozó tisztek munkáját a helyszínen ellenőrizzük. Számukra az összekötők részvételével értekezletet tartunk.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1988. X. 31.

2. A BM Határőrség Országos Parancsnokság környezettanulmányozó alosztály munkáját konzultáció- és közösen végzett területi adatgyűjtés formájában segítjük.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1988. VI. 30., illetve
1988. XII. 31.

3. A Győr-Sopron megyei RFK III/2. alosztályon célellenőrzést végzünk az alábbi témákban:

- a figyelés folyamatosságának megszakadását előidéző okok.
A célszemély felkutatására tett intézkedések szakszerűsége.
- dokumentációs tevékenység.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1988. XI. 30.

IV.

Értekezletek témakörei

1./ Az osztály, illetve alegységei 1987. évi munkájának értékelése, az 1988. évi feladatok.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: később meghatározott időpontban

2. Vezetői értekezletek:

a./ Az osztály- és alosztályértekezletek tapasztalatainak értékelése, a javaslatok összegzése, további feladatok.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1988. III. 31.

b./ Az URH összeköttetési rendszer továbbfejlesztésére, cseréjére kidolgozott, miniszterhelyettesi értekezlet elé terjesztendő javaslat megvitatása.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1988. III. 31.

c./ A "D"-alosztály vezetőjének jelentése a parancsnoki munkáról, az alegységekkel való együttműködésről, a további feladatokról.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1988. VI. 30.

d./ Az objektumbiztosító állomány felkészültsége az esetleges terrorcselekmények elsődleges elhárítására.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1988. VI. 30.

e./ A munkacsoportirányító kiemelt főoperatív és főoperatív figyelők tevékenységét szabályozó 1/1987. számú osztályvezetői parancs végrehajtási állapota.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1988. IX. 30.

f./ Az "A" alosztály vezetőjének jelentése az állomány helyzetéről, a parancsnoki nevelőmunka hatásáról, a további feladatokról.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1988. IX. 30.

g./ Jelentés az állomány munkavédelmi helyzetéről.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1988. XII. 31.

h./ Jelentés az állomány egészségügyi helyzetéről.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1988. XII. 31.

Budapest, 1987. december 17.

Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

BELOGYMINISZTERIUM
III/V-4. Osztály

Ikt. szám: 143-11/11-1/1988

MAYER ISTVÁN r.ezredes elvtársnak
BM. III/V-3. Osztály Vezetőjének!

H e l y b e n

A Posta VIII. ötéves tervi állóeszköz-fejlesztési terve ill. a 2000-ig szóló távközlési program kidolgozásával összefüggően a BM. III/V-4. Osztály igénye várhatóan a "ZEUSZ" külső gyűrűjének megvalósításához szükséges postai alapépítményhálózat építésében ill. használatában jelentkezik.

A "ZEUSZ" külső gyűrű építése áthúzódik a VIII. ötéves terv időszakára.

Az előzetes tervek alapján az alábbi viszonylatokban várható koaxiális kábelhálózat létesítésére alkalmas alapépítmény rendszer építése és használata az alábbi viszonylatokban

Budapest V.kerület

- 1./ Roosevelt tér - József A. utca - Bajcsy Zs. u. sarok
- 2./ Bajcsy Zs. u. és József A. u. sarok - Bajcsy Zs. u. - Szent István körút és Bajcsy Zs. u. sarok.
- 3./ Szent István körút és Bajcsy Zs. u. sarok - Szent István körút - Margit hid pesti hidfő
- 4./ Garibaldi u. Akadémia u. sarok - Akadémia u. - Roosevelt tér - Zrínyi u. - Münnich u. sarok
- 5./ Akadémia u. Széchenyi u. sarok - Széchenyi u. - Széchenyi u. Széchenyi rkp sarok.

Felülvizsgálat eredménye:
FENNTARTVA!

Időpontja: 2001. év 03. hó 29. nap

minősítő neve, r.fok.
26 beosztása
2131.OV

Az adatmordozón szerelt adatok az 1993. évi LXV. tv. mellékletét képező Államtitokkörtörvény 311. pontjában foglaltak alapján 2020. év dec. hó 31. napjára államtitokká minősítem. Indoklás: Az adatokról közbiztonsági vizsgálat megállapította, hogy azok érvényességi idő lejártá előtti nyilvánosság megteremtése, jogszabályon megszerzése vagy felhasználása, ill. tájékoztatásuk nyilvános közlésük, továbbá az arra jogosult részére hozzáférhetőségük nem tétlen sajtó- vagy veszélyeztetési Magyar Köztársaság nemzetbiztonsági érdekeit.

Kelt, Budapest, 2001.03.29.

minősítő aláírása

TÖRÖLVE!

"Szigorúan titkos"

Handwritten notes and signatures, including "1988. év. 11. 11."

Felülvizsgálati eredménye:
MÓDOSÍTÁS!

Időpontja: 1997. év 10. hó 13. nap

minősítő neve, r.fok.
beosztása
2020. dec. 31.

Handwritten circled number: 3/5

Handwritten circled number: 7

Handwritten signature and date: 2001. 11. 31.

ABTL 1 11 8 220

- 6./ Ságvári tér Münnich u. sarok - Münnich u. - Münnich u.
Arany J. u. sarok - Arany J. u. - Arany J. u. Guszev u.
sarok - Guszev u. - Guszev u. Zrinyi u. sarok - Zrinyi u.
- Zrinyi u. Alpári Gy u. sarok.
- 7./ Bajcsy Zs. u. Báthory u. sarok - Báthory u. - Báthory
Vadász u. sarok.
- 8./ Báthory u. Szemere u. sarok - Szemere u. - Szemere u.
Szalai u. sarok - Szalai u. - Szalai u Néphadsereg u. sarok-
Néphadsereg u. - Néphadsereg u. Markó u. sarok - Markó u. -
Markó u. Széchenyi rkp. sarok.

Javaslom, hogy a felsorolt viszonylatokat érintő postai re-
konstrukciós ill. fejlesztési munkáknál egyeztetést kérünk a
Posta illetékes szerveinél.

Budapest, 1988. március "23"

Sváb András r.alezredes
osztályvezető

Készült; 2 pld-ban
kapja; 1 " ; Cimzett
1 " ; Irattár
gépelte; K.K.
készítette; R.M.

59.-. 2584-188 /88.

Tárgy: a munkacsoportirányító kiemelt főoperatív és főoperatív figyelők szolgálati feladatairól szóló 1/1987. sz. osztályvezetői parancs végrehajtási állapotáról.

J E L E N T É S
Budapest, 1988. szeptember 5.

A munkacsoportirányító kiemelt főoperatív és főoperatív figyelők szolgálati feladatait az 1/1987. számú Osztályvezetői parancs szabályozza. A figyelő állomány a parancsban foglaltakat az oktatásra meghatározott szempontok szerint megismerte, elsajátította. A parancs végrehajtási állapotát, gyakorlati alkalmazása tapasztalatait - az osztály munkatervének megfelelően - az alosztályvezető elvtársaknak a tárgyban készített jelentései, valamint az alparancsnokokkal folytatott beszélgetések alapján az alábbiakban összegezzük.

I.

A figyelőmunkával összefüggő feladatok teljesítése

A munkacsoportok vezetését - tekintettel a nagy erő-eszközállományra - az esetek döntő többségében kiemelt főoperatív figyelők végzik. Főoperatív figyelők irányítási feladatot csak távollétükben, illetve kisebb erőt-eszközt igénylő munkák alkalmával kapnak. Ez a gyakorlat nagymértékben hozzájárul a feladatok szakszerű, színvonalas végrehajtásához, ugyanakkor azonban lassító tényezőként hat a kiemelt főoperatív figyelők utánpótlásának kinevelésében, a kellő tapasztalat megszerzésében.

ABTL 1 11 1 32 0

A munkacsoportirányítókat a korábbiakhoz viszonyítva gyakrabban és rendszeresebben vonják be a munkák előkészítésébe, megszervezésébe. Ennek eredményeként nagyobb tájékozottsággal rendelkeznek az operatív helyzetről, a figyeléshez kapcsolódó előzményekről. Új munkáknál, ha szükséges, lehetőséget kapnak a célszemély munkahelyi és lakóköznyezetének, a releváns területeknek az előzetes tanulmányozására. Többször közreműködnek a jelző és tartózkodási helyek kiválasztásában, esetenként a megszervezésében. Az alosztályvezetés igényli javaslataikat a feladatok szakszerű megoldására, a végrehajtás metodikájának kidolgozására. Egyéb lehetőségek hiányában a kérő szervvel folytatott megbeszélésen való részvételükre elsősorban vidéki és kiképző munkák alkalmával kerül sor.

A tervezetben rögzítettek alapján a munkacsoportirányítók önállóan munkálják ki a végrehajtás főbb taktikai elemeit, döntenek az erő-eszközállomány elosztásáról, a felállítás rendjéről. Nagylétszámú munkacsoportoknál egyes részfeladatok teljesítésére kisebb egységeket jelölnek ki a beosztott főoperatív figyelők irányítása alatt. Az erők elosztásánál jobban támaszkodnak a kipróbált, tapasztaltabb figyelőkre, őket a figyelt személy várható tevékenységének helyszíneire koncentrálnak. Ez egyrészt csökkenti a rendelkezésre álló erők optimális kihasználását, másrészt korlátozza a fiatalok gyorsabb ütemű szakmai fejlődését.

A figyelt személy mozgását, tevékenységét és a munkával kapcsolatos egyéb körülményeket folyamatosan elemzik, értékelik, az eseményekre a felkészültségük függvényében többnyire időben reagálnak. Az operatív helyzet változásához differenciáltan igazodva, egyre bátrabban alkalmazzák a területlefogás és utvonalbiztosítás módszerét. A munka folyamatában szakszerűen intézkednek az erő-eszközök váltására, cseréjére, a kialakult holtzónák, akció végrehajtására alkalmas területek átvizsgálására. Esetenként azonban gondot jelent, hogy a célszemély tevékenységének értékeléséhez nem rendelkeznek kellő minőségű információkkal, a beosztottak pontatlan tájékoztatása, időnként technikai problémák miatt nincs megfelelő áttekintésük a kialakult helyzetről. Ilyen alkalmakkor nem, vagy csak késve tudnak intézkedni az erők átcsoportosítására.

Az egyszemélyi felelősségből adódóan a végrehajtás során többnyire a figyelés szempontjából legfrekvenciáltabb területre helyezkednek. Ennek következtében objektíve nem tudják a távolabb eső felállítási és tartózkodási helyeket személyesen ellenőrizni. Előfordul, hogy a beosztott főoperatív figyelő erre nem kap utasítást, emiatt a perifériák ellenőrzése elmarad.

A nagyobb erő-eszközállománnyal végzett, illetve egyéb okból kiemelt munkáknál szinte állandósult a vezetői jelenlét. Emiatt a

munkacsoport irányítók egy része a döntési jogkörükbe utalt egyes szituációkban még akkor is vezetői állásfoglalásra vár, ha az intézkedés meghozatala indokolt lenne. Pl. az operatív helyzethez igazodó, de a tervezettől eltérő megoldások alkalmazása, vagy a követés konspirációs okból szükséges megszakítása, stb. Ilyen esetekben a késedelem operatív kárt okozhat és a felelősségi határok "elmosását" eredményezheti.

A munkacsoportok egymás közötti váltása álló helyzetben, a konspiráció szem előtt tartásával történik. Előfordul, hogy az objektív nehézségeken túl, - operatív gépkocsi, technika, kulcsok átvételének kényszere - a felállítási pozíciók nem megfelelő összehangolása gátolja annak gördülékenységét. Következésképpen a szükségesnél több a rádióforgalmazás. A célszemély megbízható átadásának-átvételének megszervezésénél sem minden munkacsoport-irányító jár el a parancsban leírt körültekintéssel.

A figyelési jelentések színvonala változó, tartalmát tekintve esetenként a kívánatostól elmarad. Az utólagos pontosítások, kiegészítések felesleges terhet rónak az alosztályvezetésre. Mindez arra vezethető vissza, hogy a jelentésíráshoz a munkacsoport-irányítók gyakran akkor sem gondoskodnak nagyobb létszámról, amikor az indokolt lenne.

Az élet- és vagyonbiztonság megtartása, az erők és eszközök védelme a munkacsoportirányítók fontos feladata. Ennek megfelelően a napi eligazítások alkalmával rendszeresen felhívják a figyelmet a közlekedési szabályok betartására. Mindezek ellenére - különösen munkán kívül - sok a durva szabályszegés és a gépkocsi baleset. Utóbbinál a megtett intézkedések az utasításokkal összhangban vannak,

Az Operatív Figyelő Központ beosztottaival kialakított munkakapcsolatuk konstruktív, a kölcsönös tájékoztatás tartalmában is fejlődött. A végrehajtás folyamán rendszeresen igénylik a figyelőmunkát segítő szolgáltatásokat. Az éterfegyelem betartásában, a sifre szerinti forgalmazás megkövetelésében némelyek nem elég következetesek, alkalmanként a személyes példamutatás is hiányzik.

II.

A jogosultságok gyakorlásának helyzete

A munkacsoportirányítói jogok gyakorlásához az alosztályok vezetése biztosítja a szükséges feltételeket. A beosztottaikat

érintő személyi és egyéb kérdések eldöntése előtt igénylik észrevételeiket, javaslataikat. A minősítések elkészítéséhez véleményüket előzetesen kikérik, s annak elkészítésében is rendszeresen közreműködnek. Az ismertetésen minden esetben résztvesznek, lehetőségük van a minősítettel kapcsolatos észrevételeik közlésére.

Az elismerésre, elmarasztalásra tett javaslataikat figyelembe veszik. Általános tapasztalat azonban, hogy ezzel a jogosultsággal inkább a pozitív megítélést érintően élnek, a népszerűtlen feladatokat nem szívesen vállalják fel. A munkán tapasztalt hiányosságokra azonnal reagálnak, de a fegyelmezetlen beosztottat ritkán utasítják igazoló jelentés írására. Önmaguktól felelősségre vonást ezideig nem kezdeményeztek.

A beosztottak nevelésében meghatározónak tartják a személyes példamutatást. Jelentős energiát fordítanak arra, hogy a munkacsoport tagjainak önállósága fejlődjön, szakmai ismereteik bővüljenek. Kiemelt figyelemmel foglalkoznak a legkevesebb gyakorlati rendelkező, pályakezdő fiatalokkal. Jobb megismerésük érdekében tanulmányozzák a személyi anyagaikat és a véglegesítéskor készült jellemzéseket. A napi kontaktus kialakításával, a családlátogatások tapasztalatainak felhasználásával segítik a kollektívába való beilleszkedésüket. A parancsban összhangban egyre inkább előtérbe került a munkában történő nevelés. A megelőző munkát negatívan befolyásolja, hogy a beosztottaik magatartásában jelentkező fogyatékoságokat az alosztályvezetők felé esetenként egyáltalán nem, vagy csak megkésve jelzik. Ezirányú tevékenységüket érő kritika alkalmával - helytelenül - általában a vezénylések okozta gondokra hivatkoznak.

A kiemelt főoperatív figyelők az alosztályok munkaterveiben foglaltak alapján, a parancsban meghatározott rendszerességgel tartanak munkacsoport értekezletet. Ezekben személyre szólóan értékelik a részlegükbe tartozók munkáját. Tájékoztatást adnak a kiemelkedő, egyéni teljesítményt nyújtó beosztottakról, ismertetik a szélesebb körben hasznosítható jó megoldásokat, az előforduló hiányosságokat.

Együttműködésük a párt és KISZ-tisztségviselőkkel kiterjed a szakmai és politikai feladatok teljesítésére, az állomány nevelésére, az erkölcsi- fegyelmi helyzet javítására, a kedvező munkahelyi légkör kialakítására.

III,

Következtetések:

- Az osztályvezetői parancs megjelenése óta eltelt időszakban egységesebb a munkacsoportirányító kiemelt főoperatív és

ABTL 1 11 1 32 D

főoperatív figyelők kötelességeinek és jogosultságainak érvényesülése. Az alosztályvezetők a parancsban foglalt feladatok teljesítéséhez szükséges feltételeket biztosítják.

- Az ujszerű körülményekhez igazodó szolgálati feladatok részletes szabályozása alapján a munkacsoportok irányításában előrelépés tapasztalható. Bár még nem a kívánt mértékben, de csökkentek az alparancsnokok felkészültsége között meglévő különbségek.
- A kiemelt főoperatív figyelők többsége képes a korszerű metodika követelményeinek javuló színvonalon eleget tenni. Bizonytalanságok - a kevés vezetői gyakorlatból következően - elsősorban a főoperatívoknál tapasztalhatók. A döntési és felelősségi rendszer a parancsban foglaltak ellenére még nem funkcionál az elvárt színvonalon.
- Az állomány nevelése és a fegyelemkezelő munka terén mutatkozó hiányosságok azt mutatják, hogy még nem minden munkacsoportvezetőben tudatosult kellőképpen az alosztályok strukturájában betöltött helyük, szerepük.

IV.

Javaslatok:

- Az alosztályvezetők továbbra is kezeljék kiemelt feladatként a munkacsoportirányítói felelősség és jogkörök érvényesítését. A vezetői munka eszközeivel folyamatosan gondoskodjanak a parancsban foglaltak maradéktalan végrehajtásáról, s azt a havi referádákon értékeljék.
- A nagy erő-eszközállománnyal végzendő munkákhoz szükséges tapasztalat megszerzése érdekében a főoperatív figyelők gyakrabban kapjanak lehetőséget munkacsoportirányítói feladat ellátására, a kiemelt főoperatív figyelők felügyelete mellett.
- Nagyobb hangsúlyt kell fektetni a kiemelt főoperatív és főoperatív figyelők önálló döntési készségének fejlesztésére, ösztönözni a munkacsoport egészét átfogó határozott intézkedések megtételére.

- Az alparancsnokok fordítsanak kiemelt figyelmet a beosztottak, különösen a fiatalok nevelésére, a kiszélesedett munkacsoportirányítói jogkör helyes gyakorlására. Ennek során vállalják fel a népszerűtlen feladatokat is, határozottan lépjenek fel a szolgálati fegyelmet sértő cselekményekkel szemben.

Prékai Béla r. őrnagy
Prékai Béla r. őrnagy
alosztályvezető

Balogh Edit r. hadnagy
Balogh Edit r. hadnagy
főelőadó

Készült: 2 pld/6 lap/MGY
Kapja: Elosztó szerint!

ABTL 1 11 1 32 0

59-2584-188...../88.

h. pld.

J E L E N T É S

a BM III/2. Osztály URH összeköttetési rendszere

/"CSILLAG"/ helyzetéről, javaslat a rendszer

továbbfejlesztésére

Jelentem, a konvencionális, de különösen az ujszerű feladatokhoz igazodva megoldottuk a módszerváltást, megteremtve annak személyi- és egyéb feltételeit.

A korszerűsített figyelési metodika bevezetésével egyidőben végrehajtottuk a hirösszeköttetési rendszerünk rekonstrukcióját, ami 1980. óta folyamatosan üzemel. A rendszer, melynek eszközei műszakilag megfelelnek a hetvenes évek végére hazánkban elért technikai színvonalnak, a korábbiakhoz képest jelentős előrelépést hozott. Jelenleg még alapvetően kielégítik a figyelőszolgálat igényeit. Ugyanakkor a folyamatos és intenzív igénybevétel miatt fokozottabban jelentkeznek fizikai és erkölcsi kopásának hátrányai, ami indokoltá teszi megvizsgálni az eszközök cseréjének és a rendszer továbbfejlesztésének lehetőségeit.

I.

Vezeték nélküli URH összeköttetési rendszerünkön a hirváltás szimplex és félduplex üzemmódban történhet, s a rendszer üzemmódonként 12-12 csatornával van ellátva. Az adás és a vétel egymástól külön

elhelyezett főközpontokon keresztül folyik. E rendszerteknikai megoldás mindenekelőtt praktikus megfontolásokból ered. A csatornaszám és az üzembiztonság növelése érdekében folyamatosan üzemeltetjük a tartalék központunkat is. Mérési adatok hiányában, a több éves tapasztalat alapján, a párhuzamos működtetésük eredményeként a főváros területét mintegy 60 %-os besugárzottságúnak becsüljük.

Az URH összeköttetési rendszerünk szerves része a METRO szimplex hálózat /1. csatorna/, valamint az objektumbiztosító alegység szimplex üzemi alrendszere /13. csatorna/.

A félduplex rendszerhez tartozik öt vidéki átjátszó állomás /Kab-hegy, Gerecse, Győr, Misinatető, Galyatető/, melyek a fővároson kívül folytatott figyelések rádióforgalmát hivatottak biztosítani. Fentiekén túl a rendszer részét képezi a Győr-Sopron megyei RFK III/2. Alosztálya rádióhálózata is.

Az URH összeköttetési rendszerben a figyelő gépkocsik /mobil egységek/ a két üzemmódban egyaránt forgalmazhatnak. A figyelők és gépkocsik, valamint a figyelő-figyelő közötti összeköttetést a szimplex rendszerű személyi rádiók biztosítják. Fedett figyelő- és tartózkodási helyek, továbbá a mobil egységek és személyi rádiók közötti forgalmazáshoz félduplex, illetve szimplex rendszerű jelzőhelyi készülékeket alkalmazunk.

A személyi rádió 8 csatornás /4 közös, 4 változó/ Storno készülék. Nyílt és álcázott kivitelben használható. Álcázott kialakítás esetén a hanginformáció induktív lesugárzón keresztül a személyes használatu fűldugóból hallható.

Az információ áramlásban fontos szerepet tölt be az Operatív Figyelő Központ /OFK/ és egyik részlemeze az Irányító Diszpécser Központ /IDK/. A rádióforgalmazás felügyeletén túl, figyelemmel kíséri a híváltás folyamatában keletkezett információkat. Azokat összeveti a korábbi figyeléseken keletkezett, illetve más - adattárakban, irattárakban, nyilvántartásokban fellelhető - adatokkal és az eredményt a munkacsoport felé visszacsatolja. E tevékenységében felhasználja az osztály irattárát,

különféle nyilvántartásait, továbbá közvetlen összeköttetésben áll a GAO, az LKO, a BRFK Gépjármű Nyilvántartó, az OHK és az LK illetékes szervével, valamint a FRE-vel.

Az IDK-ban a figyelőmunkák felügyelete, koordinálása 4 kezelőegységről történik. Közülük két munkahelyről 12-12, a másik két munkahelyről 6-6; szimplex és félduplex rádiófrekvenciás csatorna forgalmazása követhető. A csatornák kiválasztása, összerendelése, számkódos üzenetek összeállítása, adás kezdeményezése előkezelést /előkészítést/ igényel.

A rádióeszközök háromszámjegyű azonosító kóddal vannak ellátva, amit az adás kezdetén a készülék kisugároz. A kódszámok a gépkocsikban, a félduplex jelzőhelyi rádiókon, valamint az IDK-ban levő számkijelzőn megjelennek. E számkijelző a félduplex rendszerben maximum hat számjegyű sifrirozott üzenet vételére is alkalmas. A félduplex rendszerben mód van a mobil egységek szelektív hívására. A szimplex rendszeren a METRO állomások szelektív hívása a figyelő gépkocsikból és az IDK-ból megoldott.

A gyakorlat bebizonyította, URH összeköttetési rendszerünk alkalmas arra, hogy a korszerű figyelési metodika által megkívánt forgalmazási feltételeket biztosítsa. Lehetővé teszi, hogy egyidejűleg több, viszonylag kisebb létszámú munkacsoport egymás zavarása nélkül, külön csatornákon, mégis központi koordináció és ellenőrzés alatt dolgozzon. Koncentrált munkák alkalmával biztosítja a központi irányítás hatékonyságát, a nagy erő- és eszközállomány tervszerű, a célnak megfelelő mozgatását. Más technikai rendszerekkel kiegészítve megoldható akciózó hirszerzők hosszabb ideig tartó nagy erővel és eszközökkel történő folyamatos figyelése, az állóponos-, a követő- és a területbiztosítást végző részegységek közötti együttműködés.

A titkosság biztosítása érdekében megkülönböztetett figyelmet fordítottunk a hirösszeköttetés védelmére, a konspirált hirváltás érvényesítésére. Ehhez a korábbiaknál több rádiócsatorna kedvező lehetőséget nyújtott. Kidolgoztuk és bevezettük a csatornaváltás rendjét,

melynek lényege, hogy a célszemély minden indulása alkalmával más-más csatornán történik a forgalmazás. Egyidejűleg a felszabadult csatornán biztosítjuk a folyamatos hírközlést. Emellett az esetleges lehallgatás megtévesztésére dezinformatív adásokat sugárzunk. Az IDK telepítési helyének rádió-bemérése elleni védekezésül pedig az adó-vevőfőközpontok és az IDK között az információkat vezetéken vagy mikrohullámu rádiócsatornán továbbítjuk.

Az URH összeköttetési rendszerünk üzembe állításával egyidőben - élve a konspirált hírváltás technikai feltételeivel - a célszemélyek és a figyelők jellemző tevékenységét fedő fogalmakra, valamint a főváros főbb utvonalaire számsifrét készítettünk, s annak alkalmazását megköveteljük.

A rendszer egyik nagy előnye, hogy kódolt számátvitelre és fóniás hírváltásra egyaránt alkalmas. Mivel a személyi rádiók alapvetően beszédátvitel céljára készültek, e rendszerben a számsifrét fóniás formában alkalmazzuk. Száminformációk átvitele csak a félduplex rendszerben történik. A számsifrét - rövid előkezelési manőver után - bármelyik e rendszerben működő készülékkel /mobil egység, jelzőhelyi rádió, IDK/ adni, illetve venni lehet. A vevőállomás az információt számjegy formájában megjeleníti.

A számok átvitele a rendszerben rövid /70 ms/, a beszédsávba eső frekvenciájú jelekkel történik. Ez egyben azt jelenti, hogy az adógomb lenyomását követően az eszköz meghatározott ideig a számkódokat sugározza ki, ezalatt beszédinformáció nem kerülhet továbbításra.

A korszerű figyelési metodika egyik alappillére a hírváltás biztonsága és gyorsasága. Az URH technikai rendszerünk kiiktatta a korábbi - információtovábbító /közvetítő/ - rádióközpontot. Az adó-vevőfőközpontok megnövelték a besugárzott területet, ezáltal nőtt az összeköttetési biztonság. Így a besugárzott terület bármely részén, esetenként egymástól jelentős /több km/ távolságban elhelyezett rádióállomások /mobil egységek/ közvetlenül kommunikálhatnak. A megnövekedett hatótávolság eredményeként a figyelőgépkocsik irányítása, a parancsok, utasítások továbbítása idővesztés nélkül végrehajtható, az információáramlás lényegesen felgyorsult.

ABTL 1 11 1 32 D

Az üzem biztonságban a jelenlegi rendszer komoly előrelépést jelentett. 1980. óta a központi egységekben hosszabb lokális kiesést eredményező zavar nem történt. A figyelőgépkocsi-rádiók szimplex és félduplex üzemmódja biztosítja, hogy valamelyik rendszer váratlan hibája következtében sem szakad meg teljesen az összeköttetés.

A csaknem egy évtizedes gyakorlat azonban a rendszerben felszínre hozott több olyan negatívumot, amelyek megoldatlansága a forgalmazás konspiráltságát, az információáramlás gyorsaságát, végső soron a figyelőmunka eredményességét hátrányosan befolyásolhatja. A teljesség igénye nélkül néhány negatív felhasználói tapasztalat:

- Nagy az összeköttetési bizonytalanság mind területben, mind időben. A külön-külön telepített főbázisu adórendszer besugárzási területe, illetve a vevőrendszer vételkörzete nem teljesen egyezik meg. Teljes üzembiztonság csak a besugárzott területek átfedési helyein van, emiatt az ezen kívül eső körzetekben előfordul az egyirányú összeköttetés. A szimplex üzemmódban a mobil egység-személy, személy-személy közötti hírkapcsolat időnként teljesen véletlenszerű. Sok esetben a látóösszeköttetés ellenére sem végezhető rádióforgalmazás.
- A fóniás /beszéd/ rádióadás fedésére használt és csak a félduplex rendszeren meglévő sávfordítás a konspirált híváltást nem oldja meg. Csupán a véletlenszerű, u.n. "jóindulatu" lehallgatás ellen nyújt védelmet. Az ellenséges hírszerő szolgálatok műszeres rádiófelderítése a forgalmazást viszonylag könnyen rögzítheti, megfejt-heti.
- A sífre-konstrukcióval a félduplex rendszeren történő számkijelzése kommunikáció lassú, gépkocsis mozgás esetén nem használható. A mobil egységekben megjelenő számok /azonosító kód, száminformáció/ elvonják a figyelmet. Az üzenetek előkészítése hosszadalmas, egy belépő vétel újabb adás-kezdést igényelhet.
- A rendelkezésre álló csatornapárok száma két nagyobb erő-, eszköz-igényű munka esetén kevés, a váltásrendszert átszervezésekkel, átfedésekkel lehet megoldani. A csatornák egy része csak a tartalékbázisokkal

érhető el. Ez területi beszűkülést jelent, és a nagy besugározatlan területek miatt nem tekinthető végleges megoldásnak.

- Az eszközök által kibocsátott és részben feldolgozott számazonosító kódból adódó pozitívumok elenyészőek - a késleltetett átvitel következtében - az információ aktualitását csökkentő hátrányokhoz képest. A személyi rádiók számazonosítása csak akkor jelentene előnyt, ha a megjelenített kód megegyezne a figyelő fedőszámával, ezáltal személyazonosítást is szolgáltana. Ez jelenleg a Storno készülékek korlátozott száma miatt nem megoldott.
- A figyelőgépkocsikban található kezelőegység - rutinadó, speciális kezelő, kézimikrofon - közül elsősorban az utóbbi használatos. A rutinadót a rejtett mikrofon aktivizálása, a speciális kezelőt csak a zajzárfunkció miatt alkalmazzák.
- A rendszertechnikailag - részben indokolt - prioritás nélküli adásletiltások /mobilban, IDK-ban/ az irányítást és beavatkozást folyamatos forgalmazás esetén időnként lehetetlenné teszik. Az összeköttetés időzített lebontása sok információvesztéssel és időzavarral jár.
- Az IDK bonyolult, mind rendszerét, mind kezelését tekintve. A kezelői munkahely-display csak munkaszervezési, előkészítési funkciót lát el. A kezelőkészleteken az adások előkészítése időigényes és bonyolult, emiatt az adás, illetve válaszadás idővesztéssel jár.
- Az IDK-ban, bár moduláris kialakításu, található néhány szűk keresztmetszet pl. csatornafogadó-egység, melynek meghibásodása következtében előfordulhat totális leállás. Több, nem kellően megalapozott igényű funkciót is tartalmaz, ezek egy része ma már hátrányként jelentkezik.

Összességében megállapítható, hogy az URH összeköttetési rendszerünk műszaki színvonala jelentősen felülmúlja az osztályunk gyakorlatában ezideig alkalmazott rádióeszközökét. Az első olyan megoldás, melyben nem a technika lehetőségei határozzák meg a figyelés módsze-

reit, hanem a korszerű metodika által támasztott szükségletekhez igazodnak a szolgáltatások. A rendszer, zavartalan működése, az összeköttetési bizonytalanságok kiküszöbölése esetén, jól szolgálja a figyelési feladatok eredményes teljesítését, a titkosság erősítését. A szimplex és félduplex forgalmazási mód, a METRO hirtrendszer, az eszközök konspirált kivitele, stb. a meglévő hiányosságok ellenére is számos előnyt jelent.

Ugyanakkor a közel egy évtizedes folyamatos üzemelés következtében az eszközök fokozatosan elhasználódtak. A rádiókészülékek meghibásodási aránya jelenleg még elfogadható szinten van. Fizikai károsodás elsősorban a mechanikai részeken, a speciális kezelőkben /tasztatura/, a számkijelző és display egységekben tapasztalható. Az állandó igénybevétel miatt a rendszer központi elemeinél az erkölcsi és fizikai kopás következményei markánsabban érzékelhetők. Az idő múlásával párhuzamosan egyre inkább fennáll annak a veszélye, hogy a központi egységek működésében a zavarok fokozottabban jelentkeznek, ami végül a teljes leállást eredményezheti.

Mindezek alapján indokoltnak tartanánk az eszközök rendszerszintű cseréjét a VIII. ötéves terv első felében végrehajtani az összeköttetés biztonságát növelő fejlesztéseket - egyetértés esetén és az anyagi lehetőségek függvényében - a fenti tervidőszakban megvalósítani.

II.

Osztályunk hirtrendszerében jelentős szerepe van a vezetékes összeköttetési rendszereinknek /QDK, QDK-20 K, telefon/ is. Ezek lehetővé teszik a figyelés során használt fedett figyelő- és tartózkodási helyek, irányító jelzőhelyek és a központi irányító objektumok, valamint az IDK közötti gyors, konspirált érintkezést. A QDK műszaki állapota az 1975-ös, a telefonközpont /QA-96/ az 1978-as hazai technikai színvonalnak felel meg, kapacitásuk már jelenleg is szűkebb a kívánatosnál.

Információs rendszerünk alapját a figyelési és értékelő jelentések-
ből készített és mágnesszalagos tárolón rögzített adatok képezik,
melyek kiegészülnek a manuális irattárban kartotékra és peremlyuk-
kártyára feldolgozott anyagokkal. Ezeket elsősorban a figyelések
előkészítése, illetve utólagos értékelése során lehet hasznosítani,
a figyelés folyamatában való felhasználásuk csaknem teljességgel
kizárt.

Figyelési metodikánk eredményes alkalmazásának egyik fontos felté-
tele lenne a célszemélyekről, kapcsolataikról, az ellenséges tevé-
kenység szempontjából releváns területekről és objektumokról, a fi-
gyelés végrehajtását befolyásoló más tényezőkről az osztályunkon
felhalmozott adatok gyors, konspirált továbbítása a munkacsoportok-
hoz.

A jelenlegi technikai ellátottságunk mellett azonban erre nincs mód.
A figyelésben résztvevő állomány elsősorban azokkal az információk-
kal rendelkezik, melyeket a munkára történő felkészülés és eligazi-
tás alkalmával kap, illetve azokkal, amelyeket korábbi személyes
tapasztalataiból emlékezetében elraktározott.

A figyelő alosztályokon telepített Commodore-64 konfigurációk első-
sorban a helyi nyilvántartások céljait szolgálják, operatív infor-
mációk tárolására és feldolgozására objektíve nem alkalmasak.

Az OFK-ban a közeljövőben üzembe helyezendő IBM/AT professzionális
személyi számítógép alapvetően az elemző-értékelő tevékenység segí-
ti, illetve a mágnesszalagos adattárat váltja ki.

Osztályunk információs rendszerének fejlesztésére vonatkozó szerve-
zési célkitűzésünket felterjesztettük. Alapelvnek tekintettük, hogy
illeszkedjék a III. Főcsoportfőnökség egységes számítógépes rend-
szerébe és feleljen meg a korszerű figyelés által támasztott igények-
nek.

● Számítógépes hálózatunk teljes kiépítését részben az URH összekötte-
tési rendszer rekonstrukciójával egyidőben, részben annak befejezése
után, a harmadik fejlesztési ütemben célszerű elvégezni.

A korszerűsített figyelési metodika alkalmazása során kedvező kezdeti tapasztalatokat szereztünk a zártláncu videorendszer működéséről. A "ZEUSZ" fedőnevű program keretében az Amerikai Nagykövetségnél üzembe állított első lokális alrendszer alkalmas a figyelt személyeknek a kamerák látóterében végzett mozgása ellenőrzésére, a belső gyűrűből kilépő személy átadására a követő munkacsoportnak.

Ugyanakkor a kamerák korlátozott látótere, a nem távvezérelhető képkivágás és kamerairány, a fekete-fehér képminőség, a rendszer hatékonyságát csökkentik, nem teszik lehetővé a követő figyelés teljes kizárását a körzeten belül.

A szállodai videohálózatok csak a célszemély objektumon belüli tevékenységének ellenőrzésére alkalmasak, a szálloda közvetlen környezetében a hagyományos figyelési megoldásokat kell alkalmazni.

A videotechnika széleskörű alkalmazására kidolgozott "ZEUSZ" program szervesen illeszkedik figyelési metodikánkba. A teljes hálózat kiépítése és a fejlesztés során indokoltnak látszik a fentebb vázolt tapasztalatokat figyelembe venni.

A videotechnikai rendszerek kialakítását részben az URH rekonstrukciókkal egyidőben, részben a számítógépes hálózat létrehozása után, a negyedik fejlesztési ütemben célszerű végrehajtani.

III.

Figyelőszolgálatunk több éves tapasztalatai azt mutatják, hogy az ellenséges tevékenység mélységi felderítésében csak a korszerű metodikán alapuló, a nagy erő- és eszközállománnyal végrehajtott huzamosabb ideig tartó követő-, állóponthozásos figyelés és a területbiztosítás kombinációja hozhat konkrét eredményt. A metodika szakszerű alkalmazásával több esetben rögzítettük képzett hírszerzők operatív akcióját, konkrét anyagátadási találkozóját és akciógyanus helyszíneken történt megjelenését. A belső ellenséges ellenzék figyelésén illegális nyomdákat és lerakati helyeket hoztunk látókörbe. Számos alkalommal a hálózattartó szervek felé operatív intézkedésre alapot adó jelzéseket továbbítottunk.

A célszemélyek mozgásának, magatartásának teljes felderítése és dokumentálása, az ellenőrzés folyamatosságának a fenntartása azonban a korszerű figyelési módszerekkel önmagában nem oldható meg. Metodikánk csak akkor lehet hatásos, ha megfelelő technikai feltételekkel párosul, ha biztosított az optimális összhang a módszerek és a technika között. Az osztályunk előtt álló feladatok eredményes végrehajtása - a figyelőmunka egyéb fontos feltételei mellett - megbízható és üzembiztos információátviteli rendszert, korszerű adatfeldolgozó háttérrel és rugalmasan használható videohálózatot is feltételez.

Az operatív figyelés korszerű metodikájába illeszkedő technikai eszköztrendszer ma még nem felel meg az említett követelményeknek. A hírosszekötetési rendszerekben sok a bizonytalansági tényező, előfordulnak korszerűtlen műszaki megoldások és a közel egy évtizedes folyamatos üzemelés következtében gyakori az eszközök meghibásodása. Az információfeldolgozás és a videotechnika terén az élet által felvetett igények megvalósításában csak a kezdeti lépéseket tettük meg.

A komplex technikai rekonstrukciót és fejlesztést az anyagi eszközök korlátozott volta miatt értelemszerűen nem tartjuk egyidejűleg kivitelezhetőnek, több ütemben történő megvalósítása indokolt. Ennek megfelelően:

- Az első lépcsőben, az URH összekötetési rendszer eszközeinek cseréjét szükséges végrehajtani. Ennek határidejét a VIII. ötéves terv első felében célszerű meghatározni.

Az első szakasz realizálása végleges megoldást nem jelentene.

Az eszközök egyszerű cseréje a rendszerben meglévő hibákat csupán konzerválná, a fogyatékoságok felszámolása a második ütem feladata lenne.

- A második lépcsőben javasoljuk a rádióösszekötetés biztonságát növelő fejlesztések megvalósítását, az adó-vevő főközpontok budapesti rendszerének kiépítését.

- A harmadik ütemben - részben az URH rekonstrukciókkal egyidőben - a magasszintű számítógépes adatbázis és számítógép hálózat kifejlesztése lenne indokolt.
- A negyedik szakasz feladatát képezné a "ZEUSZ" program keretén belül - részben az URH rekonstrukciókkal egyidejűleg, majd a számítógépes hálózat kiépítése után - a városi ITV rendszer, a videohálózatok és kamerarendszerek létrehozása.

A második, harmadik és negyedik fejlesztési szakasz megvalósítását a tervidőszak második felére lenne célszerű beütemezni.

Miniszterhelyettes Elvtárs javasoljuk, az előterjesztés alapján

- hozzon döntést az osztályunk URH összeköttetési eszközei rendszer-szintű cseréjének szükségességéről és intervenióáljon Miniszter Elvtársnál a VIII. ötéves terv első felében történő realizálása érdekében,
- erősítse meg a figyelési metodikánk komplex technikai rendszerének létrehozására irányuló elképzeléseinket azzal, hogy a BM anyagi lehetőségeinek arányában történjék előrelépés a szakaszos megvalósításra.

Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

BELÜGYMINISZTERIUM
III/2. Osztály

"Szigoruan titkos!"
/selejtezésig/

59-...../88.

L.h. kld

Tárgy: A Győr-Sopron megyei RFK
III/2. alosztály szakfelü-
gyeleti ellenőrzése.

JÓVÁHAGYOM:
Budapest, 1988. november-n

Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

J E L E N T É S
Budapest, 1988. november 24.

Jelentem, a munkatervi feladatnak megfelelően 1988. november 8. és 10. között ellenőrzést hajtottunk végre a Győr-Sopron megyei RFK III/2. alosztályon. A jóváhagyott terv alapján vizsgáltuk a figyelés folyamatosságának alakulását és a dokumentálás helyzetét. Az ellenőrzés során tanulmányoztuk a tárgykörben keletkezett írásos anyagokat, személyes tapasztalatokat szereztünk részfeladatok végrehajtásáról. Megbeszélést folytattunk az alosztály vezetőjével és helyettesével, a munkacsoportirányító főoperatív figyelőkkel. Tapasztalatainkat az alábbiakban összegezzük.

I.

A figyelés folyamatosságának alakulása

A vizsgált időszakban a munkák körültekintő előkészítésével, megszervezésével, az állomány gondos felkészítésével biztosították a szakszerű végrehajtás feltételeit. A figyelés folyamatossága az 1984. október 1-től 1988. október 31-ig terjedő időszakban 48 esetben szakadt meg, ami 56 óra 46 perc időkiesést okozott.

ABTL 1 11 1 32 D

	<u>Folyamatos figyelés</u>	<u>"ZÖLDRENDSZER"-i figyelés</u>
Elvesztés:	13 eset 27 ó 33 p	12 eset 12 ó 24 p
Leszakadás:	7 eset 13 ó 35 p	14 eset 3 ó 14 p
Megszakítás:		2 eset
Összesen:	20 eset 41 ó 08 p	28 eset 15 ó 38 p

A tárgyban végzett korábbi célellenőrzés egy éves időszakának mutatóival összehasonlítva az esetek száma és a kiesett idő is csökkenő tendenciát mutat, 1988. évben mindössze egy leszakadás volt. Figyelmeztető azonban, hogy a belső arányokat tekintve az esetek közel fele továbbra is elvesztés, amelyek helytelen módszer alkalmazásából és fegyelmezetlen munkavégzésből következtek be. Az előidéző okok között szerepelt a figyelési távolság helytelen megválasztása, felállítási hely önkényes elhagyása, pontatlan tájékoztatás a célszemély tevékenységéről, pozíciójáról. Előfordult, hogy a kellő helyismeret hiánya is közrehatott a folyamatosság megszakadásában.

A munkacsoportvezetők irányítói tevékenységében elkövetett hibák, konkrétan a felvételi pozíciók helytelen kijelölése, a meghatározott részfeladatok ellenőrzésének elmulasztása is eredményeztek elvesztést.

A leszakadások főként forgalmi akadály miatt következtek be. Előfordult az is, hogy a folyamatosság fenntartásához, hatékonyabb taktikai fogások alkalmazásához a rendelkezésre álló erők és eszközök kevésnek bizonyultak.

Megszakításra 2 esetben, a "ZÖLDRENDSZER"-i ellenőrzéseken került sor az élet és vagyonbiztonság megóvása érdekében. A figyelt személyek mindkét alkalommal a forgalmi és utviszonyokat figyelmen kívül hagyva, nagy sebességgel, a közúti szabályokat durván megsértve közlekedtek.

A folyamatosság megszakadása esetén a személyek felkutatására szakszerűen intézkedtek. Az újrafelvétel érdekében biztosították a figyelt személyek lakóépületét, munkahelyét és az ismert címeket. A kiesett idő csökkentését elősegítette a visszatérően ellenőrzés alá vont személyek figyelési előzményeinek ismerete, valamint a kérő szervek által rendelkezésre bocsátott információk.

Az újrafelvétel elsősorban olyan személyeknél okozott gondot, akikről kevés ismerettel rendelkeztek.

A kiváltó okokat minden esetben körültekintően, az összkörülményekre figyelemmel vizsgálták. Az alosztály vezetése határozott intézkedéseket tett a feltárt hiányosságok megszüntetése érdekében, indokolt esetben felelősségrevonást alkalmaztak. Az elkövetett hibákból a következtetéseket levonták, a tapasztalatokat hasznosítás céljából az állománnyal ismertették.

II

A dokumentálás helyzete

A dokumentáló tevékenységről a tapasztalatok összességében kedvezők. A figyelési jelentések tárgyszerűen, kellő részletességgel tartalmazzák a célszemély mozgását, magatartását, tevékenységét. Szemléletesen tükrözik az észlelt eseményeket és azokhoz kapcsolódó egyéb körülményeket. Nagy gondot fordítanak a figyelt személy és kapcsolatai közötti viszony bemutatására. A megjegyzésekben rögzített szubjektív észrevételeket a kérő szervek hasznosnak ítélték a feldolgozó munka szempontjából.

A jelentéseket a munka befejezését követően kollektívan készítik el és legkésőbb 48 órán belül továbbítják a kérő szerveknek. A figyelési dossziében elhelyezett példányokon rögzítik a munkán résztvevő beosztottak és a gépkocsi fedőszámát, ami visszatérő ellenőrzések előkészítésénél segíti az erők és eszközök konspirációs szempontból célszerű összeállítását.

Vidéki figyeléseken az eseményeket és szubjektív észrevételeket naponta magnetofonon rögzítik és a munka befejezését követően a hanganyag alapján készítik el a jelentést.

Folyamatos figyeléseknél az ellenőrzés befejezése után, a "ZÖLDRENDSZER"-i figyeléseknél pedig 5 belépést követően az értékelő, elemző feladatokkal megbízott beosztott összefoglaló jelentést készít.

A tárgyidőszakban az operatív eseményekről jelentős számú dokumentációt készítettek. 1618 db fotófelvételt, 278 m filmet és 8 db videokazettát továbbítottak a kérő szerveknek, telefonlehallgatásra 10 alkalommal került sor, postai küldemény kivonatására 26 esetben intézkedtek.

A fotódokumentáció minősége az elvárásoknak megfelelt, a végrehajtó szolgálat hibájából operatív értékű esemény rögzítése nem maradt el. A találgatókról, anyagátadásokról, objektumok felkereséséről készített felvételek több esetben hozzájárultak a kérő szervek eredményes feldolgozó munkájához, ügyek realizálásához.

Az alosztály vezetése az értékelt időszakban fokozott gondot fordított az elméleti és gyakorlati képzésre, a folyamatos gyakoroltatásra. A szakmai fejlődést kedvezően befolyásolta, hogy 1986. óta az állomány stabilizálódott, a fluktuáció megszűnt. Kialakult az ugynevezett "derékhad", amely váratlan körülmények között is képes az elvárásoknak megfelelő szintű dokumentálás végrehajtására.

Gondot okoz azonban, hogy a fotóeszközök műszaki állapota fokozatosan romlik, többségük elhasználódott, üzembiztonságuk nem megfelelő. A karbantartást helyileg oldják meg, a javításokat osztályunkon végzik. Ebből adódóan a gyakori meghibásodások miatt a készülékek rövidebb-hosszabb időre kiesnek a végrehajtásból.

Az utóbbi években a kérő szervek részéről jelentősen nőtt a színes felvételek iránti igény, aminek teljesítését körülményessé teszi, hogy az alosztály csak fekete-fehér laborfelszereléssel rendelkezik.

A nyilvános távbeszélő-állomások lehallgatása számos esetben operatív információkat eredményezett és hozzájárult a figyelés konspirált végrehajtásához.

A postai küldeményeket a figyelők jelzése alapján a kérő szervek beosztottai vonják ki. Budapesten és az együttműködésre kötelezett megyéken kívül a küldemények kivonatása gondot okoz.

Következtetések:

1. A folyamatos és a "ZÖLDRENDSZER"-i ellenőrzések végrehajtására kidolgozott figyelési metodika alkalmazása és a következetes parancsnoki ellenőrző tevékenység következtében a folyamatosság megszakadások száma csökkent. A személyek felkutatására szakszerűen intézkedtek, az újrafelvétel azokban az esetekben okozott gondot, amikor a munkacsoportok kevesebb információval rendelkeztek.

2. A dokumentálás színvonala az értékelt időszakban fejlődött. A figyelési jelentések tárgyszerűen tartalmazzák a történeteket. Az észlelt események, körülmények, utvonalak leírása kellően részletes. A megjegyzésekben fokozott gondot rögzítik a szubjektív észrevételeket.

A fotódokumentálás minősége megfelelt az elvárásoknak a felvételek döntő többsége operatív értékű eseményt rögzített.

Javaslatok:

1. A szakmai továbbképzésen fordítsanak kiemelt figyelmet az operatív gondolkodásmód, valamint a város és terepismeret továbbfejlesztésére. A munkacsoportirányító főoperatív figyelők fokozottabban ellenőrizzék az utasítások végrehajtását a munkákon.

2. Indokoltnak látszik megvizsgálni a fotó-, videotechnikai eszközök korszerűsítésének, bővítésének, valamint automata színes labor felállításának lehetőségét a színvonalasabb dokumentálás érdekében.

Prókai Béla r. őrnagy
Prókai Béla r. őrnagy
alosztályvezető

Markó Béla r. főhadnagy
Markó Béla r. főhadnagy
előadó

Demók József r. főhadnagy
Demók József r. főhadnagy
előadó

Készült: 4 pld /5 lap
Kapja: 1 pld PALLAGI FERENC r. VEZÉRŐRNAGY ELVTÁRS!
1 pld DR. SILLAI ÁRPÁD r. EZREDES ELVTÁRS!
1 pld DR. CSESZREGI JÓZSEF r. EZREDES ELVTÁRS!
1 pld Letét

g.: Fokiné

BELÜGYMINISZTERIUM
III/2. Osztály

"Szigoruan titkos!"
/selejtezésig/

59.-36/89.

1. sz. példány

JÓVÁHAGYOM:

EGYETÉRTEK:

Budapest, 1989.

Budapest, 1989. 5.18.....

Harangozó Szilyesztér
r. altábornagy
miniszterhelyettes

Pallagi Ferenc
r. vezérőrnagy
főcsoportfőnök I.helyettese

MUNKATERV

1989. január 1-től 1989. december 31-ig

Az MSZMP Országos Értekezlete állásfoglalásából a Belügyminisztériumra háruló feladatok, a hatályos parancsok és utasítások, valamint az 1988. évi munkatapasztalataink alapján a következő konkrét feladatokat tervezzük:

I.

A figyelő, környezettanulmányozó és az objektumbiztosító munkával
összefüggő feladatok

1. Az elhárító munka súlypontátrendeződésére is figyelemmel a titkosság biztosítása, erőink, eszközeink rejtése érdekében folytatjuk a fedett figyelő- és tartózkodási helyek felülvizsgálatát, új lehetőségek felkutatását, megszervezését, metodikánk továbbfejlesztését.

ABTL 1 11 18 10

a./ A határon túli figyelés iránti igények várható növekedésére tekintettel kidolgozzuk a BM III/II. Csoportfőnökséggel való együttműködésünk kereteit. A külföldi bázisok kiépítésére javaslatunkat felterjesztjük.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1989. III. 31.

b./ Értékeljük a külföldön végrehajtott figyeléseket, a tapasztalatokat az érintett állomány felkészítésében hasznosítjuk.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1989. IV. 30.

c./ A belső ellenséges ellenzék és alternatív csoportok által rendezett demonstrációk visszatérő helyszínein felújítjuk figyelő- és tartózkodási helyeinket, szükség esetén új beépítéseket szervezünk.

Felelős: Buriusz Béla r. őrnagy
osztályvezető helyettes

Határidő: 1989. II. 28.

d./ A mobil dokumentáló csoportok konspirált munkavégzésének biztosítása érdekében kidolgozzuk a fedés módját, a szükséges igazolványokat beszerezzük.

Felelős: Buriusz Béla r. őrnagy
osztályvezető helyettes

Határidő: 1989. II. 28.

e./ A "ZEUSZ" ITV rendszer továbbfejlesztésének operatív feltételeit a szükséges szervezések végrehajtásával biztosítjuk.

Felelős: Erdei Demeter r. ezredes
osztályvezető I. helyettese

Határidő: 1989. III. 31.

f./ Állandó fedett figyelőhelyet szervezünk a XII. Űzike u. 6. szám alatti amerikai diplomata lakásnál. Ennek megfelelően kidolgozzuk a figyelési tervezetet.

Felelős: Erdei Demeter r. ezredes
osztályvezető I. helyettese

Határidő: 1989. III. 31.

g./ A várható figyelési igényekre tekintettel a pakisztáni, az izraeli és a dél-koreai külképviseleti objektumoknál végrehajtjuk a szükséges szervezéseket, a figyelési tervezeteket elkészítjük.

Felelős: Erdei Demeter r. ezredes
osztályvezető I. helyettese

Határidő: 1989. VI. 30.

2. Felkészülünk az időszakos jellegű figyelési feladatok teljesítésére.

a./ A Somogy-, Veszprém- és Zala megyei rendőrfőkapitányságok illetékeseinek bevonásával felülvizsgáljuk a balatoni szervezéseket. A tervezetet a változásoknak megfelelően módosítjuk.

Felelős: Erdei Demeter r. ezredes
osztályvezető I. helyettese

Határidő: 1989. V. 15.

b./ A BNV-k idejére a vásárváros területén kialakított szervezéseket felújítjuk, a tervezetet a figyelés igényei szerint átdolgozzuk.

Felelős: Erdei Demeter r. ezredes
osztályvezető I. helyettese

Határidő: 1989. V. 15., illetve
1989. VIII. 15.

3. Egységes adatbáziskezelő program alapján az alosztályokon telepített C-64 mikroszámítógépeken feldolgozzuk a figyelésekkel összefüggésben keletkezett, a vezetői munkában hasznosítható információkat, a személyi állományra vonatkozó adatokat, valamint a gazdálkodással kapcsolatos nyilvántartásokat.

Felelősök: osztályvezető helyettesek

Határidő: 1989. V. 31.

4. A környezettanulmányozó metodika fejlesztése, a területi adatgyűjtésre történő felkészülés hatékonyabbá és gyorsabbá tétele érdekében a következőket tervezzük:

- a./ Kidolgozzuk az MTI fedőigazolvánnyal történő adatgyűjtés metódusát.

Felelős: Buriusz Béla r. őrnagy
osztályvezető helyettes

Határidő: 1989. X. 31.

- b./ Bővitjük az alegység számítógépes nyilvántartását a Pest megye területén élő adatszolgáltatók címjegyzékével.

Felelős: Buriusz Béla r. őrnagy
osztályvezető helyettes

Határidő: 1989. XI. 30.

5. Az igényekhez igazodva megszervezzük az újonnan létesülő külképviseleti objektumok biztosítását. Ennek megfelelően kidolgozzuk az esetleges terrorcselekmények elsődleges elhárításával kapcsolatos intézkedési terveinket. Az állomány lökészségének fejlesztését lőtéri és lőtermi speciális gyakorlatok végrehajtásával biztosítjuk.

Felelős: Buriusz Béla r. őrnagy
osztályvezető helyettes

Határidő: 1989. XII. 31.

II.

A szakmai munka fejlesztésével kapcsolatos technikai feladatok

1. Miniszterhelyettesi értekezletre jelentést készítünk "Az osztály technikai rendszereinek helyzete, javaslat a komplex továbbfejlesztésre" címmel.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1989. III. 31.

2. Összegezzük az Amerikai Nagykövetségnél üzemeltetett "ZEUS" ITV alrendszer működésének tapasztalatait, végrehajtjuk a szükséges módosításokat, bővítéseket.

Felelős: Hollósi János r. őrnagy
osztályvezető helyettes

Határidő: 1989. III. 31.

3. Elkészítjük a 10/E objektum lokális ITV alrendszerére vonatkozó felméréseket, a terv jóváhagyását követően megkezdjük a kivitelezést.

Felelős: Hollósi János r. őrnagy
osztályvezető helyettes

Határidő: 1989. VI. 30.

4. A konspirált dokumentálás színvonalának javítása érdekében végrehajtjuk új, korszerű kép- és hangrögzítő eszközök kipróbálását, rendszerbeállítását.

Felelős: Hollósi János r. őrnagy
osztályvezető helyettes

Határidő: eszközök beérkezését követő 30 nap

5. Továbbfejlesztjük a személygépkocsi belső visszapillantó tükrön keresztül dokumentáló videórendszert.

Felelős: Hollósi János r. őrnagy
osztályvezető helyettes

Határidő: 1989. V. 31.

6. Az IBM/AT professzionális számítógépen minta adatállománnyal kísérleti adatfeldolgozást, tesztelést végzünk. A tapasztalatokat hasznosítva megkezdjük a figyelmet és az elemző-értékelő munkát közvetlenül segítő, fontosabb információk számítógépre vitelét.

Felelős: Hollósi János r. őrnagy
osztályvezető helyettes

Határidő: 1989. VI.30.

III.

A szakirányítással összefüggő feladatok

1. Komplex ellenőrzést végzünk a Győr-Sopron megyei RFK III/2. alosztályon.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1989. XI. 30.

2. A megyei környezettanulmányozó tisztek munkáját a helyszínen ellenőrizzük, segítjük. Az összekötők részvételével összevont értekezletet tartunk számukra.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1989. X. 31.

3. A BM Határőrség Országos Parancsnokság környezettanulmányozó alosztály munkáját konzultáció, közös területi adatgyűjtés és továbbképzés formájában segítjük.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1989. VI. 30., illetve
XII. 31.

4. Az MNK Belügyminisztere Közbiztonsági és Állambiztonsági helyetteseinek 3/1988. számú Együttes Intézkedése alapján segítséget nyújtunk a BRFK II/I-6. /Felderítő/ osztálynak a VIII. ötéves terv fejlesztési javaslatainak kidolgozásában.

Felelős: Buriusz Béla r. őrnagy
Hollósi János r. őrnagy
osztályvezető helyettesek

Határidő: 1989. VI. 30.

IV.

Értekezletek témakörei

1. Az osztály, illetve alegységei 1988. évi munkájának értékelése, az 1989. évi feladatok.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: később meghatározott időpontban

2. Ifjúsági fórum az 1/1984. BM. számú állásfoglalás alapján.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1989. XII. 31.

3. Vezetői értekezletek:

a./ Az osztály és alosztályértekezletek tapasztalatainak értékelése, a javaslatok összegzése, további feladatok.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1989. III. 31.

b./ Az OFK vezetőjének jelentése az éterfegyelem helyzetéről, az ebből adódó titokvédelmi feladatokról.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1989. III. 31.

c./ Jelentés az "SZT" állomány helyzetéről, a figyelőmunkával kapcsolatos tevékenységről.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1989. VI. 30.

d./ A "C" alosztály vezetőjének jelentése a belső elhárítás területén végzett figyelések tapasztalatairól, különös tekintettel a nagyobb volumenű munkák sajátosságaira.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1989. VI. 30.

e./ A fiatal állomány helyzete, a 23/1972. BM. számú parancs végrehajtásának állása.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1989. IX. 30.

f./ Javaslat a fővárosból kivezető főbb közlekedési utvonala-
kon a figyelési metodika és taktika továbbfejlesztésére.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1989. IX. 30.

g./ Jelentés az állomány munkavédelmi helyzetéről.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1989. XII. 31.

h./ Jelentés az állomány egészségügyi helyzetéről.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1989. XII. 31.

Budapest, 1989. január 5.

Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Készült: 3 pld 9 lap
Kapja: 1. - 2. pld. Felterjesztve
3. pld. Letét
g.: Fokiné

59.-28/1989.

1. sz. példány

JÓVÁHAGYOM:

EGYETÉRTEK:

Budapest, 1989.

Budapest, 1989. *T-18*

Harangzó Szilveszter
r. altábornagy
miniszterhelyettes

Pallagi Ferenc
Pallagi Ferenc
r. vezérőrnagy
főcsoportfőnök I. helyettese

ÖSSZEFOGLALÓ JELENTÉS

az osztály 1988. évi munkájáról

Jelentem, 1988-ban a kormány stabilizációs és kibontakozási programjából, az MSZMP Országos Értekezlete állásfoglalásából a Belügyminisztériumra lebontott és abból az osztályra háruló feladatok végrehajtásán dolgoztunk.

I.

A tárgyévben alapvetően két fő irányban tevékenykedtünk.

A belső elhárítás részére végzett munkáknál a felerősödött társadalmi, politikai mozgások következtében további jelentős hangsúlyeltolódás ment végbe. Az ismert belső ellenséges ellenzéki személyek figyelése mellett ujszerű feladatként jelentkezett a szerveződő alternatív mozgalmak és csoportosulások bázisának, célkitűzéseinek, tevékenységének a felderítése, a különböző demonstrációkon, megmozdulásokon történt események dokumentálása.

A belső ellenséges ellenzék az elmúlt évben erőteljesen aktivizálódott. Módszereikben az illegális és legális lehetőségek szélesítésére egyaránt törekedtek. Illegális tevékenységükben mélyebben konspiráltak, ebben továbbra is meghatározó volt a szamizdat anyagok készítése, terjesztése. Felderítettünk 7 sokszorosító helyet és megállapítottunk a nyomdai termékek szállításában, terjesztésében résztvevő több személyt.

Egyes hazánkban akkreditált nyugati diplomatákkal és újságírókkal folyamatos kontaktusban álltak, részükre információkat szolgáltatottak, illetve tőlük anyagokat vettek át. Aktívan közreműködtek több alternatív szervezet létrehozásában, a hivatalos politikát érintő bírálatuk megfogalmazásában, némely csoportokban vezető szerepet vállaltak. A társadalmi demokratizálódási folyamatot kihasználva nézeteiket nyíltan is terjesztették és ehhez minden olyan megmozdulást felhasználtak, amelyen lehetőségük volt nyilvánosan fellépni.

A különböző ellenzéki és alternatív mozgalmak akcióegységének megteremtésére irányuló törekvésük több mesterségesen felnagyított vagy ténylegesen meglévő társadalmi, politikai kérdésben sikerrel járt. Az ezekkel összefüggő demonstrációkról hiteles, más uton hozzáférhetetlen kép- és hanganyagot szolgáltatunk a vezetés számára. A megmozdulásokon hangoztatott jelszavaik tükrözték álláspontjuk változását, agresszivitásuk fokozódását.

A kémelhárítás területén többségében a külképviseleti fedéssel működő hirszerző rezidenturák ellenőrzése és objektumi behatolási akciók biztosítása volt a feladatunk.

Az Amerikai Egyesült Államok Nagykövetségén működő CIA rezidentura tagjainak figyelése több operatív szempontból jelentős adatot eredményezett. Felderítettünk akció végrehajtására utaló tevékenységet és pillanatnyi találkozót valószínűsítettünk. Rögzítettük, hogy gépkocsijukat jelzésre is alkalmas módon helyezték el a főváros különböző pontjain. Információkat szolgáltatunk a terepfelderítő jellegű tevékenységükről és megállapítottuk a nagykövetségnél kémkedésre ajánlkozó magyar állampolgár adatait.

Dokumentáltuk, hogy a diplomaták a belső ellenséges ellenzék prominens személyeivel leplezetlen kapcsolatot tartottak és megjelentek az általuk szervezett összejöveteleken. Azt is tapasztaltuk, hogy az események helyszínein és a nagykövetség épületéből egyaránt figyelemmel kísérték a tüntetéseket.

Amerikai vonalon a mélységi felderítést hátrányosan érintette, hogy a huzamosabb időre tervezett ellenőrzést más, fontosabbnak ítélt munkák miatt gyakran meg kellett szakítani. Előfordult ez olyan esetben is, amikor a személy magatartásában akció előkészületére utaló jelek mutatkoztak.

A Francia Köztársaság Nagykövetségénél megkezdett figyelések tanulmányozási szakasza olyan információkat hozott felszínre, amelyek alapot adtak a feldolgozó munka kiterjesztéséhez.

Az SZP-80 szagpreparátum és a speciális nyomozókutya alkalmazásával, konspirált őrizetbevétellel közreműködünk diplomata beszerzésében.

A gyorsan változó politikai körülmények és a világutlevél bevezetése óta gyakorlatilag korlátlan utazási lehetőség következtében a kémelhárító munka jelentős sulyal külföldre tevődött. Ennek alapján kezdeményeztük, majd rendszerbe állítottuk a határon túli figyelést. Az igények várható növekedésére felkészültünk. A külföldön történő együttműködés formáinak kialakítása a BM III/I. Csoportfőnökséggel megtörtént, a BM III/II. Csoportfőnökséggel folyamatban van.

Figyelési metodikánkat a változó helyzethez igazodva továbbfejlesztettük, új taktikai elemekkel bővítettük.

A belső ellenséges ellenzék és az alternatív csoportok által szervezett demonstrációkon, az állóponos, rejtett dokumentáló alegységek mellett, az eseményeket folyamatában megörökítő, nyílt videokamerával dolgozó, illetve konspiráltan hangfelvételt készítő csoportokat foglalkoztattunk. A helyszínen található telefonfülkék lehallgatásával értékes háttérinformációkat szereztünk. A megemlékezéseken, sajtótájékoztatókon dokumentáló beosztottaink "résztevőként" voltak jelen. Konspirációra érzékeny közegben pedig eredményesen alkalmaztuk a személygépkocsiba rejtett, távirányítással működtethető videokamerát.

A mobil dokumentáló csoportok alkalmazását a gyakorlat igazolta, a módszer továbbfejlesztésére konkrét tervekkel rendelkezünk. Szélesítjük a dokumentálásban résztvevők körét és megoldjuk a forgatócsoportok legalizálását.

A külképviseleti fedéssel működő hirszerzők figyelésén bevált módszereinket tovább gazdagítottuk. Az USA Nagykövetségénél kialakított ITV alrendszer bekapcsolásával az ugynevezett belső gyűrűben a mozgó figyelést minimálisra csökkentettük. Az onnan kilépő személy ellenőrzésére általánosan a nagylétszámú mobil egységeket és a szakaszos és pontfigyelés kombinációját alkalmaztuk. A feltételezett akcióhelyszínekre előre települtünk és az ott ismételten előforduló személyek kiszűrésére, illetve az esetleges elváltozások felderítésére meghatározott időnként összehasonlító videofelvételeket készítettünk.

A mozgó figyelés metodikájában előrelépést jelentett, hogy a területbiztosítást, a szakaszos és a pontfigyelést kombináltuk a nagylétszámú mobil egységeknek a célszemély haladási irányában történő legyezőszerű mozgatásával. Eredményeként képesek voltunk képzett hirszerző durva önellenőrző mozgásából bekövetkezett dekonspirációs veszélyt elhárítani és figyelését konspiráltan folytatni. A tapasztalatok alapján a megoldást adaptáljuk a diplomata fedésű hirszerzők figyelésére és egyidejűleg kidolgozzuk a vidéki munkákon való alkalmazás módszerét.

II.

Környezettanulmányozó munkánk mennyiségileg és minőségileg tovább fejlődött. A környezettanulmányok csaknem kétharmada operatív, a többi személyzeti célból készült. Az úgmunkákon belül a tanulmányozás mellett növekedett a beszerzéssel és operatív ellenőrzéssel összefüggő kérések aránya. Beosztottaink egyes esetekben speciális feladatokat is teljesítettek.

A környezettanulmányi alapelveket érvényesítettük. A fedőigazolványokat körültekintően választottuk meg és a területi adatgyűjtés során azokhoz jól illeszkedő legendát, vagy ürügyet alkalmaztunk.

A végrehajtás metodikája több vonatkozásban fejlődött. Kidolgoztuk a legalizálás új rendjét: a konspirációra érzékeny környezetben történő adatgyűjtés előtt a fedőszervvel egyeztetjük az adott területen való mozgásunk legendáját. Rendőri fedéssel végzett adatgyűjtés hitelességének a növelése céljából pedig bevezettük és sikerrel alkalmaztuk a mozaikképpel kombinált ürügyet, vagy legendát. Speciális ügyekben különböző fedőigazolványokkal és címeken több beosztottunk dolgozott, ami a többoldalú ellenőrzöttség mellett mélyebb felderítést eredményezett.

Követségi őrszolgálatunk 84 külképviseleti objektum védelmét látta el. A megnövekedett feladatok végrehajtása érdekében továbbfejlesztettük a járőrök mozgásának idővariációs rendszerét. Lényege, hogy menetközben meglepetésszerűen módosítottuk az utvonalat és az objektumoknál töltött időtartamot, ezáltal a biztosítási rendszer külső személy számára kiszámíthatatlanná vált.

A diplomaták személyét, vagyontárgyait beosztottaink hibájából sérelem, vagy kár nem érte. Járőreink operatív részfeladataik teljesítése során több értékes információt szolgáltattak a biztosított objektumoknál észlelt eseményekről. Nyílt rendőri intézkedést 36 esetben foganatosítottak.

A terrorcselekmények elsődleges elhárítására vonatkozó intézkedési terveinket visszatérően ismertettük, az állomány lökészségét rendszeres gyakorlattal, speciális lögyakorlatok végrehajtásával fejlesztettük.

Feladatainkat alapvetően a korábbi években rendszeresített technikai eszközökkel teljesítettük.

URH összeköttetési rendszerünk jelenleg még kielégíti a figyelőszolgálat igényeit, az eszközök meghibásodási aránya a megengedett értéken belül van. Ugyanakkor az 1980. óta folyamatosan üzemelő hirtelrendszernél az erkölcsi és fizikai kopás következményei markánsabban jelentkeztek. Egyre inkább fennáll annak a veszélye, hogy az egységek működésében a zavarok felerősödnek, ami végül a teljes leállást eredményezheti.

A technikai feltételek javítása érdekében az Amerikai Nagykövetségnél a vezetékes hírlánc új típusu diszpécser alközpontját, valamint a "ZEUSZ" program első lokális alrendszerét üzembe helyeztük, működtetését megkezdtük. A szállodai ITV rendszer bővítésére vonatkozó szolgálati igényeinket elkészítettük. Továbbfejlesztettük az álcázott videodokumentálást végző gépkocsink technikai felszereltségét.

Osztályunk technikai eszközszerének komplex rekonstrukciójára és fejlesztésére a szolgálati célkitűzéseinket megfogalmaztuk, elbírálásra az 1989. április havi miniszterhelyettesi értekezlet elé felterjesztjük. Kedvező döntés esetén részletes kimunkálását végrehajtjuk.

Az osztály számítógépes információfeldolgozó rendszerének kiépítését megkezdtük. A figyelőmunkák során keletkezett és a személyi állománnyal összefüggő adatok, valamint a vezetői munkában hasznosítható információk feldolgozása céljából alegységeinknél Commodore-64 típusu mikroszámítógépeket telepítettünk. Üzembe helyeztünk egy IBM/AT professzionális számítógépet, amely az elemző-értékelő munkát segíti és kiváltja a mágnesszalagos adattárunkat. A mikroszámítógépek kezelésére alegységenként 4-4 beosztottat saját szervezésben kiképeztünk, az adatok előkészítését megkezdtük.

Az információs rendszerünk fejlesztésére a terveink elkészültek és a BM III. Főcsoportfőnökség integrált számítógépes hálózatához való csatlakoztatására felkészültünk. A szükséges feltételek biztosítása esetén a főcsoportfőnökségi rendszerhez való kapcsolódás osztályszintű feladatait végrehajtjuk.

III.

Az operatív helyzetben végbement változások a vezetőkkel szemben is magasabb követelményeket támasztottak. Kiemelten kezeltük a figyelések előkészítését, megszervezését, a munkacsoportok komplex felkészítését, a munkafeltételek biztosítását. A feladatok jellege miatt a végrehajtáshoz konkrét metódusokat dolgoztunk ki és a munkákon folyamatos volt a vezetői jelenlét.

A megnövekedett figyelési feladatok következtében állandósult és mind feszítőbben hatott az alosztályok közötti vezénylés, az állomány naponkénti mozgatása. Egyre gyakoribb volt az olyan feladat, amely alosztályerővel nem oldható meg, és az is, hogy egy munka az osztály csaknem teljes személyi állományát, operatív technikai eszközeit lekötötte. Ezért és egyéb okok miatt az alosztályok közötti határok elmosódtak, felépítésükben már nem igazódnak a valós helyzethez.

A változt körülmények a vezetői állományra az indokoltnál nagyobb terhet róttak. Az alosztályok vezetése munkaidejének nagy részét a napi teendők lekötötték, emellett készenléti szolgálatot adtak, vagy részt vettek a figyelőmunkán. Emiatt a kívánatosnál kevesebb időt fordíthattak az igényes, korszerű vezetési módszerek kialakítására, érvényesítésére, adaptálására, az elemző-értékelő tevékenységekre, a metódika továbbfejlesztésével összefüggő teendőkre.

A parancsnoki nevelő munkát az állomány szakmai felkészültségének növelésére, a negatív társadalmi hatásokkal szembeni intaktségének viszonylagos megőrzésére, a hivatástudat erősítésére koncentráltuk. Fokozott gondot fordítottunk a munkacsoport irányítókra, akik egy figyelési műszakban 30-50 főt és 10-20 gépkocsit irányítottak. Ez a fizikai és szellemi terhek mellett megnövekedett anyagi és erkölcsi felelősséget is jelentett számukra.

Az állomány leterheltsége tovább fokozódott. A munkavégzés a vezénylési szolgálati rendszerből és az operatív igényekből következően folyamatos volt. Heti időtartama az előírt 42 órát jelentősen meghaladta. A figyelési feladatokat indokoltságuk miatt számottevően délután és éjszaka, illetve hétfőn és ünnepnapokon teljesítettük.

A szolgálatszervezést az egyenletes teherelosztásra figyelemmel végeztük, a pihenőidőt, a szabadnapokat előre ütemeztük. Ezt a mind gyakrabban előforduló halaszthatatlan feladatok miatt csak részben tudtuk megvalósítani. Ily módon a kiadatlan szabadnapok időnként felhalmozódtak.

Mindezek mellett úgy tapasztaltuk, hogy az osztály "K" kategóriába történt besorolása anyagi és erkölcsi vonatkozásban egyaránt az indokoltnál nagyobb mértékben növelte állományunk és az "M" kategóriába sorolt szervek beosztottai közötti differenciákat. Eredményeink ellenére kedvezőtlenül befolyásolta a figyelőmunka belső presztizsét, demoralizáló hatást váltott ki és nemkívánatos feszültséget okozott az állomány körében. Ennek és egyéb okoknak a következtében mérsékelten ugyan, de megindult az eláramlás.

A kialakult helyzetet áttekintettük. Az összkörülményekre figyelemmel úgy értékeltük, hogy a szakmai munka további fejlődése, az állomány perspektívájának a biztosítása érdekében tovább nem halasztható osztályunk strukturájának megváltoztatása. Olyan szervezeti forma létrehozását tartottuk szükségesnek, amely lehetővé teszi korszerűbb munkaszervezési, irányítási módszerek kialakítását, alkalmazását, a kellő mértékben megtartja az állományt és jobban illeszkedik az állambiztonsági csoportfőnökségekhez.

A korszerű strukturára konkrét javaslatainkat elkészítettük, felterjesztettük. Egyetértés esetén az átrendezés egységünk munkájának a folyamatossága mellett végrehajtható. A strukturaváltáshoz szükséges személyi és egyéb feltételekkel rendelkezünk.

A javasolt szervezeti felépítés alapján biztosított lenne az optimális szakosodás a fő elhárítási területek irányában. A specializáció minden vonatkozásban szakszerűbb és színvonalasabb munkavégzést eredményezne, növelné a szolgálat ütőképességét, nagyobb lehetőséget nyújtana korszerű módszerek kidolgozására.

A szakirányítással összefüggő feladatainkat teljesítettük. A Győr-Sopron megyei RFK III/2. osztály vezetőjét rendszeresen beszámoltattuk, a helyszínen céllellenőrzést végeztünk. A BM Határőrség Országos Parancsnokság környezettanulmányozó osztály munkáját konzultációval és a metodika gyakorlati alkalmazásában is segítettük. A megyei környezettanulmányozók kiképzése, továbbképzése folyamatos volt. Szakfelügyelethez közelálló módon támogattuk a BRFK II/I-6. /Felderítő/ osztály tevékenységét.

A testvéri szocialista országok figyelőszolgálatával folytatott tapasztalatcsere tárgyalásaink számos adaptálási lehetőséget nyújtottak munkánk korszerűsítéséhez, módszereink fejlesztéséhez. Szovjet partnerünktől technikai és egyéb konkrét segítséget is kaptunk.

A korszerű figyelési metodikát és fejlesztési célkitűzéseinket testvérszervezeteink is érdeklődéssel tanulmányozták, megítélésük szerint azok hasznosítható tapasztalatokat jelentettek számukra.

A parancsnokok és a pártszervezetek, mozgalmi szervek közötti együttműködés megfelelt a vonatkozó előírásoknak. A hatásköri elvek és az alapszervezetek véleményezési jogköre maradéktalanul érvényesült.

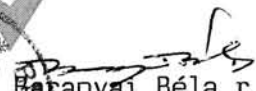
Személyi állományunk politikailag elkötelezett, azonosul az MSZMP Országos Értekezlete állásfoglalásával, cselekvően támogatja a kormány kibontakozási és megújulási programját. Meghatározó többsége a belügyi munkához kötődik, azt élethivatásának tekinti, szakmai feladatait fegyelmetten teljesíti, bizik jövőjében. A nagyobb megterhelést jelentő feladatokban helytáll, személyes gondjait szükség szerint a szolgálati érdekek alárendeli.

Az operatív helyzet alakulása miatt a továbbiakban várható újszerű feladatokra felkészültünk. Azok követelményszintű teljesítése feltételezi felterjesztett javaslataink realizálását.

Jelentem, Miniszterhelyettes elvtárs utasításának megfelelően, az éves összefoglaló jelentésünkben hangsúlyozottan a megváltozott körülményekből adódó főbb összefüggésekkel foglalkoztunk. Tevékenységünk részletes - a gondoktól, problémáktól sem mentes - értékelését osztályértékezőleten végezzük el.

Az 1989. évi részletes feladatainkat a jóváhagyásra felterjesztett munkatervünk tartalmazza.

Budapest, 1989. január 5.

Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Készült: 3 pld 8 lap
Kapja: 1. - 2. pld. Felterjesztve!
3. pld. Letét
g.: Fokiné

ABTL 1 11 1 320

BUDAPESTI RENDŐRFŐKAPITÁNYSÁG
ÁB SZERVE

5

Dr. Gyöngyi

SZIGORUAN TITKOS !
A MINŐSÍTÉSELEJTEZÉSIG
a 2003. évi IV. 12. §
bekezdésére figyelemmel
03.22.
16.02.

221-63/ 4 /89.

Dr. Sillai Árpád r. ezredes elvtársnak
BM ÁB Miniszterhelyettesi Titkárság Vezetője !

BUDAPEST

Mellékelten megküldöm a .4... számú Főkapitányhelyettesi Vezetői Értekezlet-
ről készített emlékeztetőt.

B u d a p e s t , 1989. március "21"

Kecsey Róbert r. ezredes
főkapitányhelyettes

45-6018189

TÖRTÉNETI
ÁLLAMBIZTONSÁGISZÖVEGNYELTÁR
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

BRFK ÁLLAMBIZTONSÁGI SZERV
III/A ALOSZTÁLY

SZIGORUAN TITKOS!

/selejtezésig/

221-63/4/89.

.....sz. pld.

J ó v á h a g y o m :

Récsey Róbert r. ezredes
főkapitányhelyettes

4. számú

E M L É K E Z T E T Ő

az 1989. március 13-ai főkapitányhelyettesi vezetői értekezletről

Jelen voltak: Récsey Róbert r. ezredes, főkapitányhelyettes, Dr. Csatádi István r. őrnagy, I.sz. Mh.-i PB titkár helyett, Zengő Zoltán r. ezredes, III/II-1. Osztály vezetője, Gál Miklós r. alezredes, III/II-2. Osztály vezetője, Cirkos Tibor r. alezredes, III/III. Osztály vezetője, Dr. Szabó Attila r. őrnagy, III/I. Alosztály vezetője, Dr. Kiss Lajos r. őrnagy, III/1. Alosztály vezetője, Bozsikné Bárányos Krisztina r. főhadnagy, III/A Alosztály vezetője.

Napirend: 1./ A köztéri rendezvények biztosításának állambiztonsági feladatai a gyülekezési törvény alapján. /felelős: Cirkos Tibor r. alezredes, III/III. Osztály vezetője/

2./ Különfélék.

1./ Kérdéseket tettek fel. illetve hozzászóltak: Récsey elvtárs, Zengő elvtárs, Dr. Csatádi elvtárs, Cirkos elvtárs.

Főkapitányhelyettes elvtárs a témát az alábbiakban foglalta össze: az 1989. évi III. törvény a gyülekezési jogról, meghatározta a köztéri gyülekezés szabályait, az államhatalmi, államigazgatási szervek tevékenységét. Ez minőségileg új feladatok kidolgozását követeli az állambiztonsági operatív szervek részéről is.

A rendezvények helyszíni biztosítása elsősorban a közbiztonsági szervek feladata, ugyanakkor a rendezvényekkel kapcsolatos információszerzés és annak biztosítása a szakmai és politikai vezetés részére továbbra is állambiztonsági feladat.

Ennek érdekében fel kell mérni - a társszervek megkeresésével - a hálózati pozíciókat, melyek segítségével mélységi információkat tudunk szerezni a különböző szervezetek által tervezett demonstrációk politikai céljáról, idejéről, helyéről stb.

ABTL 1 11 1 450

6845-60/P/89

90

2./ Főkapitányhelyettes elvtárs tájékoztatást adott az elmúlt hét legfontosabb eseményeiről /Önkéntes Rendőri értekezlet, BM Tudományos Bizottsági ülés, Országos Főkapitányi értekezlet/, valamint az 1989. március 15-ei feladatainkról, melyet jóváhagyott külön biztosítási terv alapján végzünk.

B u d a p e s t, 1989. március "20 "

Bozsikné Báránys Krisztina r. fhdgy.
Bozsikné Báránys Krisztina r. fhdgy.
alosztályvezető

Készült: 5 pld-ban

Kapják : 1 sz.pld. BM ÁB Minh. Titk.

2.sz.pld. felterj. Főkapitány Et-nak

3.sz.pld. III/II-1. O.

4.sz.pld. III/II-2. O.

5.sz.pld. III/III. O.

G.: Bné

3007 mag. bc.
J.V.1.

2

Budapesti Rendőr-főkapitányság
III/III-D. Alosztály

Szigoruan titkos!
(selejtezésig)

KOVÁCS JÓZSEF r. őrnagy Elvtársnak!

a BREK III/II-2-a. Alosztály
Vezetője!

Törlés folyamatban!
Herczeg Miklós

Helyben

TÖRÖLVE!
A minősítést megállapította:
Dr. Pinter Sándor helyettes miniszter
2000. 02. 23.
Törlés helyettél:
Hegedűs Tamás

Dr. Hellebrandt László

Megbeszélésünk alapján megküldöm az operatív biztosítások végrehajtásához szükséges rejtett figyelőhelyek létesítésének tervezett helyszíneit.

Egyben tájékoztatlak, hogy március 13-án vezetői értekezlet tárgyalta, és főkapitány-helyettes elvtárs jóváhagyta javaslatainkat a tervezett helyszínekre vonatkozóan.

Budapest, 1989. március "14.".

Somlai Ferenc
Somlai Ferenc r. százados
alosztályvezető

Nytsz: 401-386/1989.
Készült: 1 pld-ban
Kapja: 1 pld cím
K/G:S.F.r.szds./FLné

ABTL 1 12 2

394-135/89

1. sz. melléklet.

Dr. Lukács László Herczeg Miklós

Az operatív helyszinbiztosítások során érintett
figyelési helyek

- Ezek :
1. Március 15. tér
 2. Vörösmarty tér
 3. Batthyány örökméceses
 4. Bem tér
 5. Batthyány tér
 6. Hősök tere
 7. József A. u. - Engels tér magasságában -
 8. Bajcsy - Népköztársaság sarok
 9. Bajcsy Zs. út - Nagymező sarok
 10. Alkotmány utcában
 11. Alkotmány - Kozma F. magasságában
 12. Ságvári téren
 13. Bem rakparton a Bem szobor és a Batthyány tér között
 14. Margit híd budai hidfők
 15. Margit híd pesti
 16. Opera magasságában
 17. November 7. téren
 18. Kodály Köröndön
 19. Dózsa Gy.út - Damjanich u.
 20. Dózsa Gy.út - Ajtósi Dürer sor
 21. Dózsa Gy.út - Thököly u.
 22. Román Szocialista Köztársaság Követsége rálátásában.

BELÜGYMINISZTERIUM
III/2. Törzsosztály

59-268h-114/89
"Szigorúan titkos!"
/selejtezésig/

59.-.2584-85.../89.

Tárgy: 1989. I. félévben végzett
figyelés

ÖSSZEFOGLALÓ
Budapest, 1989. április 20.

MIHAIL MIHAJLOVICS AMIRDZSANOV - "ANGYAL" - beutazó szovjet
állampolgár.

A Szovjetunió Állambiztonsági szerve kérésére 6 napig figyeltük. Feladat volt mozgásának ellenőrzése, tevékenységének dokumentálása, kapcsolatainak megállapítása, nyilvános távbeszélő állomásról történő beszélgetés lehallgatása, postai küldeményének kivonatása, akció biztosítása.

Az ASPEN intézet négynapos nemzetközi konferenciájára érkezett hazánkba, szállása az Atrium Hyatt-ben volt. Részt vett a hivatalos rendezvényeken, összejöveteleken, valamint az Amerikai Egyesült Államok budapesti nagykövetének rezidenciáján tartott fogadáson.

A konferencia résztvevői közül szorosabb kapcsolatot "SZÜRÜS" fedőnevű szovjet és "KACSA" fedőnevű angol állampolgárokkal tartott, de dokumentáltuk hosszabb rövidebb együttlétét amerikai, svéd, NSZK állampolgárokkal is. Az elutazását megelőző napot és éjszakát a Szovjetunió budapesti nagykövetségének III. titkárával és annak feleségével töltötte.

Az AEROFLOT moszkvai járatával hagyta el hazánkat. A repülőtérre a nagykövetség gépkocsiján a III. titkár kísérte ki.

Az ellenőrzés első napján dokumentáltuk, hogy négy férfi az E 1563 BE frsz-u Lada típusú gépkocsival "ANGYAL", "SZÜRÜS" és "KACSA" mozgását és tevékenységét az Apáczai Cs. J. utcán, Galamb utcán, valamint a Gösser sörözőben figyelemmel kísérte.

Az operatív osztály sikeres szobakutatást hajtott végre, a figyelés részéről zavaró körülmény nem volt.

ABTL 1 11 18 90

Mozgásáról 4 db fotófelvételt továbbítottunk a kérő szervnek.

Fekete János
Dr. Fekete János r. alezredes
alosztályvezető

Orbán Ilona r. főhadnagy
Orbán Ilona r. főhadnagy
főelőadó

TÖRTÉNETI
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLTATÓK
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
LEVÉLTÁR

K: 2 pld/2 lap
K: 1 pld Figy. dosszié!
1 pld Letét.

59/2816-1/89.

J E L E N T É S

a belső elhárítás területén végzett figyelések tapasztalatairól, különös tekintettel a nagyobb volumenű munkák sajátosságaira.

Az utóbbi években az állambiztonsági operatív helyzetet befolyásoló kül- és belpolitikai viszonyokat a dinamikus - utolsó egy évben szinte robbanásszerű - változás jellemezte.

Alosztályunk kapacitását a korábbi gyakorlatnak megfelelően továbbra is teljes mértékben a III/III. Csfség. különböző osztályai - elsősorban a 4-es, a Csfség.-en belüli szervezeti igazítás után a 4-es és 6-os osztályok - kötötték le. Jelentésemben 1984-től szeretném bemutatni alosztályunk tevékenységét, néhány mondat erejéig azonban szükségesnek tartom a korábbi időszak tevékenységét is vázolni.

A belső ellenzék nyílt színrelépése után az ellenséges tevékenység főbb formái: a magánlakásokon tartott gyűlések, "repülő egyetem", szamizdat irodalom megjelenése, szamizdat butik létrehozása.

A figyelés feladata ez időszakban a résztvevők személyi adatainak megállapítása, találkozási helyek, külföldi kapcsolatok felderítése volt. Egy esetben - szinte kuriózumként - demonstratív figyelést folytattunk az akkori 10 prominens személyre. A 80-as évek elején a szamizdat irodalom szélesedő körű terjedésének megakadályozása lett a fő cél, ennek érdekében fejtettük ki tevékenységünk jelentős részét.

Az időközben bevezetésre került új rádiótechnika lehetővé tette, hogy nagyobb létszámú munkacsoportokban az ún. koncentrált munkákon a figyelőszolgálat teljes egészét az illegális előállítási helyek, raktárak felderítésére vessük be. A koncentrált munkák rendkívül eredményesnek bizonyultak ugyan, de csak rövid időre állították meg a folyamatot.

A 80-as évek közepétől a fentiekből is adódóan további változások következtek be, amelyek megkivánták a figyelőszolgálat módszereinek és eszközeinek a feladatokhoz történő igazítását.

Az értékelt időszakra esett az alosztályon a vezetésben a váltás is. 1984 májusától, 1985 májusáig minden vezetői beosztásban történt változás. A vezetői munkában 84-85-86-ban elsősorban a rugalmas, a gyorsuló információáramlásnak megfelelő, az átcsoportosításokat gyorsan végrehajtó, erők, eszközök célirányos felhasználását biztosító, önálló tevékenységé, gyakran kezdeményezőkézségé lett a főszerep. A vezetői munka másik fontos részét képezte az állomány felkészítése a változó feladatokra, megteremteni az újszerű feladatok személyi feltételeit.

Az alosztály személyi állományais jelentős változáson ment keresztül. Az idősebb - sok tapasztalattal és főképp személyismerettel rendelkező - állomány nyugállományba került, az ún. középréteg elvékonyodott /más beosztásba, SZT-állományba került, vezető lett/. Az ún. "hadrafogható" állomány 60 %-át teszik ki jelenleg a 30 éven aluli, 5 éven belüli BM szolgálattal rendelkezők.

Az ún. "koncentrált" munkák során az átütő sikerek elgondolkodásra és cselekvésre készítették ellenfeleiket. A korábban kompromittálódott személyek helyére új, második, harmadik vonalbeliek léptek. A koordinálást végző prominens személyek viszont rendkívül durva önellenőrző magatartást, agresszióvitást tanúsítottak. A szamizdat előállítási helyeket vidékre telepítették, mozgalmuk áttevődött az éjszakai időszakokra ill. ünnepnapokra.

Új vonásként jelentkezett az utca, mint az ellenzéki tevékenység helyszíne. Az első időben csak mint a március 15-i nemzeti ünnep megünneplése, majd a különböző történelmi évfordulók alkalmából kezdeményeztek utcai rendezvényeket, amelyek az 1988-as évben már rendszeres tömegdemonstrációkká szélesedtek.

Az ellenséges tevékenységi formáknak változásával módosult a kérő szervek igénye is. Míg korábban a résztvevők személyi adatai, lakása, gyülekezési helyek megállapítása volt a feladat, fokozatosan előtérbe került a rendezvényeken megjelenők száma, tevékenysége, jelszavaik, transzparenseik felirata, a rendezvény hangulata iránti érdeklődés.

Fő feladat az azonnali gyors, pontos és konspirált tájékoztatás, a nyílt tevékenység fotó, film, videó útján történő dokumentálása, gyakran eredeti tárgyak beszerzése lett.

Az utcai rendezvények biztosításának nem voltak, még ma sincsenek igazán parancsban meghatározott, írott szabályai, azok menetközben alakultak ki a változó igényeknek megfelelően módosultak. A biztosításokon a legmaximálisabb módon igyekeztünk megfelelni a konspirációs szabályoknak. Az első időszakban a dokumentálásokat csak fedett helyekről, rejtett kamerákkal folytattuk. A rádióforgalmat speciális sifre alapján végeztük. A résztvevők számának, az ellenőrzés alatt tartott pontok és területek számának növekedése, továbbá a konspiráció mélyítése indokoltta tette az URH-s összeköttetési rendszer átmeneti, majd végleges kiváltását. /Jelenleg csak a tartalék munkacsoportoknál vésztartalékként szerepel./

Az első időszak 4-5 figyelő és dokumentálóhelyétől eljutottunk a 37 /+10 tartalék/ figyelő- és dokumentálóhelyig, amely zömében un. QDK-val - teljes egészében telefonon - összekötve, egyidőben képes a teljes belváros és a frekventált területek ellenőrzésére, jó minőségű videódokumentálására.

Az igények persze tovább nőnek, a III/III. Csfség. igénye ma már a kamerák képeinek egyidejű bevezetését igényelné a központi objektumba.

A dokumentáció fejlődése a szóbeli tájékoztatás és egy hét múlva néhány tucat fotó szintről indult és eljutott a komplett videó és hanganyagig, amely a kívánt módon - vágott, jellemző részletekből a több órás teljes kép és szöveg - képes a biztosított rendezvényről objektív tájékoztatást nyújtani a BM vagy az MSZMP felső vezetésének.

A figyelőszolgálat a különböző fórumokon elhangzott értékelések, kérő szervek átiratai alapján a folyamatosan változó körülményekhez igazodva a speciális feladatok ellátásában jól helytállt. Számos esetben kaptunk arra lehetőséget, hogy a kimagasló teljesítményt nyújtók soronkívüli elismerésre tehetünk javaslatot.

Az eredmények nem csak a "C" alosztály eredményei, mert ilyen és ehhez hasonló jellegű feladatok ma már minden alosztály erejét meghaladják.

Feladataink végrehajtásában számos segítséget kaptunk. Az osztályvezetés még a más területek rovására is biztosította a megfelelő személyi feltételeket. A technikai alosztály az első időben egyedül igyekezett a műszaki, technikai, személyi feltételeknek megfelelni, majd megkezdte az érdeklődő állomány kiképzését is.

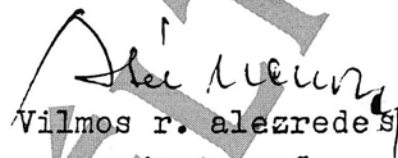
A társalosztályok a saját területükön igyekeztek pozíciókat átadni, ill. nemcsak a végrehajtási, hanem a felkészülési időszakban is együtt dolgoztak velünk.

Az OFK jelentős segítséget nyújtott a területek felmérésében, háttérinformációk beszerzésében, a jelentések elkészítésében, értékelésében jól együttműködtünk a titkársággal.

Összességében úgy értékelem, a belső elhárítás területén az igények nem csökkentek, sokszínűbbé, teljesebbé tették a végrehajtásban résztvevők munkáját. Lehetőséget adtak számos önálló elképzelés, újszerű feladatmegoldás kipróbálására. A "C" alosztály az osztály egyik fő profiljának gazdájaként a többi alosztály segítő támogatásával a kapott feladatoknak megfelelt. Ugyanakkor úgy látom, további feladataink lesznek, melyből kiemelném az alábbiakat:

- A változó belpolitikai helyzetben a legégetőbb kérdésnek a konspirációt látom, az erők, eszközök rejtését, az előkészítésben fokozni, a végrehajtásban szigorúbban kell ellenőrizni.
- A technikai eszközök alkalmazásszintű kezelőinek körét indokoltnak látom tovább bővíteni, hogy ne mindig ugyanazon emberek legyenek előtérben.
- A nagy tömegben végzett munka fizikailag és pszichikailag is megviseli az állományt. A felkészítésben célszerűnek tartanám a figyelőiskolán már egy előadást, konzultációt tartani pl. a helikopteres figyelés helyett.
- Kísérletképpen kiküszöbölendő a 300 fős eligazítást, a területparancsnokok és videósok, hangrögzítők számára központi eligazítást tartani, az egységeket a szolgálati helyükön eligazítani.

Budapest, 1989. május 17.

Ábel Vilmos r. alezredesi
alosztályvezető

K: 2 pld. / 5 lap
Nyt.sz: 59-2618-133/89.

G:HA

M: 2 lap

Melléklet a belső elhárítás területén végzett figyelésekről
szóló jelentéshez

A BM III/III. Csoportfőnökség részére az 1984 január 1- és 1989. április 30-ig terjedő időszakban teljesített figyelőmunka főbb mutatói az alábbiak:

Teljesítmény	fő	nap	műszak
1984	62	919	1658
1985	47	754	1637
1986	58	863	1705
1987	36	602	1174
1988	44	521	1028
1989	23	121	237
Összesen	270	3780	7439

Kapcsolat	/új/	mozgó	lakás
1984		111	25
1985		71	12
1986		100	17
1987		58	16
1988		46	15
1989		27	3
összesen:		413	88

Figyelés folyamatossága

Év	Elvesztés	leszakadás	megszakítás
1984	7 / 16 ³¹	8 / 15 ²⁵	9 / 18 ¹⁶
1985	2 / 6 ⁴⁶	3 / 7 ⁴¹	6 / 7 ¹¹
1986	9 / 22 ³²	8 / 14 ³³	5 / 4 ³⁷
1987	4 / 29 ⁴²	4 / 13 ³⁷	4 / 6 ⁴⁴
1988	3 / 7 ⁰⁰	4 / 9 ⁴⁷	6 / 15 ⁵⁶
1989	4 / 5 ³⁹	-	1 / 0 ⁵⁰
Összesen:	29 / 88 ¹⁰	27 / 61 ⁰³	31 / 53 ³⁴

Dokumentálás

ÉV	fotó	film	postai küld.	videó
1984	815	-	22	-
1985	65	-	8	1
1986	186	-	16	24
1987	420	15	12	11
1988	2778	35	67	43
1989	30	-	33	9
Összesen	4294	50	158	88

Nagyobb volumenű munkák

- 1984 "NEMZETES", "BÉKÉS"
1985 "NEMZETES II", "FORTUNA"
1986 "NEMZETES III", "ÉVFORDULÓ", "KÉK", "BERMUDA", "SIRATÓ"
1987 "NEMZETES IV", "ÉVFORDULÓ II", "VULKÁN", "BERMUDA",
"SIRATÓ II"
1988 "NEMZETES V", "ÉVFORDULÓ III", "EMLÉKEZŐ", "TORNÝOS",
"SIRATÓ III", "SÁTRAS", "TINÓDI", "MISLENC", "KÉK",
"FÁKLYA"
1989 "NEMZETES VI", "TINÓDI", "SÁTRAS", "KÉK", "FÁKLYA"
"FÓRUM"

59.-...2816-1.../1989.

Tárgy: Az "SzT" állomány helyzetéről, a figyelmunkával kapcsolatos tevékenységéről

J E L E N T É S
Budapest, 1989. május 26.

Osztályunkon 30 "SzT" állományhely van rendszeresítve. A nyugállományba vonult beosztottak folyamatos pótlásával jelenleg 22 státus van betöltve, 18 szállodát érintően. Négy operatív szempontból frekventált objektumban - Duna-Intercontinental, Atrium Hyatt, Fórum, Hilton - két-két tisztet foglalkoztatunk. Az "SzT" beosztottaink korábban főoperatív, operatív tiszti beosztásban figyelmunkát végeztek, a szakterületen több évtizedes gyakorlattal rendelkeznek. Kiválasztásukkor a szakmai felkészültségen túl a kettős feladat ellátására való alkalmasságot is vizsgáljuk. Feladatuk a figyelmunka titkosságának, folyamatosságának, a felügyelés mélységének a biztosítása a célszemély szállodán belüli tevékenységének ellenőrzése révén. Fedőbeosztásba történő kihelyezésüket megelőzően a jóváhagyott kiképzési terv alapján felkészülnek a fedőmunkakör ellátására. Megismerik az "SzT" állomány szervezetét, működését szabályzó parancsokat, utasításokat, a kettős státusnak megfelelő magatartási normákat, a fedőmunkakör betöltéséhez szükséges munkaügyi szabályokat. A felkészítés sikerében jelentős segítséget nyújtanak a több éves gyakorlattal rendelkező beosztottaink. Kihelyezésükkor minden esetben többlépcsős megoldást alkalmazunk. Beosztottaink legalizáló munkahelyről, áthelyezéssel kerülnek fedőmunkahelyükre. Kivonásukat is a fent leírt módon hajtjuk végre. Napjainkban gondot jelent e gyakorlat folytatásában, hogy legalizáló vállalatunk csak alacsony, adómentes jövedelemről tudnak adóigazolást biztosítani. Ez egy APEH ellenőrzés során dekonspirációs veszélyeket rejt magában. Az év közbeni nyugállományba helyezés szintén veszélyhelyzetet teremt, tudniillik, nyugdíjasainknak a ledolgozott töredékére kapott fedőmunkahelyi adóigazolás alapján, valamint a hátralévő hónapokra folyósított belügyi nyugdíjról egyéni adóbevallást készítenek. A jelzett dekonspirációs veszélyhelyzet - jelenlegi

ABTL 1 11 1 320

ismereteink szerint - bevezetésekor a BM-ből való fiktív egészségügyi nyugállományba helyezéssel vagy leszereléssel, kivonáskor pedig az évvégi nyugállományba helyezéssel oldható fel.

Fedőmunkahelyeiken beosztottaink rendészeti munkakört töltenek be. E fedőmunkakör kellő mozgáslehetőséget és időt biztosít a szakfeladatok teljesítéséhez.

Szabadon bejárnak a szálloda valamennyi hivatali helyiségébe, ellenőrzést folytatnak a vendéglátó és a szálloda szinteken egyaránt. Feladataik ellátása során a "ház" minden dolgozója köteles részükre felvilágosítást adni, a kért adatot, anyagot, információt, rendelkezésükre bocsátani. Ezen túl, a meghatározott magatartásvonaluknak megfelelően a dolgozókkal, vezetőkkel egyaránt jó viszony kialakításán munkálkodnak, így szélesítve információs bázisukat.

A figyelmunkával szemben támasztott fokozódó követelmények teljesítésében növekedett az állomány szerepe, jelentősége. Tevékenységük szervesen illeszkedik a figyelési rendszerbe. Konkrét operatív feladataik ellátásakor munkájuk a figyelés metodikarendszerében területbiztosításként realizálódik. Egyedülálló lehetőségük van az objektumba érkező, addig mozgásában külsőleg ellenőrzött, illetőleg a szállodában vendégként megszállt személyek mélyen konspirált, belső figyelésére, tevékenységük dokumentálására, kapcsolataik - személyi adataik - megállapítására. Az újonnan felépült, illetve korszerűsített 13 szállodában kiépített ITV rendszer és a hozzákapcsolódó videotechnika biztosítja az ellenőrzés és a dokumentálás konspirált végrehajtását.

Gondot okoz, hogy osztályunk "SzT" állományát a korlátozott létszám miatt elsősorban az előre jelzett feladatok teljesítésében tudjuk igénybe venni. Váratlan, elsősorban munkaidőn túli esetekben gyakori, hogy a berendelést követően csak késve, vagy egyáltalán nincs lehetőségük a figyelmünkbe kapcsolódni.

A fővárosi szállodákban, illetve a hozzá kapcsolódó vendéglátó objektumokban a BM. III/II-10. Osztály és a BRFK III/II-2. Osztály rendelkezik további "SzT" pozíciókkal. Feladatuk a hálózattartó szervek célszemélyeinek ellenőrzése, valamint egyéb operatív akciók biztosítása. A végrehajtás érdekében hálózati személyeket is foglalkoztatnak. A BM más szervei által foglalkoztatott "SzT" állomány és a hálózat nem vonható be a figyelt személy előre jelzett, még kevésbé ad hoc ellenőrzésébe,

mindez a tevékenység teljes felderítésének elmaradását jelenti. A megosztott irányítási rendszer, az objektumokban való párhuzamos jelenlét a mélységi felderítés, a gyors információáramlás gátjává vált.

Osztályunk "Szt" állományu beosztottainak nevelését, irányítását alárendeltségemben egy kiemelt főoperatív tiszt - csoportvezető - végzi. A figyelőszolgálat igényeinek magas színvonalu teljesítése érdekében a parancsnoki nevelőmunka keretében törekszünk feltárni az "Szt" állomány munkájában meglévő tartalékokat. Elméleti és gyakorlati ismeretük, felkészültségük alapján a követelményszint emelésével folyamatosan javítani az állomány operatív munkáját. Megköveteljük, hogy pozícióik szélesítésével, éberségük fokozásával jobban igazodjanak a feladataik konspirált végzéséhez.

Megállapítható, hogy az "Szt" állomány szakfeladatait a jelzett korlátokat leszámítva az elvárásokhoz közelítve, áldozatkészen teljesíti. Az állomány és a szakmai vezetés közötti kapcsolattartás rendszeres és folyamatos. Napi jelentkezési kötelezettségükön túl operatív eseményekről, feladatokról írásban tesznek jelentést. Havi referádákön adnak számot tevékenységükről, konspirációs és biztonsági helyzetükről.

Az állomány egészének tevékenységét évente csoportértekezleten értékeljük. Fegyelmi helyzetük összességében szilárd, többségük a követelményeknek megfelelően él és dolgozik. Az elmúlt évben két fővel szemben egy-egy esetben kellett felelősségre vonást alkalmazni szakszerűtlen munkavégzés, illetve szolgálatba szesziesital hatása alatt jelentkezés miatt. Ez utóbbi esetről meg kell jegyezmem, hogy a fegyelemsértés elkövetésére a rendszeres - szondáztatással egybekötött - ellenőrzések ellenére került sor.

Anyagi-, pénzügyi ellátottságukat tekintve az újonnan kinevezésre kerülők beosztási illetménye a főoperatív figyelőkével azonos. A korábban állományba vett beosztottak illetménye, mivel az évi bérfejlesztések alkalmával csak a belügyi átlagot kaphatták, míg a figyelő állomány ezt jóval meghaladta, így fokozatosan elmaradt. Az "Szt" pótlék összege is a figyelőpótlék alatt van. Jelenlegi helyzetük nem rendezett. A várható "Szt" parancs megjelenésének indokával a rendfokozati pénzüket 1987. december 31-vel befagyasztották. 1988. január 1-vel megszüntették a táppénzkülönbözet, 1989. január 1-vel pedig a szabadságkülönbözet, illetve az utazási - BKV - hozzájárulás folyósítását.

Összefoglalva:

"Szt" állományunk döntő többsége áldozatkészen, magasfoku hivatástudattal oldja meg feladatát. A belügyi munkát élethivatásuknak tekintik.

Következtetés:

Az állomány munkájának jelentősége növekedett. A teljesebb felderítés a hatékonyabb foglalkoztatás érdekében olyan rendszer kialakítása lenne szükséges, amely az érintett objektumokban az összes operatív erőt és eszközt a célszemélyre koncentrálná. A szervezeti módosítással kapcsolatos javaslatainkat felterjesztettük.

Feladatok:

- Feszesebb követelménytámasztással, a fegyelmi helyzet szilárdításával a meglévő tartalékok feltárásával, az összetevékenység előtérbe állításával tovább javítani az állomány operatív munkáját, hatékonyságát, a mélységi felderítést.
- Megőrizni az állomány viszonylagos intaktságát.

Püspöki Árpád
Püspöki Árpád r. őrnagy
alosztályvezető

BM.III/2. Osztály
Munkabizottsága

SZIGORUAN TITKOS!
(Selejtezésig!)

59/2816-48/89.

16. s.

J E L E N T É S

az országos főközlekedési utvonalakon,
valamint a kiemelt településeken tör-
ténő figyelési metódika és taktika
fejlesztéséről

Csztályvezető Elvtárs jelentem, az elmúlt időszakban jelentős korszerűsítés lett végrehajtva uthálózatunkban. Autópályáink, autótutjaink hossza folyamatosan növekszik. A nagyobb városok környezetvédelme érdekében körgyűrűk épülnek, melyek alapvetően megváltoztatják a közlekedés rendjét. A fentiekén túl, állományunk fiatalodása, beosztottaink ország-ismereti hiánya, valamint a célszemélyek vidéki mozgása ellenőrzésének előtérbe kerülése is indokolttá teszi a téma kidolgozásának fontosságát.

Az anyag feldolgozásával megbizott munkacsoport a szubjektív tényezők kiküszöbölésére olyan segédanyagot készített, amely segíti a végrehajtás szakszerűségének javítását, növeli a mélységi felderítés színvonalát.

Munkánk első szakaszában feltérképeztük az M 7, M 1, E 5-ös főutvonalakat, a figyelés szempontjából meghatározó ismeretanyag szerzése céljából.

Térképszelvényeket készítettünk, melyeken az alábbi információk találhatóak:

- utelágazások, utkereszteződések,
- parkolóhelyek,
- üzemanyagtöltő-állomások,
- vasuti átjárók,
- éttermek, eszpresszók,
- autópályán - szabálytalan - visszafordulási lehetőségek,
- technikai összeköttetést biztosító pontok (OFK-val)

A fentiek pontos km meghatározása információt ad az optimális követési távolság megválasztásához. Segíti a megfelelő figyelési alakzat kialakítását, a gépkocsik helyezkedését. Lehetővé teszi azon pontok számbavételét, melyek alkalmasak operatív akciók végrehajtására.

Az utvonalakhoz kapcsolódóan kidolgoztuk a nagyobb települések (Győr, Székesfehérvár, stb.) befogásának, a városok ki-be vezető utvonalainak ellenőrzési módszerét. 10 gépkocsi felállítási helyét határoztuk meg, segítve az illetékes munkacsoportirányító ezirányú tevékenységét, gyorsítva a figyelő gk-k számára meghatározott pontok elfoglalását.

A fentiek alapján javasoljuk:

1. Munkacsoport-értekezleteken visszatérően foglalkozni kell a vidéki figyelés végrehajtásának sajátosságai-val.

Elméleti oktatás keretén belül:

- alapanyagként felhasználni a "speciális ismeretek" című tankönyv vonatkozó fejezetét.
 - a végrehajtás gyakorlati elemeinek oktatására (pl. követési távolság megválasztása, előzés mikéntje, haladási ütem tartása, stb.) megfelelő tapasztalatokkal és ismeretekkel rendelkező figyelők bevonását.
2. A gépkocsi-gyakorlás keretén belül még fokozottabban előtérbe helyezni a főközlekedési utvonalak, nagyobb települések figyelő aspektusból történő megismerését, a végrehajtás során felhasználható tapasztalatok szerzését.
 3. Segédanyagként a speciális térképfüzetek rendszeresítését.
 - fénymásolt formában 4 x 15 db térképfüzet készítését,
 - felvétele legyen kötelező, ha az operatív osztály a szolgálati jegyen feladatként határozza meg a célszemély vidéki követését,
 - a segédeszközök sorszámozva, a gk.nyomtatványokkal párhuzamosan kerüljenek kiadásra.

A térképszelvények a vezetői értekezleten kerülnek bemutatásra.

Budapest, 1989. augusztus 30.

Krammer Gyula r. őrnagy
munkabizottság vezetője

(71)

Győr-Sopron Megyei Rendőr-főkapitányság
III/2. Alosztály

SZIGORÚAN TITKOS!
/selejtezésig/

Szám: 207-3-312/1989.

**A MINÓSÍTÉS MEGSZÚNT
a 2003. évi III. tv. 12. § (8)
bekezdésére figyelemmel.**

Tárgy: III/2. Alosztály legalizálásának biztosítására

J A V A S L A T

Győr, 1989. szeptember 1.

A Győr-Sopron Megyei RFK. III/2. Alosztálya a megyei főkapitányság Állambiztonsági Szervének állományába tartozik, irányítását közvetlenül a Főkapitány Ab. Helyettese végzi.

Az alosztály feladata az "Ügyrend"-ben meghatározott operatív feladatok végrehajtása.

Az állomány titkos jellegű, elhelyezése polgári fedéssel, konspirált objektumban történik.

Az állomány legalizálására kidolgozott és alkalmazott fedő elnevezés - Országos Üzemgazdasági Felügyelőség Nyugat-Dunántúli Hivatala - az elmúlt évek során elfogadottá vált a megye különböző intézményei, elsősorban szolgáltató szervei körében. Az üzemelés fenntartás során kialakult kapcsolati rendszerek, levelezések, pénzügyi elszámolások bonyolítása, a konspirált ÖÜF. egyszámlán keresztül zavartalanul biztosította a fedés érvényesülését.

1973-74-ben az alosztály új elhelyezési objektumának építéskor a szükséges okmányolások fedéssel megtörténtek. Ennek megfelelően pl. építési engedély, földhivatali bejegyzés, a tanácsai igazgatási, műszaki osztályok felé ugyancsak fedéssel adminisztrálásra került.

A későbbiekben szervezett tartózkodási hely céljait szolgáló konspirált objektumok /fedéssel a hivatal kirendeltségei/ Győrben 2 db, Sopronban és Mosonmagyaróváron a helyi tanácsai szervek által kiutalt bérleményként állnak a hivatal rendelkezésére.

A szolgáltató szervek és egyes államigazgatási szervek irányába látszólag meglévő legalizálással szemben a fedés alapvető hiányosságai az utóbbi időben egyre inkább előtérbe kerültek. Ennek oka, hogy az ÖÜF. mint központi szerv - mely a BM. III/2. Osztály legalizálására is hivatott - cégbíróság által bejegyzésre nem került.

Un. kihirdetett, de nem bejegyzett intézményi kategóriába sorolták, mint a Minisztertanács közvetlen felügyelete alá tartozó szervezet.

ABTL 1 11 1 1110

238

A bejegyzés hiányában működésének törvényes feltételei nem biztosítottak, továbbá nem megfelelően biztosított az objektum konspirációs és biztonsági helyzete.

Társadalmi, politikai és gazdasági életben bekövetkezett változások, a nyilvánosság fokozódása, a BM. egyes szakterületeit, azon belül az áb-i munkát érintő támadások szaporodása, az államigazgatási területen bekövetkezett új intézkedések, technikai rendszerek alkalmazása az alosztály legalizálását a jelenlegi módon tovább már nem teszi lehetővé.

Az adófizetési kötelezettség bevezetése, az APEH működésének beindulása óta közvetlen dekonspirációs veszély áll fenn, mivel a fedő intézmény az APEH irányába semmiféle hivatalos kapcsolattal nem rendelkezik, alkalmazottairól adóelszámolást és befizetést nem teljesít. Az alosztály beosztottainak adóelszámolása BM. dolgozóként, Budapesten központilag történik.

A jelenlegi fedés hiányossága jelentkezik a Megyei Társadalombiztosítási Igazgatóság esetében mutatkozó kapcsolat hiányában is. A hivatal társadalombiztosítási járulék befizetést nem teljesít, táppénzelszámolása nincs, ugyanakkor a városi egészségügyi intézményben történő kezelés esetén onnan hivatalos okmányok futnak be a Társadalombiztosítási Igazgatóság felé.

Az előbbieken túl a legalizálás tökéletesítését, új megoldások kialakítását indokoltá teszi az is, hogy egy rosszindulatú érdeklődés, újságírói kíváncsiság esetén a fedésre kidolgozott legenda nem alkalmas kellő meggyőzésre, hisz a megnevezés széleskörű civil kapcsolatrendszerre, együttműködésre utal, valójában ilyen tevékenységet a hivatal nem folytat.

A hivatal fedése az államigazgatási eljárásokat nem bírja ki, különös tekintettel a cégbejegyzés és a fenti szervekkel való kapcsolat hiányára, valamint a személyi számokra épülő gépi adatrendszerek széleskörű terjedésére.

Az állomány beosztottai az Állami Népeségnyilvántartó Hivatalban a lakcímnnyilvántartásban fedéssel szerepelnek, mint az OÜF. dolgozói, ugyanakkor az adóhatóság felé BM. dolgozók, esetleges munkáltatói kölcsön felvétele, OTP. lakásigény beadásakor ugyan csak nyílt állományúként kerülnek nyilvántartásba. Az állományviszony bármilyen okból /leszerelés, nyugdíjazás, stb./ megszűnése esetén a korábban munkaviszonyban töltött évekre BM. állományviszony kerül igazolásra.

Az állomány és az objektum fedésében meglévő hiányosságok mellett nehezítő körülményként értékelendő a BM. szervezeti egységébe való beépülés hármastagozódása.

- 1./ Az állomány közvetlen irányítása, területi elhelyezése, az objektum és az állomány konspirációs és biztonsági helyzetével összefüggő feladatok, a személyzeti munkával kapcsolatos tevékenység, "B" ellátmány és annak felhasználásával, "K" lakások berendezésével, szervezésével összefüggő feladatok, munkáltatói kölcsön biztosítása, stb., a megyei RPK. feladata.
- 2./ Szakirányítás, technikai eszközökkel való ellátás, szakmai alap-és továbbképzés, RBV és lőkiképzés, konspirált egyszámra vezetés és arról szolgáltatások ellenértékének kifizetése a BM. III/2. Osztály feladata.
- 3./ A személyi állomány anyagi járandóságával /bér, jutalomkeret, illetményelőleg, ruhapénz, adóelszámolás/, központi objektum berendezése, felújítása, a BM. Külügyi Osztály feladatát képezi.

Mindezeket figyelembe véve indokolt az alosztály működésének felülvizsgálata, olyan valós fedés és működési mechanizmus kidolgozása, amely jogilag és gazdaságilag megalapozott, a társadalomban általánosnak elfogadott, a különböző intézmények és az állampolgárok felé valós tevékenységet reprezentál, és biztosítja az alosztály állambiztonsági feladatainak maradéktalan végrehajtását is.

A Belügyminisztérium és az Állambiztonsági szolgálat vezetésének a titkosszolgálati munka új koncepcióval összhangban kialakított elképzeléseit alapul véve, javasoljuk az új Társasági törvény, /1988. évi VI. tvr./ adta lehetőségeket felhasználva az állomány fedését és az alosztály működését egy gazdasági társaság alapításával, működtetésével biztosítani.

A javasolt szervezeti megoldás alapján a legalizálást teljesen új alapokra kell helyezni, előtérbe állítva, hogy az állomány kifelé széleskörű lakossági szolgáltató tevékenységet végez, ezzel együttjáró kapcsolatrendszert alakít ki, legalizálja az operatív munka végzését.

Az új megoldás bevezetéséhez szükséges anyagi eszközök, egy része az Állambiztonsági Szervünk használatában lévő "K" lakások leadásából fedezhető, emellett központi forrásokra is szükség van. Ezek biztosításával egyidejűleg meg kell szervezni a jogszerű, hozzáértő, hatékony gazdálkodás személyi feltételeit is.

Az új szervezeti forma kialakítása, a működtetés részleteit is szabályozó megoldások kidolgozása, jogi és gazdasági ügyekben járatos szakértők bevonását teszük indokolttá, e személyek közreműködéséhez igényeljük a központ segítségét.

Az operatív feladatok maradéktalan végrehajtása mellett a Kft. működésével kapcsolatban fontos követelmény kell hogy legyen a nyereséges gazdálkodás, ugyanakkor ennek kockázata az állomány tagjainak belügyi szolgálati viszonyából adódó járandóságait nem veszélyeztetheti.

Az új legalizálási mód kidolgozásánál célszerű figyelembe venni az alosztály fedése terén a korábbi években szerzett tapasztalatokat, az abban meglévő pozitív elemeket, a teljeskörű megváltoztatással szemben ható korlátokat, valamint az 1988. évi VI. törvény adta lehetőségeket.

A korlátokat tekintve abból kell kiindulni, hogy a jelenlegi elnevezést megváltoztatni nem lehet, mivel erre hivatalos eljárás keretében volna mód, ennek viszont akadálya a cégbirósági bejegyzés hiánya, ezért az OÜF. jelenleg nem jogi személy.

Ugyanakkor figyelembe kell venni azt is, hogy a Társasági Törvény gazdasági társaság, plf. Kft. megalapítását, illetve a mi esetünkben az objektum és az állóeszközök igénybevételét csak úgy teszi lehetővé, ha jogi személy a Kft. alapító tagja.

Az alosztály működésének, legalizálásának érdekében az alábbiakat javasoljuk:

- Az 1988. évi VI. tvr. alapján egyszemélyes Kft. megalakítása, annak hivatalos cégbirósági bejegyeztetése.
- A Kft. alapítója az OÜF. amely törzstőke címén a meglévő objektumait és eszközeit biztosítja, továbbá meghatározott összegű /2 millió forint/ törzsbetétet képez. Az alosztály beosztottai mint a Kft. alkalmazottai kerülnek alkalmazásra.
- A Kft. az OÜF. valós fedésének megteremtése érdekében tényleges gazdasági, szervezési, pénzügyi, jogi tanácsadói szolgálatot lát el /funkcióit melléklet tartalmazza/. Ehhez mintegy 4 fő felsőfokú végzettséggel rendelkező személy felvétele szükséges. Alkalmazásukra "SZT" állományviszonyban kerülne sor. E személyek emellett, hogy tényleges szolgáltató tevékenységet végeznek, ellátnák a Kft. működésével kapcsolatos teendőket is.
- A Kft. működése kiterjedne idegenforgalommal összefüggő szolgáltatás ellátására is. Kezdetben a megyei utazási irodák, idegenforgalmi szervek, a Magyar Autóklub helyi szervezetével kialakított szerződéses kapcsolat alapján hazai és külföldi utakra kisebb létszámú csoportok utaztatását, idegenvezetését látná el. A kapcsolatok kialakításához ezen szervezeteknél már meglévő "SZT" állományt célszerű felhasználni. A szolgáltatás összekapcsolható bizonyos állambiztonsági részfeladatok ellátásával is.
- Fentiekén túl megszervezzük még videófelvevételek készítését, kazetták másolását, berendezések kölcsönzését, fényképezetet és annak labormunkáit, valamint okmánymásoló szolgáltatások ellátását is.

- A Kft. fedőtevékenységéhez szükséges anyagi, technikai feltételek részben adottak. A központi objektum nem nagy anyagi igényű épületátalakítással alkalmas kisbuszok /2-3 db 10-15 fő szállítására alkalmas jármű/ valamint taxi jellegű szolgáltatást végző személygépkocsik /4-6 db/ tárolására.
- A Győrben, Sopronban és Mosonmagyaróváron lévő irodahelyiségeink mintegy megrendelő, munkafelvevő irodai funkció ellátását, az operatív célú felhasználással párhuzamosan is lehetővé teszik.

Beruházást a szállító eszközök beszerzése, illetve a dokumentáló fénymásoló berendezések vásárlása, színes fotólabor kialakítása, valamint a külső objektumok célszerűségnek megfelelő átalakítása igényel.

A technikai feltételek megteremtése mellett, a működtetéshez indokolt személyi feltételeket - a jelenlegi állománytáblán felül - további 15-20 főben célszerű meghatározni, akik "SZT" állományúként végeznék a valóban szolgáltató feladatok végrehajtását.

A fedésre javasolt működési forma a titkosszolgálati munka jövőbeni végzésével kapcsolatos új koncepciókat alapul véve kedvező lehetőségeket teremt a társ operatív szerveknek is. Hatékonyan biztosítja a konspirációs követelményeknek megfelelő kapcsolattartási lehetőségeket, a hírszerző, kémelhárító, illetve a belső biztonsági szerveink számára.

A Kft. fedéssel legalizált operatív szolgálat szervezeti és technikai lehetőségeinél fogva hatékonyan felhasználható a Miniszter-Helyettes Elvtárshoz - az Áb. Szerv Törzsszótályának létrehozásával és feladatkörével kapcsolatban - felterjesztett javaslat gyakorlati feladatainak végrehajtása terén is.

A Kft. megalakításával, a legalizált működés feltételeinek megteremtésével kapcsolatos feladatok, a vonatkozó fontosabb szabályok:

- Tekintettel arra, hogy a törvény alapján a Kft. megalapítója esetünkben csak az OÜF. lehet, önálló jogi személyiséggel kell rendelkeznie.
- Az OÜF. alapításakor cégbirósági bejegyzésre nem került sor, így nem valós jogi személy, ezért a szervezés alapfeltétele a cégbirósági bejegyzés utólagos elvégztetése, hogy ez hogyan történik, annak kimunkálása jogi és gazdasági szakemberek feladata, ebben igényeljük a központ segítségét.
- A Társasági Törvény lehetővé teszi, hogy állami szerv, egy személyben alapítson Kft-t. Az egyszemélyes társaság alapításához alapító okiratra van szükség. Tartalma lényegében megegyezik a társasági szerződés tartalmával. Kötelező az írásbeliség és nem mellőzhető az ügyvédi /jogtanácsosi/ ellenjegyzés.

- Törzstőkét kell létrehozni, amely a társaság működéséhez szükséges vagyontömeg, nem lehet kevesebb 1 millió forintnál.
Egyszemélyes társaság alapításánál a törvény bejegyzett könyvvizsgáló alkalmazását teszi kötelezővé.
- A társaság alapítását be kell jelenteni a cégbíróságnak, az egyszemélyes társaságnál azt is be kell jelenteni, hogy csak egy alapító van.
Bejegyzésre csak akkor kerülhet sor, ha a pénzbetét teljes egészében befizetésre kerül, s a nem pénzbeli betét teljes egészében a társaság rendelkezésére van bocsájtva.

Kovács Lajos nagy
/: KOVÁCS LAJOS :/
r.őrnagy
alosztályvezető

E G Y E T É R T E K :

Dr. Cseszregi József
/: DR. CSESZREGI JÓZSEF :/
r.ezredes
Főkapitány ÁB. Helyettes

K: 2 pld/6-6 lap
K: xerox fénymásolat 2 pld. 6-6 lap
Felterjesztve: 1 pld - 6 lap AB.Min.H.Bt.
1 pld - 6 lap BM.III/2.Cszt.Vez.

ABTL 1 111 1110

Szám: 207-3- 31211/1989.

A MINŐSÍTÉS MEGSZÚNT
a 2003. évi III. tv. 12. § (8)
bekezdésére figyelemmel.

M E L L É K L E T

Az alosztály tevékenységének fedésére létrehozandó egyszemélyes Kft. gazdasági, pénzügyi, jogi szolgáltató tevékenységi körét az alábbi területekre célszerű kialakítani:

- Kis és középvállalatok, gazdálkodó szervezetek, gazdasági eredményeinek elemzése, gazdasági eredményességük javítására alternatívák készítése, /struktúra átvilágítás, szerkezetváltás, új imáge kialakítása/.
- Marketing tanácsadás keretében új piacok felkutatása, termékek bevezetése, propaganda tevékenység, áruforgalmi elemzések, fejlesztések, menedzselés/.
- Eseti műszaki fejlesztés, értékelemzés, lízingügyletek bonyolítása.
- Szervezési, szervezetfejlesztési megbízások teljesítése, /irányítási, informatikai rendszerek kialakítása, modernizálása/.
- Operatív munkaszervezés, ergonómia.
- Beruházási tervek elemzése, véleményezése.
- Egy-egy konkrét gazdálkodási eredmény vagy folyamat revízió elemzése, tanácsadás /számviteli, pénzügyi, műszaki-gazdasági, általános, üzemgazdasági/.

Személyi feltételek:

A tanácsadói /szakértői/ tevékenység speciális ismeretekkel rendelkező felsőfokú végzettségű szakemberek /lehetőleg több diploma/ alkalmazását teszi szükségessé. A fenti magasszintű ismeretek megléte mellett követelmény, hogy az adott területen dolgozó szakember megfelelő gyakorlati tapasztalatokkal rendelkezzen.

A tanácsadói szolgálat szakemberigénye:

- 1 fő rendszerszervező /aki egyéb szakértői feladat ellátása mellett összehangolja a csoport tevékenységét/
- 1 fő informatikai-számítógép szakértő /AXPC ismeretekkel, követelmény: rendszerszervező és programozó gyakorlat/
- 1 fő mérnök-közgazdász/marketing, menedzselés, profiligazda/
- 1 fő pénzügyi-számviteli-revizori teendőket ellátó szakértő /közgazdasági, pénzügyi-számviteli főiskola, revizori szakvizsga/

Az alkalmazandó szakembereknél általános követelmény a legalább egy /német, angol/ nyelv felsőfokú ismerete. A fenti szükséglet a Kft. működtetésének minimális szakemberigénye, amelynek fejlesztése - a Kft. által gazdaságilag elért eredmények függvényeként - a későbbiek során szükségesnek látszik.

A Kft. tervezett egyéb szolgáltatásaihoz szükséges személyi feltételek:

- Az idegenforgalmi jellegű szolgáltatások ellátásához a jelenlegi állománytáblán felül - optimálisan 20 fő beállítása szükséges.
- Az operatív feladatoktól függően a jelenlegi állomány tagjaiból 4-6 fő az objektumon belül végezhető feladatok ellátására bevonható.
- A Kft. működésével kapcsolatos adminisztrációs feladatok ellátására mintegy 4-5 fős adminisztrációs csoport létrehozása szükséges.

A felvételre kerülő személyekkel szemben követelmény, hogy a tervezett szolgáltatásokhoz szükséges felkészültséggel, idegenforgalmi ismeretekkel, /nyelvismeret/, technikai, gépjárművezetői jártassággal rendelkezzenek.

K: 2 pld/2-2 lap
K: xerox fénymásolat 2 pld. 6-6 lap
Felterjesztve: 1 pld - 6 lap
AB.Min.II.Et.
1 pld - 6 lap
BM.III/2.Oszt.Vez.

ABTL 1 11 1 1110

59/2816-48/89

16. sz.

J e l e n t é s

a fiatal állomány helyzetéről, a 23/1972. BM számú
parancs végrehajtásának tapasztalatairól.

A vonatkozó miniszteri állásfoglalásnak megfelelően, a fiatal állomány helyzetével kapcsolatos tapasztalatokat, az ifjúságpolitikai határozatból adódó teendőket, egy ötéves tervidőszakban két alkalommal vezetői értekezleten kell megtárgyalni. A témában átfogó értékelés az 1986-ban tartott ifjúsági fórum kapcsán készült.

A számszerű adatok 1986. szeptember 1. és 1989. augusztus 31. közötti időszakra vonatkoznak.

Osztályunkon a parancsnoki munkában kiemelt helyet foglal el a fiatalokkal való foglalkozás. Ezt az ifjúságpolitikai határozatból adódó feladatokon túl szükségessé teszi a személyi állomány korösszetétele is. Az értékelt időszakban a fiatalok száma tovább emelkedett. Jelenleg 298 fő az, aki 1959. január 1. után született. Arányuk a végrehajtó szolgálatban, elsősorban figyelő területen meghatározó. Mindezekből adódóan a parancsnoki nevelőtevékenység a fiatalok szakmai felkészítésére, a munkához való kötődés erősítésére, a pálya iránti vonzalom elmélyítésére, gondjaik, problémáik, jövőjükéről alkotott elképzeléseik megismerésére irányult. A vezetői célkitűzések megvalósulását összehangolt programjaikkal jól segítették a mozgalmi szervek, elsősorban a KISZ, illetve jogutóda a BISZ.

A fiatalok fogadásának, az új közösségbe való beilleszkedés segítésének gyakorlata évek óta kialakult. Ezt az összességében bevált gyakorlatot a változó körülményekhez rugalmasan igazítottuk. Az alapkiképzésben résztvevők hatékonyabb felkészítése érdekében a tematikát a szakmai követelményekhez, elvárásokhoz igazodva alakítottuk. Továbbra is gondot okozott az állományba kerülők - főleg a vidékiek - hiányos városismerete. Ebből adódóan a gyakorlati foglalkozásokon kiemelt hangsúlyt kapott Budapest főutvonalainak, közlekedési rendjének és a munka szempontjából fontosabb területeknek a jobb megismerése.

Az állami-, társadalmi és gazdasági életben végbemenő reformfolyamatokra figyelemmel módosítottuk az ideológiai, politikai képzés korábbi tematikáját. Az állambiztonsági ismeretek tananyaggal kapcsolatosan pedig a VCSÉK RTF Áb. tanszék vezetőjével konzultáltunk.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy a fiatalok többsége a politikai események iránt érdeklődik, azonban előképzettségének alacsony színvonala miatt ritkán és inkább csak szűkebb körben nyilvánít véleményt.

Az alegységeknél a fiatalokkal való foglalkozás meghatározó elve a munkában történő nevelés. Ezt a parancsnoki törekvések mellett az objektív körülmények is megkövetelik. Az osztály munkájával szemben támasztott növekvő igények és az állomány korösszetétele is szükségessé teszik, hogy az alapkiképzést követően a fiatalok képesek legyenek mielőbb önállóan megoldani feladataikat. Ebből adódóan a fiatal állomány nevelésében a parancsnokok mellett jelentős szerepet kapnak az alparancsnokok és a több éves tapasztalattal rendelkező munkatársak. A sokirányú foglalkozás döntően a nevelési tervek alapján történik. Elsődleges cél a munkakollektívákba való beilleszkedés elősegítése és az alegység munkaterületére jellemző sajátosságok megismertetése.

A munka értékelése, figyelemmel az egyéni teljesítményekre, rendszeresen megvalósul. Az elért sikerek, egy-egy feladat eredményes megoldása, a további elvárások megismerése ösztönzően hat a fiatal állományra. Jóirányú fejlődésüket nagymértékben befolyásolja a parancsnokaikkal, közvetlen kollégáikkal, patrónáikkal kialakított munkakapcsolat. Felkészítésük során meghatározó az a körülmény is, hogy a munkacsoportok döntő többségét ma már a pályakezdőkkel hasonló koru, néhány éves munkatapasztalattal rendelkező fiatalok alkotják. A csekély korkülönbség, az életkori sajátóságokból adódó hasonlóságok kedvezően befolyásolják a velük való foglalkozást. Többségüknek osztályunk az első munkahelye, ezért személyiségük formálására kihat előljáróik, tapasztaltabb munkatársaik személyes példamutatása.

Osztályunk eredményei a fiatalok tevékenységét is tükrözik. Döntő többségük a munkához kötődik, feladatait áldozatkészen, tudása legjavát adva hajtja végre. Az összességében kedvező összkép mellett azonban figyelmet érdemel, hogy az utóbbi időben néhányuknál érzékelhetően csökkent a szakterületük mélyebb megismerését, a feladatok jobb megértését segítő ismeretek iránti igény. A végrehajtás során a szűkebb értelemben vett konkrét feladatokra koncentrálnak. Tapasztalható az is, hogy a pályakezdő fiatalok közül többen a belügyi munkát nem hivatásnak, hanem foglalkozásnak tekintik és ez a körülmény motiválja értékrendjük alakulását.

A fiatalok perspektívája biztosított. Figyelő területen az alapkiképzést követően általában 1-3 éven belül tisztii

beosztásba kerülnek. A kinevezéssel együtt a magasabb iskolai végzettség megszerzése kötelezően előírt lehetőség. A beiskolázás a VCSÉK RTF nappali és levelező tagozatára 2-3 éven belül realizálódik. Az utóbbi két évben tapasztalható, hogy fiataljaink közül többen a korábban részükről is igényként megfogalmazott továbbtanulás lehetőségét nem értékelik, a magasabb képesítést adó diploma megszerzése érdekében vállalt tanulmányi kötelezettségeiknek nem tesznek eleget. Ezt jól tükrözik a felvételi vizsgákon elért eredmények is, egyben felhívják a figyelmet arra, hogy a tanulmányi fegyelem erősítésére a jövőben nagyobb gondot szükséges fordítani.

Az értékelt időszakban a 30 év alatti korosztályból 91 fő került tiszti beosztásba, illetve magasabb beosztásba történő kinevezése 6 főnek realizálódott.

Az objektumbiztosító területen az állomány közel egyharmada az érintett korosztályhoz tartozik. Figyelmet érdemel, hogy a fiatalok közül többen az előrelépés ütemét, a magasabb beosztásba kerülés jelenlegi lehetőségeit nem tartják eléggé vonzóknak, a zászlósi állományhelyből adódó perspektívát nem tekintik kielégítőnek. A gyorsabb előmenetelt segítő iskolai végzettség megszerzésére irányuló igény megnőtt. A tárgyidőszakban 4 fő kapott lehetőséget arra, hogy megkezdhesse tanulmányait a VCSÉK RTF-en.

A fiatal állomány anyagi, erkölcsi elismerésénél is a megítélés alapja a végzett munka. Kitüntetést 26 fő kapott, különböző szintű jutalomban 339 alkalommal részesültek, a soron kívüli előléptetések száma pedig 206 volt. Az összességében pozitív összképre árnyékot vet, hogy többek munkája, magatartása elmarad a kívánatostól. Ezt tükrözi az elmarasztalások száma, a 131 fenyítés.

Az állomány megbecsülése kimutatható a bérfejlesztéseknél, a különböző kölcsön és segélyigények kielégítésénél, az üdülési, sportolási lehetőségek biztosításában, a szabadidő hasznos eltöltését segítő kezdeményezések támogatásában is.

Ugyanakkor még mindig nyomasztó gond, hogy a fiatalok lakáshoz jutásának feltételei, az önálló otthonteremtés lehetőségei rosszabbodtak. A megélhetési költségek nagymérvű növekedése miatt elsősorban a fiatal házások számára jelent mindez csaknem megoldhatatlan feladatot. Mindamellet a rendelkezésre álló lehetőségeket figyelembe véve a legszorítóbb lakásproblémákat sikerült megoldani.

A tárgyidőszakban is kiemelt helyet foglaltak el a parancsnoki munkában a fiatal állomány megtartását, a fluktuáció csökkentését célzó törekvések.

201 fő került állományba, közülük 174 hivatásos és 27 polgári beosztásba. Ugyanakkor osztályunkról áthelyezéssel a BM más területére 19 fő került, állományviszonya pedig 62 főnek szűnt meg. A leszerelések okai az ismert gondokra vezethetők vissza. Tüszőségüknél a döntést a polgári élet nagyobb anyagi lehetőségei motiválták, néhányan a szolgálati beosztásból adódó nehézségeket nem vállalták.

A számok alapján úgy tűnik, hogy az állomány stabilizálása érdekében tett intézkedések, a pályakezdőkkel való szisztematikus foglalkozás, a türelmes nevelőmunka mellett további erőfeszítések szükségesek az eláramlás visszaszorítására.

Összefoglalva megállapítható, hogy az értékelt időszakban is folyamatos és következetes munka folyt az ifjúsági törvény és a vonatkozó belügyi rendelkezésekben foglaltak végrehajtására.

Ugyanakkor az osztályunk munkájával szemben növekvő követelmények az állomány korösszetételéből adódóan szükségessé teszik a fiatalokkal való állandó célirányos, differenciált foglalkozást, a megtartásukat segítő sokoldalú gondoskodást.

Budapest, 1989. szeptember 11.

Prékai Béla r. őrnagy
Prékai Béla r. őrnagy
alosztályvezető

Horváth Attiláné r. alezredes
Horváth Attiláné r. alezredes
kiemelt tanulmányi főelőadó

K: 2 pld/6 lap
K: 1 pld. Osztályvezető elvtárs
2 pld. Letét
g: K0.

ABTL 1 11 1 32 0

59/1475/89

Tárgy: A Győr-Sopron megyei RFK.
III/2. alosztály szakfelügyeleti
ellenőrzése.

JÓVÁHAGYOM: *zf*
Budapest, 1989. november ...-én

[Signature]
Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

J E L E N T É S
Budapest, 1989. november 27-én

Jelentem, a munkatervnek megfelelően 1989. november 7. és 10. között ellenőrzést hajtottunk végre a Győr-Sopron megyei RFK III/2. alosztályán. Az ellenőrzés során megbeszélést folytattunk az alegység vezetőjével, helyettesével, a munkacsoportirányító kiemelt főoperatív, és főoperatív tisztekkel. Beszéltünk az értékelő tiszttel, a beosztott figyelőkkel. Tanulmányoztuk a rendelkezésre álló írásos anyagokat. Tapasztalatainkat az alábbiakban összegezzük:

I.

Az alosztály szakmai tevékenysége

Az alosztály 1987. november 1-től 1989. október 31-ig terjedő időszakban 689 figyelési napot teljesített.

Folyamatos figyelésre 47 fő ellenőrzése során 147 napot, illetve 201 műszakot fordítottak. A Győr-Sopron megyei RFK és a BM. III/III. Csoportfőnökség részére végzett munkák száma jelentősen csökkent.

A teljesített figyelések kérő szervenkénti megoszlása:

	Vizsgált időszak		Korábbi időszak	
BM. Központi Osztályok	12 fő	28 nap	12 fő	29 nap
Győr-Sopron megye	21 fő	74 nap	36 fő	146 nap
Komárom megye	4 fő	14 nap	2 fő	16 nap
Vas megye	5 fő	13 nap	1 fő	4 nap
Fejér megye	3 fő	11 nap	4 fő	30 nap
Veszprém megye	1 fő	6 nap	3 fő	28 nap
Somogy megye	1 fő	1 nap	-	-
Összesen:	47 fő	147 nap	58 fő	253 nap

A titkosság biztosítása érdekében az erők, eszközök rejtésére a korábbi beépülések igénybevétele mellett 18 fedett figyelő és 18 fedett tartózkodási helyet szerveztek, további 22 esetben jelzőgépkocsit alkalmaztak. A legalizálás többségében polgári védelem fedéssel történt.

A szervezések végrehajtása során gondot jelentett az állampolgárok fokozódó bizalmatlansága, a segítőkészség csökkenése.

Az alosztálykörlet és az állandó tartózkodási helyek legalizálása nem biztosítja a titkosságot. Ennek oka, hogy a fedőszerv nem rendelkezik cégbirósági bejegyzéssel, továbbá az utóbbi időszak politikai, gazdasági változásai, a fokozódó állampolgári kíváncsiság, a vállalkozási kedv élénkülése miatt nagymértékben megnőtt az érdeklődés a frekventált helyeken lévő, látszólag kihasználatlan tartózkodási helyek iránt. Ennek ellensúlyozására Sopronban állandó jelenlétet igénylő soron kívüli szolgálati rendszert dolgoztak ki, ami azonban csak ideiglenes megoldást jelent. Sürgető feladat új legalizálási formák kialakítása.

Az erőket, eszközöket a munkák jellegének megfelelően, differenciáltan használták fel. A figyelési taktika és módszer kialakítása során figyelembe vették a célszemély várható tevékenységét, a helyi sajátosságokat, visszatérő ellenőrzéseknél a figyelési előzményeket.

A munkákon 52 (30 új) mozgó- és 33 (21 új) lakáskapcsolat került látókörbe. Az újként jelentkező személyek adatait megállapították, szükség esetén ehhez igénybe vették a hálózattartó operatív szervek segítségét is.

A figyelés által felderített adatokat a kérő szervek összességében jelentősnek értékelték. A szolgáltatott új információk jól segítették az operatív feldolgozó munkát. Külön kiemelték a "MAGANZÓ", "KÓPÉ", "SÁRVÁRI" fedőnevű személyek figyelését.

Az eredményességhez a szakszerű előkészítésen és végrehajtáson túl a kérő szervekkel kialakított jó együttműködés is hozzájárult. A munkamegbeszéléseken rendelkezésre bocsátották a szükséges adatokat, a figyelés folyamatában pedig a végrehajtást befolyásoló új információkat haladéktalanul továbbították.

A "ZÖLDRENDSZER"-ben szereplő személyek száma az előzőekhez hasonlóan 30-45 között váltakozott. A vizsgált időszakban 63 fő 395 alkalommal lépett be, ami a korábbiakhoz képest közel 50 %-os csökkenést mutat. A belépések során 50 fő ellenőrzését 143 alkalommal teljesítették. A figyelés 252 esetben maradt el az alábbi okok miatt.

Folyamatos figyelés:	79
Nem kérték:	39
Sikertelen felvétel:	19
Zöldrendszeri szolgálat nem volt:	97

További 18 esetben a határőrizeti szervek által fogatosított gyorsított beléptetések miatt a személy érkezéséről órák múlva értesültek, így figyelése elmaradt. Várhatóan a "ZÖLDRENDSZER"-i ellenőrzések további csökkenését fogja eredményezni a beléptető adatlapok tervezett megszüntetése.

A személyek figyelésre történő felvételénél és ellenőrzésénél a korábbiakkal egyező megoldásokat alkalmaztak.

A munkákon 116 (83 új) mozgó- és 91 (48 új) lakáskapcsolatot derítették fel. Az újként látókörbe került személyek adatait megállapították.

A BM. III/II-10. Osztállyal a kapcsolattartás folyamatos. Az esetek többségében előre jelzik, ha a személy ellenőrzésére nem tartanak igényt.

Visszatérő gondként jelentkezik, hogy a figyelést kérő szolgálati jegyek egy része kevés információt tartalmaz.

A dokumentálás helyzetét az 1988. évi célellenőrzés során vizsgáltuk. A jelentés megállapításai az azóta eltelt időszakra is érvényesek. Mindemellett a fotóeszközök elhasználtsági foka tovább nőtt, esetenként az eredményes dokumentálás gátjává váltak. Továbbra sem megoldott a színes felvételek helyben történő kidolgozása.

A tárgyidőszakban 143 db fotófelvételt, 2 m filmet és 11 db videokazettát továbbítottak a kérő szerveknek, 3 db postai küldemény kivonatására intézkedtek, telefonlehallgatásra 2 esetben került sor.

A folyamatosság megszakadások száma jelentősen csökkent, a korábbi időszak 28 esetével szemben 2 elvesztés és 6 leszakadás történt, ami 3 óra 32 perc időkiesést okozott. Az elvesztések szakszerűtlen munkavégzésből, helytelen követési távolság megválasztásából következtek be. A leszakadásoknál a forgalmi akadályok mellett közrehatott az is, hogy a figyelt személyek a forgalmi és utviszonyokat figyelmen kívül hagyva, nagy sebességgel, a közúti szabályokat durván megsértve közlekedtek.

A kiváltó okokat, körülményeket minden esetben vizsgálták, a tapasztalatokat hasznosítás céljából az állománnyal ismertették.

Az elemző, értékelő munka kialakult rendszere és gyakorlata hatékonyan segítette a vezetői munkát, a figyelések előkészítését és a végrehajtást. Előrelépés, hogy a célszemélyekre vonatkozó információk C-64 számítógépen kerültek rögzítésre.

Az alosztály gépjárműparkja számszerűen nem változott. A meghibásodás vagy szerviz miatt kieső járművek hiánya gondot okoz a szolgálat-szervezésben, nehezíti a feladatok konspirált végrehajtását. Az alosztályvezetés részéről problémaként vetődött fel a figyelőgépkocsik nem megfelelő típus és szín szerinti összetétele.

A vizsgált időszakban saját hibás baleset nem következett be, a három idegen hibás baleset kis kárértékű volt, személyi sérülés nem történt.

A hírösszeköttetésben jelentkező problémákat, a besugározatlan területeket megszüntetné, ha a jelenleg Nyúl-hegyen működő adó antennát a közelben felépített új toronyra telepítenék. Ez egyúttal a III/2. Osztály munkájához is jelentős segítséget adna.

II.

A vezetői munka színvonala

Az alosztályvezető és helyettese következetes parancsnoki munkával irányítja az alegységet. Rendszeresen ellenőrzik a végrehajtást, meghatározónak tekintik a követelményrendszer egységes érvényesítését. A kialakított ellenőrzési és beszámoltatási rendszer biztosítja a vezetői munka operativitását. Nagy hangsúlyt fektettek a kiemelt főoperatív és a főoperatív tisztek önállóságának növelésére. Ennek eredményeként a munkacsoportirányítók tevékenysége jól igazodik az alosztályvezetés elvárásaihoz, hatáskörükben önálló, szakszerű döntéseket hoznak.

Kiemelt figyelmet fordítottak az állomány intaktságának megőrzésére, a társadalmi, gazdasági, politikai változások megértésére, a negatív hatások ellensúlyozására.

A szakmai továbbképzés tervszerű és folyamatos. A tárgyidőszakban 2 munkacsoportirányító vett részt a Szovjetunió Állambiztonsági Bizottsága Leningrádi 4el. Speciális Iskola tanfolyamán. Az önképzésen kívül szakelőadásokat is szerveztek, amelyekre előadónak a megyei RFK munkatársait kérték fel.

Az alosztály erkölcsi-fegyelmi helyzete alapvetően szilárd. A fegyelemkezelő munkában kiemelt figyelmet fordítottak a megelőzésre, az előidéző okok feltárására. Mindezek ellenére a tárgyidőszakban fegyelmi felelősségrevonásra szakszerűtlen munkavégzés, italozás és jelentési kötelezettség elmulasztása miatt 7 főt érintően 8 alkalommal került sor. Az eltelt időszakban 28 fő összesen 50 alkalommal részesült különböző szintű elismerésben.

III.

A személyi állomány helyzete

Az alosztály állománytábla szerinti hivatásos létszáma 29 fő, valamennyi hely betöltött. 5 év alatti szolgálati idővel 8 fő, 5 és tíz év közöttivel 7 fő, tíz év felett 14 fő rendelkezik. Az iskoláztatás tervszerű és összhangban van az előírt követelményrendszerrel. A vizsgált időszakban 2 fő áthelyezésére és 2 fő felvételére került sor.

Az állomány stabilizálódása következtében a fiatalok szakmai fejlődése egyenletessé vált, ami kedvezően hatott a végrehajtás színvonalára.

Az alapvetően "ZÖLDRENDSZER"-re tervezett beosztástól, az ütemezett szabadnapok kiadásától csak indokolt esetben, általában soron kívüli munkák miatt tértek el.

Az egészségügyi ellátás a konspirált körülmények között is jó színvonalon biztosított.

Az üdültetés az osztály üdülőjére korlátozódik, az igények különösen főszezonban meghaladják a lehetőségeket.

A jogos lakásigényeket viszonylag rövid időn belül kielégítik, bölcsődei, óvodai elhelyezési gondjaik nincsenek.

A személyi állomány hangulatát kedvezőtlenül befolyásolták a belpolitikai életben bekövetkezett változások, az életfeltételek romlása, a megélhetési gondok. Az egzisztenciális bizonytalanság mellett ugyanakkor erős a Belügyminisztériumhoz való kötődés.

Az állomány konspirációs helyzetében a társadalmi, gazdasági változások, a személyi jövedelemadó bevezetése dekonspirációs veszélyt teremtett. A "T" állomány a fedés hiányosságai miatt nem szerepel a helyi APEH és a Társadalombiztosítási Igazgatóság névsorában. A lakásproblémák megoldását az utóbbi időben csak OTP értékesítésű lakások megvásárlásával tudták biztosítani. A munkáltatói kölcsön miatt az OTP előtt mint belügyi dolgozók szerepelnek, a lakásba viszont ÖÜF-ként jelentkeznek be.

Következtetés:

- Az alosztály szakmai tevékenysége megfelelően igazodik a kérő szervek igényeihez. A figyelési alapelvek érvényesülnek, a végrehajtás szakszerűsége, az ellenséges tevékenység dokumentálása egyenletes, jó színvonalú. Előrelépés történt az elemző, értékelő munkában.

- A "ZÖLDRENDSZER"-i belépések száma jelentősen, a végrehajtott ellenőrzések száma kismértékben csökkent. A figyelések döntően más munkák és a szolgálati időn kívüli belépések miatt maradtak el.

- A vezetői tevékenységben a szakmai követelmények érvényesítése mellett megfelelő hangsúlyt kapott a nevelőmunka, az állományról való gondoskodás. A kiemelten kezelt megelőző tevékenység ellenére a fegyelmi felelősségrevonások száma nőtt.

Javaslat:

- Szakértők bevonásával intézkedni az állomány és az objektumok legalizálásával összefüggő dekonspirációs veszélyhelyzet felszámolására, a társadalmi körülményeknek megfelelő új fedési megoldások kidolgozására.
- Megvizsgálni a technikai lehetőséget annak, hogy a "ZÜLDRENDSZER"-ben szereplő személyek belépéséről az alegység még a gyorsítások és a beléptető adatlapok megszüntetése esetén is időben értesüljön.
- A rádióforgalmazás hatékonyságának növelése érdekében biztosítani a Nyul-hegyi antennarendszer új toronyra történő áttelepítését.
- Az évek óta szorgalmazott automata színes labor telepítését és a fotóeszközök korszerűsítési igényeit a lehetőségek függvényében kielégíteni.

Prékai Béla
Prékai Béla r. őrnagy
alosztályvezető

Szép István
Szép István r. százados
kiemelt főelőadó

Markó Béla
Markó Béla r. főhadnagy
főelőadó

K: 3 pld/7 lap

K: 1 pld. Dr. Sillai Árpád r. ezredes úrnak

1 pld. Dr. Cseszregi József r. ezredes úrnak

1 pld. Letét

g: KO.

ABTL 1 11 1 320

BELÜGYMINISZTERIUM
III/2. Osztály

"Szigoruan titkos!"
(selejtezig)

59. - 15-37. /1989.

A MINŐSÍTÉS MEGSZÚ
a 2003. évi III. tv. 12. § (1)
bekezdésére figyelemmel.

Dr. SILLAI ÁRPÁD r. EZREDES ÚRNAK,
BM. ÁLLAMBIZTONSÁGI MINISZTERHELYETTESI
TITKÁRSÁG VEZETŐJÉNEK!

B u d a p e s t

Hivatkozással a 45-1013/89. sz. átiratára tájékoztatom, hogy az osztályunk által használt fedőokmányokat felülvizsgáltuk. Az alábbiakban konkrétan és számszerűen megnevezett fedőokmányok az operatív munka konspirált végrehajtását biztosítják, valamint az objektumok és az állomány legalizálására hivatottak.

A rendőrigazolványokat (485 db), az újságíró-igazolványokat (9 db), a postás igazolványokat (8 db) főként szervezés, konkretizálás, adatgyűjtés, fotó dokumentálás esetén használjuk.

Vám és Pénzügyőrség Országos Parancsnokság (34 db szig. + 34 db m.i.), Budapest Fővárosi Tanács VB (33 db szig + 33 db m.i.), Központi Statisztikai Hivatal (33 db szig + 33 db m.i.), Magyar Távirati Iroda (14 db szig. + 14 db m.i.), Magyar Néphadsereg Személyügyi Főcsoportfőnökség (18 db szig.) munkáltatói bejegyzéssel ellátott fedő személyi igazolványok a kapcsolódó munkaadói igazolványokkal együtt, a környezettanulmányi adatgyűjtés eszközei.

Országos Üzemgazdasági Felügyelőség (57 db), Gyártástechnológiai Ellenőrző Iroda (37 db), Gépkocsi Szállítási- és Szervizfejlesztő Vállalat (2 db.), Kohó és Gépipari Minisztérium (1 db), Szervizfejlesztő Intézet (49 db) munkáltatói bejegyzéssel ellátott fedő személyi igazolványok a "T" objektumok, illetve a "T" állomány legalizálására szolgálnak.

A felülvizsgálat során intézkedtem 40 db különböző típusu fedőokmány visszaküldésére a BM. III/V. "B" önálló alosztályra.

Budapest, 1989. december 7.

Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

ABTL 1 111 1110

58

Dr. Győri ak
A felülvizsgálat
készen áll a
el. az értékelő
jelenlétében

GYŐR-SOPRON MEGYEI RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZERVE

SZIGORÚAN TITKOS!
/selejtezésig/

Szám: 207-581/1989.

fita
XII. 14.

DR. SILLAI ÁRPÁD r.ezredes
BM. Állambiztonsági Miniszter-Helyettesi
Titkárság Vezetőjének
BUDAPEST

Kedves Sillai Úr!

A Győr-Sopron Megyei Rendőr-főkapitányság III/2. Alosztályon rendszeresített fedőkmányokat felülvizsgáltuk, szigorúan ügyelve arra, hogy csak a feltétlenül szükségesek maradjanak meg.

Az alábbiakban megnevezett fedőkmányok használata az operatív munka konspirált végrehajtására, az állomány, illetve az objektumok legalizálása, valamint OTP lakásvásárlások miatt szükségesek.

- O.Ü.F. munkáltatói bejegyzésű szig. 30 db
- Megyei Tanács munkáltatói bejegyzésű szig. 1 db
- Vám-és Pénzügyőri munkáltatói bejegyzésű szig. 1 db
- RICHARDS munkáltatói bejegyzésű szig. 1 db
- BM. dolgozó munkáltatói bejegyzésű szig. 10 db

Leadásra kerül a BM. III/V-B. Önálló Alosztálynak 2 db "Hírlapkiadó Vállalat" bejegyzésű újságírói igazolvány.

G y ő r , 1989. december 8.

Dr. Cseszregi József
Dr. Cseszregi József
r.ezredes
Főkapitány ÁB.Helyettes

K: 2 pld.
K: 1 pld. Bm. Áb. Min-h. Titk. V.
1 pld. irattár
Gép: Hné.

ABTL 1 111 1110

45-103/89.

445-

"A"

Szigoruan titkos!

89

o753 h /selejtezésig/
23.00 h 50

3. sz. pld.

85

S Ü T Ő

III/II-1. Osztály Vezetője-

89. december hó 12.

LEVEI
A minősítést megszüntette:
Herezeg Miklós
Beosztása: NBH ny. alezr.

2003 07. 17.

Törles hitelül:

P. H.

07.53 h kor "Sütő" szürke kalapban, szürke kabátban, sötétszürke nadrágban, barna cipőben, kezében fehér vászontáskával, bement a 10. sz. objektumba.

09.57 h kor "Sütő" kijött az objektumból és eltávozott. /nem köv./

11.38 h kor "Sütő" kezében táskájával visszaérkezett az objektumhoz és bement.

17.38 h kor "Sütő" kezében táskájával kijött. A Szabadság téren, Honvéd utcán, Báthori u-n, Ságvári téren, Kossuth L. téren lement a metró mélyállomásra. Felszállt egy érkező szerelvényre, amelyen állva a Moszkva térig utazott. Feljött a mélyállomásra és az 56-os jelz. villamos megállójába ment, miután nem állt bent szerelvény átsétált a 21-es jelz. autóbusz megállójába.

Rövid várakozás után felszállt egy bent álló 21-es jelz. autóbuszra. Az autóbusz ablakából észrevette, hogy beérkezett egy 56-os jelz. villamos. Leszállt az autóbuszról, majd meggondolta magát és ismét visszaszállt az autóbuszra, mellyel a Mátyás király utig utazott.

A leszállást követően a Költő u-n, Mátyás király u-n

18.22 h kor bement a 10/D. objektumba.

23.00 h ig "Sütő" az objektumot nem hagyta el, ekkor figyelését megszakítottuk.

Budapest, 1989. december hó 14.

/Dr. Baranyai Béla r. ezredes/
osztályvezető

/György István r. főhadnagy/
aloszt. vez. helyettes

Nytsz: 2848/34/89.

k: 3 pld/1 lap

k: 1 pld: Cimzett

2 pld: Törzs alosztály

3 pld: dosszié

g: OM

ABTL 1 11 18 30

59.-1507/1989.

JÓVÁHAGYOM:
Budapest, 1989. december-n

Pallagi Ferenc r. vezérőrnagy
miniszterhelyettes

ÖSSZEFOGLALÓ JELENTÉS
az osztály 1989. évi munkájáról

Jelentem, az osztályunk 1989. évi munkáját az ismert társadalmi, politikai változások, az állambiztonsági szolgálat funkciójának és feladatkörének a módosulása alapvetően meghatározták. Ennek következményeként jelentős súlypont áthelyezés ment végbe az alaptévékenységeinkben.

I.

A figyelőmunka csaknem kizárólagosan a kémelhárítás területére koncentrálódott.

Az Amerikai Egyesült Államok Nagykövetségén nagyarányú személyi változások történtek. Emiatt szükségessé vált az alapoktól kezdeni a feltételezett CIA rezidentúra tagjainak a behatárolását.

A tanulmányozó figyelés adatai több személy esetében megerősítették a rezidentúrához tartozásukra vonatkozó feltevést. Továbbra is gondot jelentett azonban és a mélységi felderítést akadályozta, hogy a célszemélyek hosszabb idejű szisztematikus ellenőrzését más munkák miatt gyakorta meg kellett szakítani.

Elmozdulás történt az angol, a francia és a belga nagykövetség munkatársai figyelésénél. A beosztottak ellenőrzése több, a feldolgozó munkát segítő adatot, információt, érdeklődési kört és kapcsolatot szolgáltatott.

Az ugynevezett ad hoc jellegű munkáinkon számos új információt hoztunk felszínre.

A japán Vörös Hadsereg terrorszervezet beutazó ügynökének figyelésén konspirált anyagátadási találkozót derítettünk fel. Az ellenőrzés folyamán újabb, vélhetően a csoporthoz tartozó személyeket, külföldi állampolgárságu kapcsolatokat állapítottunk meg. Nyilvános fórumokról folytatott telefonbeszélgetéseik lehallgatása további hasznosítható értesüléseket eredményezett.

Több videó- és fotódokumentálási akciót hajtottunk végre. Rögzítettük az osztrák katonai attasé titkárának találkozóját magyar katonai személlyel. Más esetben kénkedéssel gyanúsított magyar állampolgár találkozóját dokumentáltuk homoszexuális kapcsolatával.

A külképviseleti és egyéb objektumi behatolási akciók biztosításával összefüggő feladataink végrehajtása során zavaró körülmény nem merült fel.

A határon túli figyelés iránti érdeklődés a Főcsoportfőnökség alaptervekenkénti területei részéről érzékelhetően fokozódott. A megnövekedett igények kielégítésére felkészültünk. A III/I. Csoportfőnökséggel a külföldön történő együttműködés kereteit kialakítottuk, azonban erre más szervek esetében osztályunkon kívül álló okok miatt ezideig nem került sor.

A III/III. Csoportfőnökség működési területén kialakult bizonytalan helyzet begyűrűzött munkánkba is. A korábban kiépített pozíciókból fokozatosan kiszorultak, majd feladásukra kényszerültek. Ennek következtében a hagyományos metodikával végrehajtott figyelési feladataink a tárgyév végére szinte megszűntek. Ezzel párhuzamosan előtérbe került az utcai demonstrációk kép és hangrögzítése, teljes terjedelmű dokumentálása.

Az operatív helyzetben végement változások hatására újragondoltuk a figyelés és a környezettanulmányozás hatékonyabb alkalmazásának a lehetőségeit. Ennek alapján az új helyzethez igazodó koncepciót és metodikát kidolgoztuk.

A várható feladatokra figyelemmel felkészültünk a vidéken végzendő munkákra is. Ez magában foglalja a fővárosból kivezető főbb utvonalakon, közlekedési csomópontokon és a kapcsolódó nagyobb településeken a konkrét figyelési módszerek megtervezését.

A már hagyományosnak tekinthető figyelési feladataink és metodikánk prioritása mellett koncepcióváltás szükséges a MK törvényes belső rendjének biztosításával kapcsolatos tevékenységünkben. Ehhez olyan metodikát munkáltunk ki, amellyel megoldható, hogy osztályunk sajátos lehetőségeinél fogva a belső rendet veszélyeztető szervezetekről, személyekről, alkotmányellenes, erkölcsileg kifogásolható tevékenységükről közvetlen észlelés és adatgyűjtés útján megbízható információkat szerezzen.

Az operatív figyelés és környezettanulmányozás kombinált, egymásra építkező alkalmazása képes önállóan, mélyen konspirált módon felderíteni azokat a kompromittáló adatokat, melyek felhasználásával az érintettek lejáráthatók és a demokratikus közéletből kizárhatók. Mindez szisztematikus, aprólékos munkát, sokoldalú elemző, értékelő tevékenységet és hosszabb időt igényel.

A metodika koncepcióváltására és a konkrét metódusokra vonatkozó javaslatainkat felterjesztettük. Végrehajtásához a személyi, a technikai és a dologi feltételekkel rendelkezünk.

II.

A társadalmi, politikai változások a környezettanulmányozó munkánkban is lényeges módosulásokat eredményeztek. Az operatív célú környezettanulmányok iránti igény az előzőekhez képest számottevően csökkent. Ezzel szemben az adatgyűjtés körülményei nehezebbé, bonyolultabbá váltak. A fokozódó állampolgári bizalmatlanság és érzékenység következtében még nagyobb jelentősége lett a konspirációnak.

Adatgyűjtési módszereinket az új helyzethez igazítottuk. A korábban eseti jelleggel alkalmazott kombinált megoldásokat mind szélesebb körben vezettük be. Fedőigazolványaink számát növeltük. A rendszerbe állított új okmány fedésének és használatának módszerét kimunkáltuk. Ezáltal biztosítani tudtuk a mélyen konspirált feladataink eredményes végrehajtását.

Mindezek hozzájárultak, hogy a megváltozott körülmények között is képesek voltunk érvényesíteni a környezettanulmányi alapelveket. Az operatív helyzetben várható további változásokat figyelembe véve felkészültünk az adatgyűjtés titkosságát hosszabb távon biztosító módszereink továbbfejlesztésére.

Követségi őrszolgálatunk területén is megfelelően alkalmazkodtunk az újszerű feladatokhoz és változó lehetőségeinkhez. Módosításokat hajtottunk végre a szolgálat szervezésében, végrehajtásában és felügyeletében. Ezek az intézkedéseink biztosították a feladatok eredményes ellátását. A diplomaták személyét, vagyontárgyait szolgálatunk hibájából sérelem, vagy kár nem érte.

Operatív részfeladataink teljesítése során több hasznosítható információt szolgáltatottunk. A járőr menetvonalon a törvényes követelményeknek megfelelő nyílt rendőri intézkedéseket fogantatosítottunk.

Szakmai munkánk technikai feltételei az ismert okok miatt az előző évivel azonosak. Jelentősebb előrelépés csak a dokumentáló eszközeink választékának a bővítésében történt.

Az elemző-értékelő munkát segítő IBM/AT professzionális számítógépre a kísérleti programot kidolgoztuk, minta adatállománnyal a tesztelése folyamatban van.

URH összeköttetési rendszerünkben a készülékek meghibásodási aránya növekedett, ennek ellenére a feladataink végrehajtásában fennakadás nem történt. A rádiófrekvenciás zavarok megszüntetésére a szükséges intézkedéseket megtettük.

Az osztályunk technikai eszközszerkezeteinek komplex rekonstrukciójára készült "OPÁL" programot az áprilisi miniszterhelyettesi értekezlet elfogadta. A szolgálati igényekre épülő rendszerteknikai terv kimunkálását megkezdjük.

Gépjárműparkunk gyártmány szerinti összetétele és állaga kielégíti a figyelőszolgálat igényeit. A nyugati típusú új gépkocsik és az alkatrész utánpótlás beszerzése azonban körülményes, esetenként a kívánatosnál nagyobb költségekkel jár. **A beszerzés egyszerűsítésére, az ésszerű takarékoság érvényesítésére a javaslatunkat felterjesztettük.** Egyetértés esetén megszűnnének a felesleges áttételek, a vásárlás jobban igazodna a tényleges szükségletekhez és csökkenne a devizaráfordítás is.

III.

A felerősödött társadalmi, politikai mozgások következtében a vezetői munkával szemben támasztott követelmények tovább fokozódtak. Kiemelt figyelmet fordítottunk az állomány viszonylagos intaktságának a megőrzésére, a negatív társadalmi hatások ellentételezésére, az elbizonytalanodás megakadályozására. Ennek érdekében nagy hangsúlyt fektettünk a munkák megszervezésére, az állomány felkészítésére, a feladatok követelményszintű teljesítésére. A végrehajtás ellenőrzése céljából a figyelmünkön folyamatos volt a vezetői jelenlét. A fiatal állományra figyelemmel, a testület depolitizálása miatt feladataink teljesítésénél fokozottabb jelentősége van a parancsnoki megelőző- nevelőmunkának.

Az állambiztonsági szolgálat új koncepciójához illeszkedve az osztály munkájának is jelentősebb változáson kell keresztül mennie. A figyelésben és a környezettanulmányozásban már hagyományosan alkalmazott metodika mellett, különös tekintettel a MK alkotmányos rendjének védelméhez kapcsolódó munkákra, új módszerek kidolgozása és bevezetése vált szükségessé. A mai szervezeti keretek nem igazodnak a kialakult helyzethez, és egyre inkább gátjai lesznek a feladatok követelményszintű teljesítésének, a szakmai fejlődésnek. Az új struktúra kialakításánál indokolt figyelembe venni a valós körülményeket, miután az ismert okok és következmények miatt a helyzet így tovább nem tartható.

Megvizsgáltuk a szállodai "SZT" állomány figyelésben történő hatékonyabb alkalmazásának a lehetőségét. Szükségesnek tartjuk a szállodákon belüli összes operatív erőt és eszközt az érintett célszemélyre, vagy egyéb fontosnak ítélt feladatra összpontosítani. E megoldással biztosítható lenne a tevékenység mélységi felderítése, teljes ellenőrzése. Erre tekintettel indokolt a szállodai "SZT" állományt összevonni és funkciójának változatlanul hagyása mellett osztályunk szervezetébe beépíteni.

A magasabb szintű, a megváltozott feladatokhoz jobban igazodó strukturára vonatkozó elképzeléseinket - figyelemmel az állambiztonsági szolgálat félkatonai szervezetté történő átalakítására is, - felterjesztettük. A javasolt szervezeti felépítés alapján biztosított a főbb kategóriák irányába az optimális szakosodás. Lehetőség nyílna korszerűbb munkaszervezési, irányítási formák kialakítására, alkalmazására.

Helyzetértékelésünkkel párhuzamosan megvizsgáltuk a konspirált körleteink, "K" lakásaink és "T" állományunk legalizálását. Az ismert társadalmi, politikai, gazdasági változások miatt a jelenlegi fedésük hiányosságai egyre inkább előtűnnek.

Tekintettel arra, hogy a speciális szolgálatok figyelési és környezettanulmányi tevékenységét nyílt módon lehetetlen végrehajtani, kidolgoztuk az objektumaink és állományunk titkosságát jobban biztosító koncepciót is.

A figyelő és környezettanulmányozó munkának a MK alkotmányos rendje védelmében történő hatékonyabb alkalmazásáról, a szolgálatunk racionalizált strukturájáról, továbbá objektumaink és állományunk fedéséről, védelméről kialakított új felfogás szerves egységet képez. Egyetértés esetén, kiegészülve az "OPÁL" program realizálásával, növelné a szolgálatunk ütőképességét és hosszú távon biztosítaná feladataink követelményszintű teljesítését.

Az éves összefoglaló jelentésben a helyzetértékelésen kívül, a megváltozott körülmények miatt, a főbb összefüggések előremutató megközelítésére koncentráltunk. Munkánk részletes, a problémáktól sem mentes értékelését osztályértekezletünkön végezzük el.

Az 1990. évi feladatainkat a jóváhagyásra felterjesztendő munkatervünk tartalmazza.

Budapest, 1989. december 15.

Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

ABTL 1 11 1 32 0

59-1540/89.

JÓVÁHAGYOM:
Budapest, 1990. január-n

Pallagi Ferenc r. vezérőrnagy
miniszterhelyettes

MUNKATERV

1990. január 1-től 1990. december 31-ig

I.

A korszerű strukturával összefüggő feladatok

- 1./ A Nemzetbiztonsági Hivatal szervezeti rendszerébe illeszkedő új strukturánk kialakítása.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1990. február 28.

- 2./ Az új strukturánkhöz, a megváltozott funkciókhoz igazodóan elkészítjük az ügyrendet.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1990. június 30.

3./ Az új strukturának megfelelően kialakítjuk az egységes szállodai "SZT" állomány szervezeti, működési kereteit, kimunkáljuk az irányításuk, foglalkoztatásuk konkrét feladatait.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1990. június 30.

4./ Kidolgozzuk konspirált körleteink, "K" lakásaink és "T" állományunk fedésének konkrét módzatait.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1990. június 30.

II.

A figyelő, a környezettanulmányozó és objektumbiztosító munkával összefüggő feladatok

1./ A külképviseleti fedéssel működő hirszerző rezidenturák tagjai háromlépcsős metodikán alapuló ellenőrzésének eredményesebbé tétele érdekében tovább folytatjuk az állandó fedett figyelő és tartózkodási helyek szervezését, a videólánc kiépítését.

a./ Állandó fedett figyelőhelyeket szervezünk a Bp II. Gábor Á. u. 16., a II. Mándula u. 24., a XII. Óra u. 4/A., az I. Táncsics M. u. 9. szám alatti diplomata lakásokra, kidolgozzuk a figyelés végrehajtásának módszerait.

Felelős: Pál József r. őrnagy
osztályvezető I. helyettese

Határidő: 1990. április 30.

b./ Kidolgozzuk a Spanyol, a Svéd és a Kanadai Nagykövetség komplex figyelési tervezetét, végrehajtjuk a szükséges szervezéseket.

Felelős: Pál József r. őrnagy
osztályvezető I. helyettese

Határidő: 1990. szeptember 30.

c./ A 10/E és 10/F objektumoknál végrehajtjuk a lokális ITV rendszer kialakításához szükséges szervezéseket és az üzembehelyezéssel párhuzamosan kidolgozzuk az objektumokra vonatkozó komplex figyelési tervezetét.

Felelős: Pál József r. őrnagy
osztályvezető I. helyettese

Határidő: 1990. december 31.

2./ Végrehajtjuk az országuti és vidéki figyelés korszerű metodikájának második ütemére tervezett feladatokat.

Felelős: Pál József r. őrnagy
osztályvezető I. helyettese

Határidő: 1990. június 30.

3./ A határon túli figyelések biztonságosabbá, konspiráltabbá tétele érdekében kidolgozzuk a BM III/II. Csoportfőnökséggel való együttműködésünk kereteit.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1990. március 31.

4./ A környezettanulmányozás új koncepciójára figyelemmel biztosítjuk a fedőigazolványok megbízhatóbb, ellenőrizhetőbb legalizálását.

Felelős: Buriusz Béla r. alezredes
osztályvezető helyettes

Határidő: 1990. június 30.

5./ A külképviseleti objektumok külső védelmének javítása céljából a járőrkerzeteket a személy és vagyonvédelem igényeihez igazítjuk.

Felelős: Buriusz Béla r. alezredes
osztályvezető helyettes

Határidő: 1990. szeptember 30.

III.

A szakmai munka technikai feltételeinek biztosításával kapcsolatos feladatok

1./ Az operatív figyelés szolgálati igénye alapján elkészített "OPÁL" fedőnevű komplex technikai rekonstrukciós tervjavaslathoz igazodó eszköz és témakutatást folytatunk, az előzetes rendszertervet felterjesztjük.

Felelős: Hollósi János r. őrnagy
osztályvezető helyettes

Határidő: 1990. december 31.

2./ Végrehajtjuk a "SZVIR" program osztályunkat érintő feladatait. Adaptáljuk és továbbfejlesztjük a vezetői döntéseket elősegítő számítógépes információs rendszert.

Felelős: Hollósi János r. őrnagy
osztályvezető helyettes

Határidő: 1990. december 31.

3./ A konspirált dokumentálás színvonalának javítása érdekében új, korszerű kép- és hangrögzítő eszközöket próbálunk ki, az arra alkalmasakat rendszerbe állítjuk.

Felelős: Hollósi János r. őrnagy
osztályvezető helyettes

Határidő: 1990. december 31.

IV.

A szakirányítással összefüggő feladatok

- 1./ A megyei Nemzetbiztonsági Hivatalok környezettanulmányozó tisztjeinek a munkáját a helyszínen ellenőrizzük. Számukra az összekötők részvételével értekezletet tartunk.

Felelős: Buriusz Béla r. alezredes
osztályvezető helyettes

Határidő: 1990. október 31.

- 2./ A BM Határőrség Országos Parancsnokság Környezettanulmányozó alosztály munkáját konzultációk és közös területi adatgyűjtés útján segítjük.

Felelős: Buriusz Béla r. alezredes
osztályvezető helyettes

Határidő: 1990. december 31.

- 3./ A Győr-Sopron megyei RFK figyelő szolgálatánál célellenőrzést végzünk "Az objektumok és a személyi állomány konspirációs helyzete" című témában.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1990. március 31.

ÉRTEKEZLETEK TÉMAKÖREI

- 1./ Az osztály, illetve alegységei 1989. évi munkájának értékelése, az 1990. évi feladatok.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: később meghatározott időpontban

2./ Vezetői értekezletek:

a./ Az osztály és alosztályértekezletek tapasztalatainak értékelése, a javaslatok összegzése, további feladatok.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1990. március 30.

b./ Az új strukturára, a megváltozott funkciókra tekintettel a vezetők számára eligazítást tartunk.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1990. március 30.

c./ Az osztály technikai eszközszerzeinek rekonstrukciójára készült "OPÁL" program végrehajtási állapota.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1990. június 30.

d./ A hivatásos állomány fluktuációjának alakulása, a szolgálati viszony megszüntetésének okai. A felvételi munka tapasztalatai.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1990. június 30.

e./ A figyelés folyamatosságának megszakadását előidéző okok. A személy felkutatását célzó intézkedések szakszerűsége, a kiesett idő csökkentését befolyásoló körülmények.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1990. szeptember 30.

f./ A figyelés és környezettanulmányozás egymásra épülő metodikájának eredményessége, az új koncepció további hasznosítási lehetőségei.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1990. szeptember 30.

g./ A gépkocsibalesetek okkultató elemzése, a megelőzéssel kapcsolatos feladatok. Az operatív gépkocsit vezető állomány közlekedésbiztonsági és vezetéstechnikai ismereteinek színvonala.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1990. december 31.

h./ Anyagi és technikai területen végzett ujitói tevékenység, a fejlődés alternatívái.

Felelős: Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Határidő: 1990. december 31.

Budapest, 1989. december 29.

Dr. Baranyai Béla r. ezredes
osztályvezető

Készült: 3 pld 7 lap
Kapja: 2 pld Felterjesztve
1 pld letét
g.: Fokiné

ABTL 1 11 18 10

10-22/3/1990

Szigoruan titkos!

/visszavonásig/

A BELÜGYMINISZTER

.3./ 1990. BM

parancsa

TÖRÖLVE!	
A. minősítést megszüntette:	1/BR
Név:	Palatka János
Beosztása:	szóv
Rendkezes dátuma:	2000-02-08
Rendkezes száma:	727
Törles hitelül:	P. H. aláírás

a titkos operatív-technikai rendszabályok, valamint "K" ellenőrzés alkalmazásának felfüggesztéséről

Budapest, 1990. január 19.

A Belügyminisztérium szerveinél folyamatban lévő átszervezésre tekintettel

megparancsolom:

- 1./ A titkos operatív-technikai rendszabályok /a továbbiakban: rendszabályok/, valamint a "K" ellenőrzés /a továbbiakban: ellenőrzés/ alkalmazását azonnali hatállyal megtiltom.
- 2./ Az engedélyezett, folyamatban lévő rendszabályokat és ellenőrzést a további parancsig felfüggesztem.
- 3./ Ez a parancs a kiadása anpján lép hatályba.

Dr. HORVÁTH ISTVÁN
belügyminiszter

Készült: pld-ban

Kapják: államtitkár

miniszterhelyettesek

BM III/V. csoportfőnök

BM III/V-1. Osztály vezetője

BM III/V-3. Osztály vezetője

BM III/4. Osztály vezetője

BM III/3. Osztály vezetője

rendőrfőkapitányok, valamint állambiztonsági és közbiztonsági helyetteseik

ABTL 42

(1)

moffor
S: 300
1122

GYŐR-SOPRON MEGYEI RENDŐRFŐKAPITÁNYSÁG
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZERVE

204-54/90

Szigoruan titkos!
/Selejtezésig/

A MINŐSÍTÉS MEGSZÚNT
a 2003. évi III. tv. 12. § (8)
bekezdésére figyelemmel.

BM. Állambiztonsági
Miniszterhelyettesi Titkárság

B u d a p e s t

Tájékoztatásként, mellékelten megküldöm a Tér-Kép című hetilap 1990. január 25-i számában megjelent cikk másolatát, ami a helyi III/2. Alosztály fedőobjektumának dekonspirálódásához vezet.

1989.-ben több esetben javaslatot tettünk és kezdeményeztük az objektum - már akkor is nehezen fenntartható - fedésének megváltoztatását. Az újságcikk további várható hatásai lehetetlenné teszik az alosztály fedéssel való működését. Helyzetük rendezése azonnali központi intézkedést igényel. A kialakult helyzetre tekintettel az alosztály mindennemű szakmai tevékenységét a további döntésig szüneteltetjük.

G y ő r , 1990. január 25.

J. Csaszregi
DR. CSESZREGI JÓZSEF
r. ezredes
kapitány áb. helyettese

Készült: 3 pld-ban
Kapják : 1 pld. Cimzett
1 pld. III/II. Csoportfőnökség vez.
1 pld. Saját

Melléklet: 1 db újság-másolat

ABTL 1 11 1 1120

Győri Watergate a József Attila utcában?

A szerkesztőségünkbe érkező levelek szép számmal ajánlanak témákat. Közülük az egyik az alábbiakat tartalmazta: „Kérem és javaslom, hogy foglalkozzanak a következőkkel. A győri telefonkönyv 48. oldalán szereplő Országos Üzemgazdasági Felügyelőség Nyugat-dunántúli Hivatala címszóval jelzett cég valójában a régi ÁVO-s szervezet egyik fedőszerve. E mögött a név mögött az ÁVO folytatásaként politikai rendőrség működik, és titkos megfigyeléseket, környezet-tanulmányokat folytat, beleértve a telefonok lehallgatását és a levelek bontogatását is.”

Ennyi a levél, amely természetesen tartalmazza a nevezett felügyelőség címét és telefonszámát is. A telefonkönyv alapján könnyen ellenőrizhető a levél, egyeznek az

adatok. Az üzemgazdasági felügyelőség a József Attila utca 4-es szám alatt székel, telefonja pedig 14-897. Hogy mivel foglalkozik a nevezett intézmény, arra természetesen a telefonkönyv nem ad választ. Meg kellene kérdezni a felügyelőséget – adódna az ésszerű felvetés, mégis úgy döntök, tárcsázom a megyei rendőrfőkapitányságot. Dr. Takács Győző ezredes, Győr-Sopron megye főkapitánya másnap délelőtt tíz órára vár. Az ezredes készséggel helyet kínál, s udvariasan tudakolja, miben segíthet. Elmondom a kérdést, van-e győri Watergate a József Attila utcában?

Figyelem a főkapitány arcát, úgy tűnik, nincs meglepődve a kérdés hallatán. Közli, a kérdés megválaszolására nem ő az illetékes, hanem dr. Cseszregi József, a megyei

rendőrfőkapitányság állambiztonsági szolgálatának a vezetője.

A főkapitány személyesen felkísér bennünket dr. Cseszregi titkárságára. Kinyitlik az ajtó, kölcsönös bemutatkozás, dr. Cseszregi ezredes

helyet kínál. Megint elmondjuk, mi járatban vagyunk. Vendéglátónk válasz helyett feláll, íróasztalához megy, s papírokkal tér vissza. Az egyiket fotóriporterünk kezébe nyomja, a másikat én kapom meg. Elkezdjük olvasni a papírra gépelt sorokat: „Nyilatkozat. Alulírott kijelentem, hogy köztem és Dr. Cseszregi József r. ezredes a Győr-Sopron Megyei Rendőrfőkapitányság

Állambiztonsági Szerve vezetője között lezajlott beszélgetés során államtitkok birtokába kerültem. Tudomásul veszem, hogy a birtokomba került adatokról senkinek nem beszélhetek, mert ellenkező esetben államtitok sértést követek el, amely a Büntető Törvénykönyvet módosító 1989. XXV. törvény 10. §-a szerint büntetőeljárás von maga után személyemmel szemben. Győr, 1990. január 16.”

Ezt hívják a 22-es csapdájának. Ha aláírom, körülnézhetek, de nem írhatom meg. Ha nem írom alá, nem jutha-

tok be az épületbe. Újságíró vagyok, szakmám lényege, hogy információkat közöljek, amit viszont nem írhatok meg, arról jobb, ha nem is tudok – mondom az ezredesnek jelezve, nem írom alá a papírt.

Dr. Cseszregi az esküjére hivatkozik, beszélne ő mindenről, az esküje alól azonban nem oldotta fel a belügy-miniszter. S szóba kerül az SZDSZ által szervezett győri tüntetés, az a bizonyos 12. pont. Vendéglátónk szerint ha azokra válaszolna, szintén megszegné az esküjét. Mindketten a saját szakmájukra próbálunk hivatkozni, úgy tűnik, nehéz lesz kompromisszumot kötni.

Végül is az ezredes kijelenti, hogy ha a Tér-Képet az érdekli, a József Attila utca 4-ben foglalkoznak-e telefonok lehallgatásával és levelek olvasásával, akkor határozottan nem válaszolhat. S abból sem csinált titkot, hogy a szóban forgó épület az állambiztonságát szolgálja.

Anélkül, hogy győri Watergateről beszélhetnénk.

Koloszár Tamás

GETS...
előtt sem lehetett titok!

előtt sem lehetett titok!

bontásokat. (A Minisztertanács több titkos határozatot hozott, valamennyi hatos számmal kezdődik, s négy számjegyű – innen a „hatezres” elnevezés. (Egyszerűen elképzelhetetlen tehát – állítja Százados –, hogy a kormány tagjait meglepetésként érték a most nyilvánosságra került tények.

Százados szerint igen rossz döntés volna az állambiztonság

felszámolása – hasonló intézményekre igényt tartanak a legdemokratikusabb országok is. A most kipattant botrányt megelőzhette volna a kormány – állítja Százados – ha nyilvánossá tette volna az említett „hatezres” rendeleteket, s ezzel mindenki részére egyértelművé tette, hogy az állambiztonság milyen tevékenységet folytat.

PTH.

Szigorúan bizalmas!